

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Irena Jakoš

Neenakost med spoloma: Delitev družinskega dela

Diplomska naloga

Ljubljana, 2016

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Irena Jakoš

Neenakost med spoloma: Delitev družinskega dela

Diplomska naloga

Mentorica: doc.dr. Ana Marija Sobočan

Študijska smer: Socialno delo

Ljubljana, 2016

»BOLJ KO SE STVARI SPREMINJAJO, BOLJ OSTAJAJO ENAKE.«

Jean-Baptiste Alphonse Karr (1808-1890)

PODATKI O DIPLOMSKI NALOGI

Ime in priimek: Irena Jakoš

Naslov diplomske naloge: Neenakost med spoloma: Delitev družinskega dela

Leto: 2016

Število strani: 64

Število prilog: 2

Število tabel: 26

Število virov: 50

Število slik: 0

Število grafov: 5

Mentorica: doc. dr. Ana Marija Sobočan

Ključne besede: Spolni stereotipi, razlike med spoloma, domače delo, gospodinjsko delo, skrbstveno delo, prosti čas

Povzetek: Naloga obravnava tematiko s področja spolnih stereotipov, ter delitve gospodinjskega in skrbstvenega dela med partnerjema. V teoretičnem delu naloge se tako opiram na spoznanja in ugotovitve različnih avtorjev, ki tako ali drugače osvetlijo problem neenakega obravnavanja žensk in moških. Predstavljam tudi slovensko zakonodajo za področje enakih možnosti žensk in moških. V nadaljevanju oziroma v praktičnem delu naloge pa navajam izsledke lastne raziskave s pomočjo katere sem potrdila še vedno prisotno asimetrijo v delitvi domačega dela med partnerjema v zasebni sferi. Ženske so se namreč opredelile kot tiste, ki opravijo največ gospodinjskega in skrbstvenega dela, čeprav gre pri slednjem tudi za vedno večjo vključenost očetov, ki se je v glavnem pokazala kot pomoč pri vzgoji otrok. V zaključnem oz. sklepnem delu naloge pa potem navajam nekaj predlogov, ki so nastali na podlagi omenjenega raziskovanja in prebiranja literature.

Title: Gender inequality: Division of household chores

Keywords: Gender stereotypes, gender differences, femininity, house work, household chores, care work, free time

Abstract: This thesis deals with the area of gender stereotypes and the division of house and care work between partners. The theoretical part of the thesis is based on the work and findings of various authors who shed light on the problem of unequal treatment of women and men. I also present Slovene legislature that deals with equal opportunities for women and men. The continuation of or the practical part of the thesis presents findings from my research that helps confirm the still present asymmetry seen in the division of house work in a private surrounding. Women have defined themselves as the ones that take care of most of house and care work although with the later we can see a greater involvement of fathers that in general can be seen as help with raising children. In the conclusion of the thesis I give my suggestions which have been formed on the basis of my research and while reviewing literature on the subject.

PREDGOVOR

Domače delo je moj vsakdan. Ker pa me je zanimalo kako si gospodinjsko in skrbstveno delo delijo po spolu v drugih gospodinjstvih, ter ali potemtakem še obstaja tradicionalna delitev dela, sem se o tem odločila narediti krajšo raziskavo in napisati nalogo.

Gospodinjsko delo je bilo skozi zgodovino, in je praktično še danes, naloga in skrb predvsem ženske populacije. Problem, ki se poraja vedno znova je, da so ženske na podlagi delitve domačega dela, med drugim seveda, postavljene v vlogo, ki se umika iz javnega življenja, se umika v zasebno sfero. Od tam pa seveda ne more delovati enako kot moški. Družbene položaje, povezane z vodenjem, družbeno močjo in odločanjem, namreč v glavnem še vedno zasedajo moški, medtem ko so vloge, osredotočene na odvisnost, družinska opravila in skrb za druge, v glavnem ženska domena. Spolno različno delovanje in vedenje pa se tradicionalno še vedno ohranja, kajti v družbi, v kateri je drugačnost kljub nekaterim spremembam še vedno tabu, se od žensk pričakuje, da so gospodinje in matere, od moških pa da so glavni ekonomski preskrbovalci svoje družine.

Namen diplomske naloge je torej osvetliti problem neenakosti med spoloma v zasebni sferi oziroma predstaviti strukturo delitve dela po spolu v posameznih družinah na slovenskem podeželju, natančno v občinah Ivančna Gorica in Trebnje. Menim namreč, da razlike med spoloma in s tem tradicionalna delitev dela na tipično moško in tipično žensko, kljub napredku in spremembam v družbi, še vedno niso povsem del preteklosti in so še kako prisotni v slovenski kulturi.

Delitev dela po spolu in spolno stereotipno vedenje je del tradicije in je pri nas globoko zakoreninjeno. Seveda govorim predvsem o zasebni sferi. Cilj moje naloge je torej v osnovi prikazati značilnosti delitve domačega dela po spolu, izpostaviti tradicionalno pojmovanje spolnih razlik ter prikazati del slovenske zakonodaje s področja neenakosti med spoloma. Neenako obravnavanje spolov je namreč problem, ki se med drugim tiče tudi socialnega dela in družbe na splošno, zato si zasluži večkratno pozornost.

Ob tej priložnosti pa bi se rada zahvalila mentorici, doc. dr. Ani Mariji Sobočan, za vse uporabne nasvete in svoji družini – možu, sinu in hčeri – za podporo in čas, ki je običajno pripadal njim.

Kazalo vsebine

1. Teoretični uvod	1
1.1. Spol	1
1.1.1. Biološki/družbeni spol	1
1.1.2. Razlike med spoloma in spolni stereotipi	2
1.1.3. Socializacija v spolne vloge	6
1.2. Domače delo	7
1.2.1. Domače delo skozi zgodovino	10
1.2.2. Gospodinjsko delo	11
1.2.3. Skrbstveno delo	12
1.2.4. Mit o delitvi dela med spoloma in mit o materinstvu	13
1.3. Novo očetovstvo – aktivno očetovstvo	16
1.4. Zakonska podlaga enakih možnosti za moške in ženske	19
1.4.1. Zakon o enakih možnostih moških in žensk (ZEMŽM)	20
1.4.2. Resolucija o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških 2015-2020 (ReNPEMŽM15-2)	21
1.4.3. Zakon o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD)	23
1.5. Prosti čas	24
2. Problem	25
3. Metodologija	26
3.1. Vrsta raziskave	26
3.1.1. Spremenljivke	26
3.2. Merski instrument in viri podatkov	26
3.3. Populacija in vzorčenje	27
3.4. Zbiranje podatkov	27
3.5. Obdelava in analiza podatkov	28
4. Rezultati in interpretacija	29
4.1. Sociodemografski podatki	29
4.2. Spol in razlike med spoloma	34
4.3. Domače delo	41
4.4. Prosti čas	50
5. Razprava	55
6. Sklepi	58
7. Predlogi	59
8. Uporabljena literatura	61
9. Povzetek	64
10. Priloge	65

Kazalo tabel

Tabela 1.1. Prikaz tipično ženskih in tipično moških lastnosti, glede na tradicionalno pojmovanje razlik med spoloma	3
Tabela 4.2. Prikaz števila udeležencev glede na spol	29
Tabela 4.3. Prikaz zastopanosti posameznih starostnih skupin	29
Tabela 4.4. Prikaz trenutnega statusa udeležencev	30
Tabela 4.5. Prikaz najvišje dosežene izobrazbe	31
Tabela 4.6. Prikaz števila otrok pri udeležencih	32
Tabela 4.7. Prikaz skrbi za ostarele družinske člane	33
Tabela 4.8. Prikaz pripisovanja lastnosti posameznemu spolu v deležih	34
Tabela 4.9. Prikaz odgovorov na temo določanja spola v deležih	35
Tabela 4.10. Prikaz povprečnih ocen za posamezno trditev pri moških in ženskih udeležencih na ocenjevalni lestvici od 1 (sploh se ne strinjam) do 5 (zelo se strinjam), normalnosti porazdelitve in statistične pomembnosti	36
Tabela 4.11. Višina korelacije med ocenami udeležencev na posamezne trditve (Spearman)	38
Tabela 4.12. Višina korelacije med ocenami pri posameznih trditvah, starostjo in višino izobrazbe (Spearman)	40
Tabela 4.13. Prikaz odgovorov na vprašanje Gospodinjsko delo je po mojem mnenju ..	41
Tabela 4.14. Prikaz odgovorov na vprašanje »Gospodinjsko delo je po mojem mnenju« glede na starost udeležencev	41
Tabela 4.15. Prikaz odgovorov na vprašanje Skrbstveno delo je po mojem mnenju ..	42
Tabela 4.16. Delež opravljanja posameznih opravil s strani moških in žensk (gospodinjsko delo)	43
Tabela 4.17. Delež opravljanja posameznih opravil s strani moških in žensk (skrbstveno delo)	44
Tabela 4.18. Delež opravljanja posameznih opravil s strani moških in žensk (ostala dela)	45
Tabela 4.19. Prikaz odgovorov na vprašanje Delitev domačega dela je posledica ...	46
Tabela 4.20. Prikaz povprečnih ocen za posamezno trditev pri moških in ženskih udeležencih na ocenjevalni lestvici od 1 (sploh se ne strinjam) do 5 (zelo se strinjam), normalnosti porazdelitve in statistične pomembnosti	47
Tabela 4.21. Višina korelacije med ocenami udeležencev na posamezne trditve	49
Tabela 4.22. Prikaz odgovorov na vprašanje Kaj je za vas prosti čas	50
Tabela 4.23. Prikaz odgovorov na vprašanje Koliko prostega časa imate	51
Tabela 4.24. Prikaz odgovorov na vprašanje Za gospodinjsko delo porabim	52
Tabela 4.25. Prikaz odgovorov na vprašanje Za skrb, igro in druženje z otroki porabim ..	52
Tabela 4.26. Prikaz povprečnih ocen za posamezno trditev pri moških in ženskih udeležencih na ocenjevalni lestvici od 1 (sploh se ne strinjam) do 5 (zelo se strinjam), normalnosti porazdelitve in statistične pomembnosti	53

Kazalo grafov

Graf 4.1. Prikaz števila udeležencev glede na spol v deležih	29
Graf 4.2. Prikaz zastopanosti posameznih starostnih skupin v deležih	30
Graf 4.3. Prikaz trenutnega statusa udeležencev v deležih	31
Graf 4.4. Prikaz najvišje dosežene izobrazbe udeležencev v deležih	32
Graf 4.5. Prikaz števila otrok pri udeležencih v deležih	33

1. TEORETIČNI UVOD

1.1. SPOL

1.1.1. BIOLOŠKI/DRUŽBENI SPOL

»Naše pojmovanje, raziskovanje in vedenje o tem, kaj je spol, je seveda zavezano času in prostoru, našemu položaju v družbeni strukturi, spolu, rasi, kulturi in še čemu. Nove vednosti pri tem izpodrivajo stare, preživele, presežene, zmotne...« (Fausto-Sterling, 2014: 163) Razumevanje spola in telesa se je skozi zgodovino stalno spreminjalo. Ugotovitve Thomasa Laqueurja (ameriški zgodovinar in seksolog) so, da se je do 18. stoletja se je telo pojmovalo kot brezspolno, ženska pa kot nepopoln človek. Njeno telo naj bi bilo enako moškemu, le z drugačno 'notranjo organizacijo' organov. Tako vse do renesanse ni anatomskega izraza za podroben opis ženskih spolovil, kar je, kot ugotavlja Bourdieu povsem razumljivo. Kasneje se je izkazalo, da zgolj zunanji – vidni spolni znaki niso dovolj za določitev spola, zato so vpletli še druge dejavnike (kromosomski zapis, spolne žleze, hormoni, ipd.). Vse do danes, so se odkrivale nove plasti telesne zgradbe, ki naj bi sodelovale pri določitvi spola. Zgodbe o spolu so tako zelo različne; od tega, da je telo biološko določeno in hkrati povsem nasprotno nečemu, kar se opredeljuje kot kulturno in intelektualno (Beauvoir, Firestone, Wollstonecraft), ali to, da ženske ne zatira biologija, ampak načini, kako družbeni sistem ureja in osmišlja biologijo (Mitchell, Kristeva, Barret, Chodorow), pa vse do tega, da je telo preplet sistemov pomenov in smisla, označevanja in reprezentacije, ki te sisteme tudi sooblikuje (Irigaray, Cixous, Spivak, Gallop, Kirby, Gatens, in drugi). (Fausto-Sterling, 2014: 163-167)

Spol je torej kompleksen pojem in nima enotne definicije. V grobem pa ga delimo na dve definiciji, in sicer na biološki (angl. *sex*) in na družbeni (angl. *gender*) spol. (Fausto-Sterling, 2014: 19)

»Biološka oz. medicinska opredelitev spola in kategorizacija novorojenih bitij na moški in ženski spol se utemeljuje na »kromosomskem zapisu«, hormonskem stanju ter na zunanjih in notranjih spolnih organih. « (Fausto-Sterling, 2014: 162) Medtem na drugi strani družbeni spol velja za bolj neoprijemljiv pojem. Pri slednjem je pomembno kako dojemamo sami sebe, kako nas vidijo drugi, kakšen status imamo v družbi in podobno.

»Torej ne gre za to, da bi neka oseba bila, je ali bo določenega spola, ampak se oseba skozi »delanje« šele vzpostavi kot oseba nekega spola.« (Fausto-Sterling, 2014:162) V spol se tako naredimo z dejanji, ki jih naša družba pripisuje ženski ali moškemu in šele ponavljanje teh dejanj iz nas naredi žensko ali moškega. (Fausto-Sterling, 2014: 162)

Na spletni strani Dijaški.net se nahaja gradivo v povezavi s spolom in spolno razliko, kjer je navedeno, da se družbeni spol oblikuje v primarni socializaciji, v družini, kjer imajo najpomembnejšo vlogo starši. V tem zgodnjem obdobju otroštva otrok že sprejme uveljavljene načine obnašanja, ki so značilni za življenje v določeni družbi. Spolna vloga je vloga, ki jo določa biološki spol, ta pa opredeljuje specifične osebnostne poteze in vedenjske odzive, ki so značilni za osebo tega spola. Biološko so ljudje »samci in samice«, in šele kulturno se morajo dokazovati kot moški in ženske. (Oakley, 2000: 97)

»Spol je torej več kot razlika med moškim in žensko na osnovi njihovih telesnih razlik. Kategorija spola je mnogo bolj socialni, kulturni in simbolični organizacijski princip v naši družbi. Spolne podobe vsebujejo primerljive stabilne predstave, ki se bodo obdržale, ker na eni strani omogočajo socialne orientacije, na drugi strani pa vzdržujejo nadaljnjo neenakost in razliko v moči med moškimi in ženskami. Na nas in naše vedenje vplivajo v prvi vrsti tudi družinski vzorci.« (Cankar et al., 2004: 3)

1.1.2. RAZLIKE MED SPOLOMA IN SPOLNI STEREOTIPI

Ko govorimo o razlikah med spoloma »mislimo na razlike med družbenim spolom«. (Prijon, 2012: 12) Razlike med moškim in žensko torej ne izhajajo toliko iz bioloških podlag, temveč bolj iz kulturnih. Biološki spol potemtakem ni tisti, ki določa ženskost ali moškost, marveč sta omenjena pojma le konstrukta, ki se kažeta skozi oblačenje, vedenje, in podobno. (Prijon, 2012: 12-13)

Kljub temu je telo (tj. fizične lastnosti) najvidnejši pokazatelj posameznega spola. Najočitnejše telesne razlike, ki v veliki večini določajo moškega oziroma žensko, se nanašajo na fizičen izgled posameznika, tj. na telesno konstrukcijo, gibanje, glas ipd. (Mlinarič, 2011: 13-14) Te razlike, čeprav so temelj za delitev dela med spoloma, zgolj vodijo do spolno pogojenih vlog iz praktičnih razlogov: »moški, ki je fizično močnejši,

lažje opravlja težaška dela, kot ženska, ki je telesno šibkejša» (Haralamos, Holborn, v Prijon, 2012: 20)

Tradicionalno gledano so tipično ženske lastnosti na primer podredljivost, pasivnost, usmerjenost na dom in družino, ipd., tipično moške pa naj bi bile lastnosti, kot so dominantnost, agresivnost, odločnost, ipd. (Musek, 1995: 54-55)

Tabela 1.1.: *Prikaz tipično ženskih in tipično moških lastnosti, glede na tradicionalno pojmovanje razlik med spoloma (Musek, 1995: 54-55)*

Tradicionalno pojmovanje spolnih razlik	
Tipične ženske so:	Tipično moški so:
*neagresivne	*agresivni
*podredljive	*dominantni
*bolj čustvene	*nečustveni
*odvisne	*neodvisni
*pasivne	*aktivni
*intuitivne, instinktivne	*logični, racionalni
*usmerjene na dom in družino	*usmerjeni v okolje in poklic
*občutljive, ranljive	*manj občutljivi in ranljivi
*neodločne	*odločni
*ekspresivne	*manj ekspresivni
*skrbijo za videz	*ne skrbijo za videz
*bolj zgovorne	*nezgovorni
*obzirne, taktne	*brezobzirni, netaktni
*blage, mile, nežne	*ostri, grobi
*sočutne, empatične	*manj sočutja in empatije
*želijo si varnosti, nepustolovske	*pustolovski
*manjše krize jih bolj vznemirijo	*manjše krize jih ne vznemirijo

Vir: *Spol in razlike med spoloma. Dostopno na:*
www.psiha.net/aavsec/PPT/Spol_razlike.pdf

Avsec (2002) govori o Bakanovih (1966) konceptih maskulinosti ali agentnosti (tj. stereotipnih značilnostih moških) in femininosti ali komunosti (stereotipnih značilnostih žensk).

Komunost ali femininost, značilnost za stereotipno žensko, se primarno nanaša na primer na lastnosti, kot so usmerjenost k drugim, občutljivost za potrebe drugih, skrb za druge,

težnja po združevanju v različne socialne enote, kooperativnost, oblikovanje dobrih medosebnih odnosov...

Agentnost ali maskulinitet, značilnost za stereotipnega moškega, pa primarno določajo lastnosti, kot na primer usmerjenost k sebi oz. vase, težnja po samopotrditvi, individualizacija, samoafirmacija, samekspanzivnost. (Avsec, 2002: 24-25)

»Kulturno določeni kriteriji maskuliniteti in femininiteti (moškosti in ženskosti) se spreminjajo skozi čas.« (Fausto-Sterling, 2014: 80) Dober primer za to je na primer uspešna športnica: hkrati glamurozna, glasna in agresivna med tekmovanjem, ki bi bila, če bi se udeleževala nogometa ali košarke, v preteklosti zelo 'nedekliška'. (Fausto-Sterling, 2014: 80) Primer takega dekleta kaže tudi oglaševalska agencija, ki je pripravila oglas za Telekom Slovenije, z naslovom *Naj te nič ne ustavi!*

Vendar ali lahko zares trdimo da obstajajo tipično ženske oziroma tipično moške lastnosti? Predsodki in stereotipi so v družbi načeloma nezaželeni, kljub temu pa jih sami ponotranjimo že v rani mladosti. V spolnih stereotipih prevladujejo prepričanja o osebnih karakteristikah. Z moškimi najpogosteje povezujemo lastnosti kot sta kompetentnost in racionalnost, za ženske pa veljajo toplota in ekspresivnost. (Avsec, 2002: 24-34)

Ljudje se pod vplivom socialnega okolja že od rane mladosti učimo spolno specifičnih norm, pravil in vrednot. Odraščamo v svetu, kjer je spolna dualnost (delitev na moško in žensko) jasno usmerjena in razmejena. Tako v prizadevanjih za »pravim« vedenjem prevzemamo predstave in v skladu s tem – skladno z veljavno podobo moškosti in ženskosti – razvijamo svojo samopodobo. Jasne predstave o tem, kaj je ženskost in moškost, imamo že v naši vsakdanji zavesti in jih iz dneva v dan razvijamo, pravzaprav ne da bi se jih zavedali. (Cankar et al., 2004: 1) »Sociologi označujejo spolne stereotipe kot kognitivne strukture, ki vsebujejo socialno opredeljeno znanje o karakterističnih značilnostih žensk oziroma moških (Ashmore, Del Boca, Wohlers, 1986, Deux, 1984).« (Cankar et al., 2004: 3) Spolni stereotipi in predsodki nenazadnje pomagajo upravičiti tudi tradicionalno delitev dela in družbene moči med spoloma. (Ule, 2005: 29)

Predsodki do žensk in s tem diskriminacija so lastni različnim družbam in kulturam vseh obdobjih skozi zgodovino, v zahodni kulturi pa so tesno povezani tudi z »neekonomskim statusom gospodinjkega in družinskega dela, ki večinoma pripada ženskam.« Ženske so

tako marginalizirane v prvi vrsti tudi zato, ker je v vsakdanji optiki teh družb njihova glavna domena zasebnost, družina in socializacija otrok; s tem pa povezujemo tisto območje vsakdanjega življenja, »kjer se uspeh ne meri s storilnostjo in dosežki, krivde in zasluge pa se težko personalizirajo.« (Ule, 2005: 31)

»Predsodki do žensk kot pasivnih, pretirano emocionalnih in nemočnih na primer moškim pomaga utrjevati fantazmo močnega jaza, nerazlomljenega sebstva, ki ima v oblasti sebe in druge, ki je discipliniran in organiziran subjekt.« (Ule, 2005: 32) Ženske so v vsem bistvu obravnavane kot tiste, ki so bližje naravi, moški naj bi se poistovetili s kulturo. Zato »ker je kultura superiornejša naravi, iz tega sledi, da so moški superiornejši ženskam.« (Bezjak, 2004: 316) Raziskovalka Sherry Ortner (1983) je skušala žensko bližino naravi pojasniti z naslednjimi trditvami: »Prvič, ženska fiziologija se obravnava kot bližja naravi; predvsem zaradi večje vključenosti ženskega telesa v naravne funkcije reprodukcije. Drugič, tudi družbena vloga ženske se obravnava kot bližja naravi; niso samo njeni telesni procesi bližji naravi, temveč tudi sama družbena situacija, v katero jo njeni telesni procesi postavljajo.« (Bezjak, 2004: 316-317) Ženski je torej mesto doma, v družini, družinski hiši. In »Tretjič, tudi sama psiha ženske se obravnava kot bližja naravi; ženske naj bi se namreč ukvarjale v glavnem s konkretnimi stvarmi in z ljudmi.« (Bezjak, 2004: 317) Ženske so torej bolj subjektivne, neposredne, čustvene. Po drugi strani naj bi bili moški bližje abstraktnim stvarem, naj bi bili bolj objektivni (tako naj bi doživljali sebe in druge), ženske pa bolj subjektivne – usmerjene v ljudi, čustva... (Bezjak, 2004: 317)

Bezjak (2004) pravi, da je hierarhično gledano ženska postavljena v podrejen položaj, moški v nadrejen, s tem, da je razlikovanje narave in kulture praktično in zgolj družbeni konstrukt, in iz tega izhaja, da je podrejenost ženske v bistvu določila družba sama. Ali kot pravi »ženski položaja, ki ga zaseda, ne določajo ne njeni hormoni ne misteriozni nagoni, temveč način, kako prek tujih zavesti dojema sebe, svoje telo in svet okoli sebe.« (Bezjak, 2004: 317) Življenje moškega in ženske je nekako vnaprej določeno in socializacija v posamezne vloge se začne že v zgodnjem otroštvu. »Spolna identiteta se najprej pojavi nekje okoli 3. leta in se v naslednjih letih utrjuje ter vedno bolj izrisuje.« (Fausto-Sterling, 2014: 80) Tudi kasneje se le malo ljudi opredeli drugače, in če se, velja za 'nenormalnega'. Spolne vloge so v glavnem stvar dogovora v posamezni kulturi. Danes je povsem samoumevno da smo ljudje dveh nasprotnih spolov, da smo torej ženska ali moški zato, ker je to naša biološka danost. Kljub prenekaterim spremembam se tega spolnega binarizma še

vedno oklepamo, saj nam, kot rečeno, omogoča gibanje v tako imenovanem 'varnem' območju 'neproblematičnega', sprejemljivega in tako ali drugače znanega. (Fausto-Sterling, 2014: 161)

»Odprava stereotipov o vlogah žensk in moških v družbi, družini in partnerstvu ter enakovrednejša delitev skrbstvenega in gospodinjskega dela« (ReNPEMŽM15–20) pa je na primer cilj številka ena tudi v aktualni Resoluciji o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških za obdobje 2015-2020. Poleg tega je v Sloveniji tudi vedno več reklamnih oglasov v povezavi z enakovredno delitvijo dela in odpravo spolnih stereotipov: nogometašica iz Telekomovega oglasa, moški, ki čisti kopalnico v oglasu za čistilo Cilit Bang, ipd.

1.1.4. SOCIALIZACIJA V SPOLNE VLOGE

Na oblikovanje spolne identitete močno vpliva proces socializacije, še posebej primarne, začevši z družino. Socializacija je proces, kjer se v interakciji z drugimi ljudmi naučimo vedenja, izoblikujemo svojo osebnost in se naučimo delovati kot družbena bitja. S tem sprejememo tudi kulturo, vrednote, norme in prepričanja družbe v kateri živimo.

(Koprivnikar, 2007: 2)

»Spolne vloge se ne razvijejo brez vpliva okolice.« (Fausto-Sterling, 2014: 70) To med drugim pomeni tudi to, da če ima otrok sovrstnika istega spola, se bo najverjetneje vedel bolj 'spolu primerno', v nasprotnem primeru se bo najverjetneje vedel kot nasprotni spol. Primer takega vedenja je na primer bolj dekliško vedenje deklice, ki ima starejšo sestro oziroma manj 'dekliško' vedenje deklice, ki ima starejšega brata. (Fausto-Sterling, 2014: 70)

»Medtem, ko nekateri znanstveniki verjamejo, da se spolna identiteta oblikuje na podlagi učinka prenatalnih hormonov na možgane, so številni kognitivni in socialni psihologi prepričani, da se spolna identiteta oblikuje kot posledica procesa učenja, kognitivnega razvoja in družbenega pogojevanja.« (Fausto-Sterling, 2014: 72)

Se pa vzgoja dečkov in deklic kljub nekaterim spremembam v glavnem še odvija precej tradicionalno, vedenje staršev se glede na spol še vedno razlikuje. Tako na primer deklice še vedno primarno vzgajamo v gospodinje – za igro jim kupujemo punčke, pribor za

kuhanje, oblačimo jih v oblekice in podobno. Že od malega se deklice bolj nagovarja k strpnosti, mirnosti, odgovornosti, razumnosti in nikakor ne k agresivnem vedenju. Kar se tiče oblačenja jim pripisujemo bolj nežne barve, svetla oblačila, predvsem oblekice, vzorčke, in jih spodbujamo, da se same uredijo, da pazijo na svoj videz.

Dečki naj bi bili bolj kot ne nasprotno deklicam, torej naj bi bili aktivnejši člani družine, naj bi se zanimali za avtomobile in gradnjo – slednje jim približamo tudi skozi igro in igrače. Vzgajamo jih, da se znajo postaviti zase, da so samozavestni, odločni, čim bolj aktivni, nenazadnje jim pustimo da se pretepajo in podobno. S tem pa v glavnem samo razvijajo svojo osebnost v bodočo glavo družine, v vodjo. Prav tako so večinoma deležni manj nežnosti in ljubkovanja kot deklice. Tudi oblačila so v glavnem 'prilagojena' aktivnemu slogu – so temnejših barv in nikakor ne smejo biti podobna 'dekliškim' stvarim.

Starši največkrat povsem nenamerno vzpostavijo različen odnos do svojih otrok. V našem vsakdanu je »normalno« da prihaja do različne vzgoje dečkov in deklic, posledica pa so potem bolj vidne razlike med moškimi in ženskami v odrasli dobi. (Koprivnikar, 2007: 2-7)

Različnost in neenakost spolnih vlog je del tradicionalne zahodne kulture.

Družbene položaje, povezane z vodenjem, družbeno močjo in odločanjem, v glavnem zasedajo moški. Vloge, osredotočene na odvisnost, družinska opravila, skrb za druge, v glavnini pripadajo ženskam. Še vedno se od moških in žensk pričakuje spolno različno vedenje. V družinskem življenju ženske niso enako zastopane pri potrošnji raznih dobrin in uslugah. Mediji in kulturne usluge so še vedno večinoma osredotočeni na moške, čeprav lahko že opazimo precej sprememb. (Lawson, 2004: 6)

1.2. DOMAČE DELO

Domače (reproduktivno) delo je družbeno 'nevidno' delo, ki ga v osnovi opravljajo ženske v zasebni sferi. Ker tovrstno delo ni plačano zgubi na vrednosti, in ker ni všteto v družbeni bruto dohodek je tretirano kot ne-delo. (Hrženjak, 2007: 23) Kljub temu domačemu delu (tj. gospodinjenju in skrbi za otroke) ljudje v povprečju namenjamo dvakrat več časa kot plačanemu delu. (Rener et al., 2008: 15)

Avtorica Alenka Švab v 2. poglavju knjige *Novo očetovstvo v Sloveniji* navaja, da se prakse starševanja in opravljanja domačega dela po spolu najbolj razlikujejo v naslednjih vidikih:

- Moški opravljajo manj rutinska in 'prijetnejša' opravila, kot so pogovori, igra z otroki, branje, gledanje filmov, risank ipd.
- Ženske otroke kopajo, oblačijo, hranijo, negujejo...ali, povedano drugače, opravljajo več neposredne skrbi.
- Moški opravljajo dela, ki so časovno manj vezana, fleksibilna, ženske pa ponavadi opravljajo tista, ki jih je potrebno opraviti ob določenem času.
- Moški se lahko lažje dogovarjajo o tem, kdaj bodo, na primer, preživeli več časa z otroki, kdaj bodo 'vpleteni'.
- V skrbi za otroke je, v primerjavi z žensko udeležbo, moška bolj izbirna, saj ti lahko izbirajo situacije oziroma delo, ki ga bodo opravili.
- Ženske načrtujejo in organizirajo (tudi v primerih ko si s partnerjem dokaj enakomerno delita delo), moški so v glavnem asistenti.
- Moški se, v času ki ga preživijo z otroci, ukvarjajo le z njimi, medtem ko ženske pogosto, ob skrbi za otroke, opravljajo tudi kakšno drugo dejavnost (po večini gospodinjska dela).
- Moški/očetje se z otroki ukvarjajo največkrat takrat, ko je ženska/mati iz različnih razlogov odsotna ali ko opravlja gospodinjska opravila.

Običajno je torej, kot ugotavlja Švab, več tiste vrste skrbi za otroke, ki jo opravljajo ženske (kot so nega, vzgoja), in manj tiste, ki jo opravljajo moški (na primer igra). (Rener et al., 2008: 48-51)

»Domače delo je tudi potencialni vir napetosti in konfliktov med partnerjema« (Beck, Beck-Gernsheim, 2002; Hochschild, 1997; v Rener, Humer, 2008; 87). Konflikti med partnerjema nastanejo bodisi zaradi načina opravljanja določenega dela (tj. kako opravlja ali opravi delo), bodisi zato, ker pričakovanja partnerja glede domačih opravil niso izpolnjena. Pogosto so ženske tiste, ki partnerjem prepovejo vključevanje v domače delo, ker imajo rade nadzor nad opravili in kako so le ta narejena. Nasprotno pa moški ne preverjajo svojih partnerk, opravljenega dela ne komentirajo. »Konflikti se pojavijo tudi na točki časovne dimenzije, kdaj naj bi bilo določeno delo opravljeno, kar je spet povezano s pričakovanjem enega partnerja ali partnerke glede dela, ki ga opravlja drug partner ali partnerka.« (Rener et al., 2008: 88) Pogoste strategije reševanja tovrstnih konfliktov sta

običajno (plačana) gospodinjska pomoč na domu, potlačitev nezadovoljstva in napetosti žensk zavoljo družinskega in partnerskega miru, ter sprijaznjenje žensk glede domačega deleža njihovih partnerjev (»bolje nekaj kot nič«). Tako ženske tudi pogosto izražajo zadovoljstvo do partnerjevega že minimalnega vključevanja v domača opravila in skrb za otroke. (Rener et al., 2008: 88-89)

Vzrokov za asimetrično delitev domačega dela je veliko. Do vzorcev asimetrične delitve domačega dela med partnerjema pa glede na raziskave o novem očetovstvu (Rener et al., 2005) najpogosteje pride:

- *Brez dogovora* – domače delo se opravi spontano, brez da bi se partnerja o tem dogovorila.
- *Po predhodnem dogovoru partnerjev* – posameznik opravi delo za katerega je bolj »usposobljen«.
- *Zaradi vključenosti oz. izključenosti iz trga dela zaradi starševstva* (tj. porodniškega dopusta in dopusta za nego in varstvo otroka) domače delo ponavadi opravljajo ženske, ki takšno delitev dela opravičujejo z logično razporeditvijo dela in odgovornosti (se pravi, če doma preživijo več časa, potem naj tudi opravijo več domačega dela).

Kljub vsemu naštetemu pa skrbstvene aktivnosti v glavnem postanejo samoumevne, postanejo del nove materinske vloge. Za večino žensk je povsem logično, da v celoti (ali vsaj delno) skrbijo za otroke, saj po njihovem partnerji zanje ne skrbijo 'pravilno'. Poleg tega domače delo ženske opravljajo v paketu – gospodinjijo in se ukvarjajo z otroki hkrati. (Rener et al., 2008: 85-87)

Delitev dela med spoloma, kot ga poznamo danes, je po Bourdieu 'normalno', 'naravno' in 'neizogibno'. Zdi se, da tako enostavno mora biti in da je takšna delitev edina pravilna. Vendar pa moramo razumeti tudi družbo in ozadje takšne delitve. Namreč »glede na to, da smo kot moški ali ženske vključeni v objekt, ki se ga trudimo razumeti, smo v obliki nezavednih shem zaznavanja in vrednotenja ponotranjili historične strukture moškega reda.« (Bourdieu, 2010: 7) Delitev dela kot taka je torej družbeni konstrukt, ki gradi na moški dominaciji in jo potrjuje. Kot pravi avtor imamo opraviti z odnosov 'krožne vzročnosti'. Načela družbene delitve dela med spoloma se opirajo predvsem na anatomsko razliko (tj. razliko med spolnimi organi moškega ali ženske) in ker je ta razlika v osnovi

prav tako družbeni konstrukt, postane »temelj in jamstvo naravnega videza družbenega videnja, ki ga utemeljuje.« (Bourdieu, 2010: 12-13)

Kljub omenjenemu pa je, kot pravi Bourdieu, prišlo do nekaj zelo pomembnih sprememb. Moška dominacija se zavoljo prizadevanj feminističnega gibanja (tj. odmik od domačih opravil in reproduktivnih funkcij) na primer nič več ne postavlja kot nekaj samoumevnega. Pomemben premik pa je po njegovo prispevala tudi šola, namreč ženske imajo danes povečan dostop do visoke izobrazbe, s tem pa tudi dostop do ekonomske neodvisnosti. Temu navkljub »moški še naprej dominirajo nad javnim prostorom in poljem oblasti, /.../ ženske (v glavnem) ostajajo omejene na zasebni prostor.« (Bourdieu, 2010: 109) Ženske so torej prav tako zastopane v javni sferi, vendar v manjši meri kot moški.

1.2.1. DOMAČE DELO SKOZI ZGODOVINO

Pred industrializacijo so bila ženska in moška opravila bržkone precej podobna, vsaj kar se tiče dela na polju, z industrializacijo pa se je žensko in moško delo začelo deliti. V glavnem je tako oče postal tisti, ki je ekonomsko vzdrževal družino, žena pa je ostala doma, gospodinjala in vzgajala otroke. Moderna vloga gospodinje bi tako lahko rekli da izvira ravno iz obdobja industrializacije in njenih začetkov. V tem času se je ženskam delo izven doma začelo prepovedovati, češ da je nemoralno, da združitev obeh spolov v enem prostoru ni primerna ter da kot tako neugodno vpliva na razvoj ženskega značaja. Ugovore zoper zaposlovanje žensk so utemeljevali z 'dokazovanjem', da delo zunaj doma škoduje njihovemu zdravju, blaginji njihovih družin in državi na splošno. S temi argumenti so se tudi tovarniške delavke znašle v nemilosti. (Oakley, 2000; 60)

Spremembam na področju zaposlitev žensk je v nadaljevanju zgodovine botrovala tudi prva svetovna vojna. Takrat se je vse več žensk začelo zaposlovati v tako imenovanih moških poklicih. Za tisti čas in potemtakem tudi današnje stanje je najpomembnejše, da je prišlo do nasprotovanja nauku o ženski domestikaciji, saj ta ni bila več v prid moškim. Čedalje bolj so si začeli prizadevati, da bi ženske združile vloge gospodinje in produktivne delavke. Vojna je tako načela tedanji viktorijanski odnos do žensk in jim omogočila, da neposredno (brez posredovanja družine) opravljajo svoje poklicne, spolne in nenazadnje tudi politične vloge. (Oakley, 2000: 70-71)

»Od zgodnjih dvajsetih let 20. stoletja je združevanje dveh vlog – gospodinje in plačane delavke – postajalo vedno bolj značilno za položaj žensk.« (Oakley, 2000: 72) V drugi svetovni vojni so ženske postale glavna rezervna delovna sila in v šestih letih vojne se jih je velika večina že poistovetila z obema omenjenima vlogama hkrati. Navkljub spremembam v delitvi zaposlovanja po spolu se tradicionalne predstave o tem, kje je 'mesto ženski', še vedno ohranjajo. Ali kot pravi Oakleyeva: »današnja gospodinja lahko zapusti in tudi res zapusti štiri domače stene zaradi tovarne, pisarne, šole ali trgovine, a njen svet ostaja trajno ločen od sveta moških.« (Oakley, 2000: 73)

1.2.2. GOSPODINJSKO DELO

Gospodinjsko delo je glavna zaposlitev današnje ženske, pa kljub temu spada pod t.i. »nevidno« delo oziroma delo, ki ni plačano in zato pogosto vodi v ekonomsko odvisnost. Tudi polna zaposlitev ne spremeni tega, da mora biti ženska gospodinja, niti ne zmanjša tovrstnega dela. Navkljub čedalje več gospodinjskih aparatov, ki so na voljo pravzaprav že povsod, in pa temu, da ima ženska več možnosti da se uveljavi izven doma (v primerjavi s preteklostjo), se zdi, da se količina časa, ki ga nameni gospodinjenju ne zmanjšuje – ravno nasprotno – zaradi vse večjih higienskih standardov se ta morebiti še podaljšuje. (Oakley, 2000: 11-21) Število ur, porabljenih za gospodinjstvo, je torej precej stalno. »Ker družba gospodinjskega dela (in žensk) ne ceni, je s tem delno odgovorna za podcenjevanje in omaloževanje vsega tistega časa, ki ga ženske zanj porabijo.« (Oakley, 2000: 17)

»Sodobne raziskave o spolni delitvi dela v gospodinjstvu in v družini govorijo o jasnih razločevalnih črtah med spoloma. Moški opravljajo več tako imenovanih funkcionalno specifičnih del z jasno določljivimi komponentami in definiranimi mejami. Moški opravljajo visoko diskrecijska dela, za katera se lahko sami odločijo, kdaj in kako bodo opravljena (n. pr. drobna popravila).« (Rener et al., 2008: 21) Lotevajo se del, ki jih je mogoče označiti kot prostočasna (vrtnarjenje, igra z otroki), imajo raje izvršilno delo in se izogibajo planiranju. (Rener et al., 2008: 21)

Ženske opravijo bistveno več domačega dela kot moški, pa najsi bodo zaposlene (zunaj doma) ali ne. Tako ženske, ki so zaposlene zunaj doma, glede na slovensko raziskavo o porabi časa (Anketa o porabi časa v Sloveniji v letih 2000/2001; Statistični urad RS,

Ljubljana. 2002), opravijo v povprečju 27,5 ur gospodinjskega in negovalno – skrbstvenega dela na teden, zaposleni moški pa nekaj manj kot 13 ur na teden. Gospodinjsko delo se, kot rečeno, z leti in razvojem moderne tehnologije in gospodinjskih aparatov ni zmanjšalo, marveč le prestrukturiralo – več je namreč poudarka na dvigovanju higienskih, pedagoških, psiholoških in drugih standardih. (Rener et al., 2008: 14-15)

V primerjavi s plačanim delom pa gospodinjsko delo ne motivirajo praktično nobeni dejavniki, saj zanj ne prejemamo plačila ali kakršnihkoli drugih priznanj in nagrad, ne omogoča osebnosti rasti, ne napredovanja. Kar motivira ženske da sploh opravljajo tovrstna dela je le odgovornost, da bo le to opravljeno in da bodo ostali opazili kako pozorna in skrbna gospodinja je. Če izhajamo iz tega, potem bi lahko rekli, da je gospodinja nezadovoljna in izjemno občutljiva, ter se, izhajajoč iz nezadovoljstva pritožuje. Namreč nezadovoljni in nemotivirani delavci so nagnjeni k pritoževanju in negodovanju. (Oakley, 2000: 238-239)

Gospodinjsko delo je, kot smo že omenili, treba opraviti. Da bi imele v prihodnosti pomočnice, matere v gospodinjsko vlogo vzgajajo svoje hčere, včasih morda povsem podzvestno, kajti danes skoraj ni matere, ki bi svoje otroke ne vzgajala po tradicionalnih merilih, torej povsem po spolu. (Oakley, 2000: 250-252) Oakleyjeva govori o odpravi gospodinjske vloge, nadalje o odpravi družine in nenazadnje govori o odpravi spola. Namreč, kot pravi, da če želimo odpraviti gospodinjsko vlogo, potem bi morali »odpraviti« družino in otroke vzgajati po vzorcih, drugačnih od tradicionalnih, ter jim nalagati tudi opravila, ki niso 'primerna' njihovem spolu. Ali, povedano drugače, »svoje hčerke lahko učijo, kako naj ne bodo gospodinje (in sinove, kako naj gospodinjijo). Pomembno se je naučiti le, kako opraviti najnujnejše gospodinjsko delo v najkrajšem možnem času. Hčerke pa morajo nenehno potrjevati svoje ženske zmožnosti tudi zunaj doma.« (Oakley, 2000: 257)

1.2.3. SKRBBSTVENO DELO

Starševstvo (ena pomembnih komponent skrbstvenega dela) je, kot bi rekel marsikateri starš, odgovorno in težko. V družini so otroci deležni zelo veliko pozornosti, kar je povsem drugače kot v preteklosti, ko so bili bržkone prepuščeni sami sebi. »Njihove potrebe, želje in igra so na prvem mestu in vredne vse pozornosti odraslih. Iz tega izhaja, da v moderni

družinski strukturi mati postane tisti izmed staršev, ki v glavnem vzgaja otroke in oblikuje njihov značaj.« (Oakley, 2000: 81)

Skrbstveno delo je, prav tako kot gospodinjsko, imenovano 'nevidno' delo ali ne-delo, ki je še vedno predvsem v domeni žensk. Ne prinaša profita in prav tako vodi v ekonomsko odvisnost. Povezano je z izgubami, kot so na primer stres, nizka samopodoba in izčrpanost, ter s pridobitvami, kot so emocionalni stik, ljubezen do dela, občutek 'potrebnosti' in moč. (Zaviršek, 1994, v Beloševič, 2015: 8)

Čeprav je, če se omejimo na skrb za otroke, skrbstveno delo predvsem naloga žensk, pa Jacques Arenes poudarja pomembnost vključevanja očetov v vzgojo in prisotnost (fizično in čustveno) le tega v družinski dinamiki. Kajti očetova vloga je po njegovo v prvi vrsti ta, da »skrbi za zdravo distanco med materjo in otrokom že od samega začetka«. (Arenes, 2003: 65) Ta distanca omogoči otrokov 'normalen' razvoj: otrok brez avtoritete je nesamostojen otrok, ki se preveč oklepa matere in se ne zna postaviti zase. Šele ob prisotnosti očeta lahko to odvisnost od matere premaga. (Arenes, 2003: 22-34)

Skrbstveno delo ima več oblik. Lahko je formalno ali neformalno, opravljamo ga za plačilo ali pa je neplačano, pod tovrstno delo pa spadajo vse od nege otrok, bolnišnične nege, nege ostarelih članov družine ali skupnosti, ipd.

Specifična dimenzija skrbstvenega dela je tudi emocionalno delo, ki »vključuje intimen odnos med skrbnikom in uporabnikom storitev« (Šadl, 2002: 311). (Beloševič, 2015: 13)

1.2.4. MIT O DELITVI DELA MED SPOLOMA IN MIT O MATERINSTVU

»Funkcija mita ni zgolj ali le v glavnem simbolna ali pojasnjevalna. Primarna funkcija mita je, da podpira obstoječi družbeni red. Mit ohranja konservativne družbene vrednote, časti tradicijo.« (Oakley, 2000: 169-170) Mit je torej 'svet' in ljudje ga tako tudi razumejo ter prenašajo naprej kot eno in edino resnico. O njegovem pomenu ne sprašujejo in ga niti ne skušajo pojasniti. »Mit, ki ga navajamo kot dejstvo, postane dejstvo: kar je mitološko, se pokaže kot realno. Avtentičnost slavi zmago kljub temu, da prikriva predsodek (ali prav zaradi tega.« (Oakley, 2000: 170)

Taka mita, kot pravi Oakley (2000) sta tudi *mit o delitvi dela med spoloma* in *mit o materinstvu*. Prvi (delitev dela po spolu) opisuje to, da je ženskam v družinski skupnosti odkazana vloga gospodinje in skrbnice otrok kot nekaj naravnega, univerzalnega in

nenazadnje tudi neizogibnega. Mit trdi, da so ženske praktično v vseh družbah gospodinje po naravi in da morajo, če hoče družba preživeti, to vlogo tudi prevzeti. (Oakley, 2000: 170) Da bi torej po njihovo družba lahko preživela je potrebno mit širiti in, čeprav le navidezno, dokazovati njegovo verodostojnost. To pa je možno samo če se sklicujemo na znanstveno ali akademsko delo oz. na prispevke strokovnjakov z različnih področij. »Antropologi, ki imajo na voljo podatke o delitvi dela po spolu v raznih družbah, s tem dokazujejo njeno univerzalnost; sociološki prispevek pa je v zastavku o nujnosti delitve dela po spolu, ki ženske zapira v dom. Da bi družba preživela, pravijo, zahteva, da se ženske omejijo na vlogo gospodinje – žene – matere.« (Oakley, 2000: 171)

»Etolog trdi, da ima delitev dela po spolu, v kateri so ženske gospodinje in moški negospodinje, »neposredne biološke korenine«. Taka trditev omogoča, da se mit o delitvi dela po spolu spremeni v »mit o izvoru« in tako postane prepričljiv.« (Oakley, 2000: 171) Prav tako trdi, da je situacija, v kateri naj bi bila tradicionalna delitev dela po spolu stalnica v različnih kulturah naravna in t.i. dokaz o tem celo obstaja. To je namreč zgodovinska delitev dela po spolu ali vloga lovec – nabiralka. Mit o delitvi dela po spolu zgolj ponavlja prepričanje ene same kulture, da ženska zaradi svojih bioloških značilnosti ne zmore opravljati težkega ali zahtevnega dela in hkrati prikriva, da nekatere druge kulture dokazujejo ravno nasprotno. Dokazi o nasprotnem so tudi v modernem času, saj so ženske tudi v vojski in opravljajo različna moška opravila. Trditev da težka in nezahtevna dela opravljajo ženske je torej odvisna od same narave dela. In spet, v številnih družbah in kulturah moške nimajo za »močnejše«. Ali tako, kot Oakleyeva piše v svoji knjigi: »Vsakdanje življenje moderne gospodinje in matere je precej drugačno, a večina bi se strinjala, da njihove domače dolžnosti niso niti lahke niti jih ni mogoče opraviti sede. Podoba gospodinjkega dela in skrbi za otroke kot nečesa, kar je mogoče opraviti mimogrede in je nezahtevno, je napačna.« (Oakley, 2000: 191) Delitev dela po spolu torej ni univerzalna.

»Sociološki mit, tako kakor etološkega in antropološkega, podpira domneva, da biologija nujno določa mesto ženske v družbi – in s tem seveda tudi mesto ženske v družini. Parsons »domneva«, da je biologija prvotna in da na njej temeljijo družbene spolne vloge.« (Oakley, 2000: 193-194) In ker so ženske tiste, ki v prvi vrsti skrbijo za otroke, gredo potem moški lahko od doma in se zaposlijo. Ženske so omejene na družine zato, ker je to pripravno za moške, za otroke in za instituciji zakona in družine, ne pa zato, ker bi s tem

pridobile ženske. Pomeni v samem bistvu da je družina tista, ki najprej zatira ženske, ker je to njihovo zatiranje 'pripravno', njihova t.i. osvoboditev pa ne.

Družina zahteva delitev dela po spolu in razlikovanje vlog in potemtakem ženska mora biti gospodinja in mati, četudi ima morebiti še kakšno drugo družbeno vlogo. »Ker je vloga gospodinje družinska vloga, mit o delitvi dela po spolu potrjuje institucijo družine in jo ohranja.« (Oakley, 2000: 198) Mit o delitvi dela po spolu je potemtakem tudi in predvsem mit o družini, kajti tudi ta je *naravna* in zato mora obstajati. (Oakley, 2000: 169-198)

Materinska vloga ženske je nenadomestljiva, zato njen položaj v družini prvotno temelji na njenem materinstvu. Podobno kakor mit o delitvi dela po spolu tudi mit o materinstvu vsebuje nekaj trditvev, ki jih imajo ljudje za 'svete'. Take trditve so, da otrok potrebuje mater, da ta potrebuje njega in da se ženska edino z materinstvom lahko potrdi da je ženska. Sklepamo lahko da ženska praktično mora biti mati. Kot vsi miti ima tudi ta vpliv in potrjuje in ponavlja tradicionalne oblike vedenja. Če ženska nima otrok ali pa jih ima in skrb nanje preloži na drugo osebo (bodisi na očeta), ji družba izkaže neodobravanje: »mati, ki to stori, mora biti »neusmiljena«, »neljubeča« in seveda »neženska«.« (Oakley, 2000: 202) Ženske brez otrok družba pomiluje, če pa otrok hote nimajo, potem obveljajo za nenormalne in deviantne. Da je materinstvo glavno poslanstvo in zaposlitev žensk pa ne potrjujejo vse kulture, temveč naša zahodna kultura. V marsikateri kulturi velja, da je starševstvo skupna zaposlitev obeh, tako ženske kot moškega.

»V današnji zahodni kulturi je materinstvo glavna zaposlitev, za katero vzgajajo ženske. Materinstvo je glavni element ženske spolne vloge; otroka ženskega spola o tem poučijo starši in drugi ljudje, s katerimi prihaja v stik. To zgodnje učenje povzroči, da trditev »vsaka ženska mora biti mati« postane resnična. To pa pojasnjuje, zakaj se zdi, da imajo ženske v naši kulturi (matere, učiteljice, babice, patronažne sestre, bolničarke, pediatrinje) »pravi odnos« do otrok in »naravni gon« za otroško nego.« (Oakley, 2000: 203) Ali kot bi lahko rekli – materinstvo je ženski ideal.

Danes ženska – mati počne ogromno stvari hkrati; je polno zaposlena, skrbi za dom, za otroke, morebiti za starejše in onemogle, pripravlja hrano, nakupuje, oblači itd. »Z drugimi besedami, ženske so vsakdanje migrantke med raznimi časi, prostori in habitusi, vsak dan po večkrat na dan menjavajo realne in simbolne registre, mojstrijo se v spretnostih organizacije, koordinacije in prilagajanja veliko bolj od moških kolegov, tovarišev, prijateljev in partnerjev. /.../ Analogno je mogoče razumeti izkušnjo materinstva in

materinjenja: je velikanska obremenitev in je hkrati več kakor zgolj obremenitev.«
(Oakley, 2000; 290) (Oakley, 2000: 199-236)

1.3. NOVO OČETOVSTVO – AKTIVNO OČETOVSTVO

Moški se, glede na raziskave, vse bolj aktivno vključujejo v družinsko življenje, v bolj enakomerno delitev domačega dela, v skrb za otroke in še bi lahko naštevali. Tem trendom rečemo t.i. *novo očetovstvo*. »Današnji očetje so v primerjavi s svojimi očeti v resnici aktivnejši.« (Rener et al., 2008: 7) So res? Lahko bi rekli, da se vrednote sicer spreminjajo in da se mladi starši moškega spola bolj zavedajo svoje vloge (tj. vloge očeta) in pričakovanj partnerke, vendar temu ni vedno tako. Prakse očetovanja so ponavadi zožene in selekcionirane, omejujejo se zgolj na pomoč preobremenjenim partnericam, bodisi na opravljanje lažjih del v gospodinjstvu, bodisi na igro z otroki. Tej praksi se po novem pridružuje tudi povečana starševska pozornost do otrok že od njihovega spočetja dalje. Tako recimo nekateri moški – očetje spremljajo partnerkino nosečnost, hodijo z njimi na ginekološke in druge preglede, aktivno sodelujejo pri porodu, pomagajo pri skrbi za dojenčka in se pozneje z njim igrajo. Vendar pa je materinstvo še vedno postavljeno kot ekskluzivna in nenadomestljiva vloga v družini. Prevzemajo jo seveda ženske, ki poleg skrbi za otroke in vzgojo, vključuje tudi večino domačega dela vseh vrst. (Rener et al., 2008: 7-32)

Drugače pa t.i. aktivno očetovstvo čedalje bolj spodbujajo tudi množični mediji (film in televizija, svetovni splet, oglaševanje) in znanstveni (medicinski in psihološki) diskurzi. Tako so, na primer, danes revije in priročniki za (bodoče) starše polni raznih nasvetov v povezavi z vključevanjem očetov v skrb in vzgojo otrok, spodbujajo pa tudi pomoč partnericam. »Aktivno očetovstvo je tudi politično aktualno. Skoraj vse evropske socialne in družinske politike se ukvarjajo s t.i. usklajevanjem dela in družine in pri tem v središče političnih ukrepov umeščajo tudi večjo aktivnost moških v družinskem življenju.« (Rener, Humer, 2008: 9)

Kljub omenjenemu pri nas trend t.i. aktivnega očetovstva še ni povsem dosežen. Kot kažejo raziskave se sicer udejstvovanje očetov v družinskem življenju izboljšuje, je pa vsekakor na točki, ko bi se bili očetje lahko še bolj vključevali, vsaj kar se tiče gospodinjskih opravil, katerih dobršni del še vedno opravijo ženske. (Rener et al., 2008: 7-12)

»Materialna, izvrševalna, birokratska plat gospodinjskega in družinskega dela terja toliko časa in energije, da ju preprosto zmanjkuje za kontinuirano interakcijo in za posvečanje naraščaju, kar velja kot nujno za sicer preferenčno materinsko vlogo. Kakor kažejo številne empirične raziskave o uporabi dnevnega časa žensk, se večina mater in gospodinj (zaposlenih in tistih, ki so se zaposlitvi odpovedale »zaradi otrok«) z otroki ukvarja bolj mimogrede med opravljanjem gospodinjskih del in le izjemoma se ekskluzivno posvečajo svojemu potomstvu.« (Johnson, 1988; Pascall, 1986; v Renner et al., 2008: 17)

Baldock in Hadlow (2005: 155), ki ugotavljata, da je ključni problem usklajevanja družin in zaposlitve neenaka delitev dela med partnerjema, sta na podlagi pregleda kvalitativnih raziskav o delitvi družinskega dela med starši v evropskih državah izdelala naslednjo tipologijo očetov:

- *Očetje, ki skrbijo za red*: so očetje, ki niso vpleteni v vsakdanjo nego in skrb za otroke, pač pa jim pomenijo avtoriteto in jim postavljajo jasna pravila vedenja;
- *Očetje, ki skrbijo za zabavo*: ti »zabavajo« otroke medtem ko matere opravljajo gospodinjsko delo;
- *Koristni očetje*: ti pomagajo pri negi otrok, vzgoji, in, če jim partnerke povedo kaj je treba postoriti, tudi pomagajo pri gospodinjskih opravilih;
- *Polno vključeni očetje*: v enaki meri kot matere skrbijo za otroke, gospodinjstvo, vloge očeta in matere so zamenljive. Teh je glede na raziskave najmanj. (Renner et al., 2008: 22-23)

Največ očetov (tudi v Sloveniji) se uvršča v drugi in tretji tip navedene tipologije, izrazito tradicionalnih očetov v tovrstnih raziskavah ni bilo zaslediti, prav tako ne teh zadnjih – polno vključenih očetov. Lahko bi rekli, da po omenjeni tipologiji prevladuje 'zlata' sredina.

Ista avtorja (tj. Baldock, Hadlow) sta ugotovila tudi, da, v večini evropskih družin zaposlenih staršev, predvsem materam kronično primanjkuje časa, da torej očetje ne izbirajo pravih prioritet, pa tudi, da s strani svojih partnerk niso dovolj motivirani. (Renner et al., 2008: 23)

»V Sloveniji (Renner et al., 2005; 2008) smo identificirali dva prevladujoča modela očetovstva: *tradicionalni oz. komplementarni model*, ki ne predpostavlja večje udeležbe očetov v skrbi za otroke – očetje so le redko in izjemoma (kadar je potrebno) udeleženi v skrbi za otroke ter v druga družinska opravila, opravljajo bolj dela, ki tradicionalno

pripadajo moškemu; ter *podporni model*, kjer je udeležba očetov sicer večja, vendar delo ni enakomerno porazdeljeno med partnerjema, skrb za otroke in drugo družinsko delo pa je razumljeno kot primarno žensko delo.« (Rener et al., 2008: 41) Pri tradicionalnem modelu je jasno, da večino gospodinjskega in skrbstvenega dela opravi partnerka, pri komplementarnem pa je pogosto prisotna percepcija o aktivni udeležbi očetov v domačem delu, večinoma v podpornem smislu, z argumentacijo, da so partnerke preobremenjene, da potrebujejo pomoč če hočejo opraviti vsa opravila, ki jim pripadajo. Pomoč tako dobijo bodisi od partnerja, sorodnikov ali pa, predvsem v urbanih predelih, od najete pomoči (tj. plačanih servisnih storitev – gospodinjska opravila, varstvo otrok).

Slovenska raziskava o novem očetovstvu torej še vedno kaže sliko neenakomerne oziroma asimetrične delitve dela med partnerjema – ženske kljub polni zaposlenosti opravijo večino domačega dela, moški pa so bolj vključeni kot v preteklosti, in se bolj posvečajo otrokom. Moški, za razliko od žensk, skrb za otroke opravljajo kot primarno skrb. Namreč, če se z otroki igrajo, počnejo izključno samo to. Ženske pa poleg tega, da opravijo večino primarne oz. neposredne skrbi za otroke, opravljajo hkrati tudi večino sekundarne oz. simultane skrbi za otroke, tako da skupaj z njimi opravljajo še številna druga domača opravila. Ženske več vključujejo otroke v opravljanje gospodinjskih opravil, kar je konec koncev logično sklepati. (Rener et al., 2008: 41-45)

»Mnogi očetje vpletenost razumejo kot pripravljenost in sposobnost, da so vpleteni v skrb za otroke, ne pa v pomenu dejanskih praks oz. časa, ki ga preživijo z otroki (Backett, v Ranson, 2001: 23). Predvsem pa svojo aktivnost merijo medgeneracijsko (Lewis, 1995) – primerjajo sebe ter svoje očete oz. očetovstvo, ki je obstajalo v času njihovega otroštva -, vendar to še ne pomeni nujno enakomerne delitve dela med partnerjema.« (Rener et al., 2008: 47)

Glede na dosedanje raziskave o novem očetovstvu lahko sklepamo, da si vse več moških (v primerjavi s preteklostjo) želi biti »dober oče«, ter da si ti isti očetje »dobro očetovstvo« še zmeraj predstavljajo kot hranilno in predvsem dopolnilno starševstvo. Moramo pa vedeti, da se je po drugi strani referenčna norma »dobrega materinstva« kot primarnega starševstva precej dvignila. Moški so tudi bistveno manj pripravljeni na starševstvo, in sicer se njihove prave »priprave« običajno začnejo šele ob ali po porodu. Vse več jih sodeluje pri porodu, nekateri so tam le navzoči, spet drugi pa se v svoji navzočnosti počutijo povsem nekoristne. V primerjavi z moškimi tako ženske priprave na starševstvo ponavadi segajo daleč pred zanositvijo. (Rener et al., 2008: 29-31)

»Materinstvo ostaja ne le normativa, pač pa tako rekoč prisilna in obvezna identitetna matrika odraslih žensk v vseh družbah in kulturah ne glede na njihove siceršnje razlike. Enačenje ženskosti in materinstva ostaja trdno, je domala kulturna univerzalija, enačenje moškosti z očetovstvom pa postaja vse bolj šibko in tudi to je nekaj, kar je značilno za sicer tako različne sodobne kulture.« (Rener et al., 2008: 31)

Sodobni moški so po eni strani še vedno podvrženi tradiciji in tradicionalnim modelov očetovanja, po drugi strani pa se jih vedno več aktivno vključuje v družinsko življenje in igrajo pomembno vlogo v otrokovem življenju. »Vendar pa analize medijskih reprezentacij očetovstva kažejo, da je tudi promocija aktivnega očetovanja večinoma preddefinirana s tradicionalnimi percepcijami spolne delitve dela, starševstva, materinstva, očetovstva. Očetovstvo je prikazano prek podob in s pozicioniranjem očeta kot sekundarnega, manj kompetentnega, kot tistega od staršev, ki manj ve in potrebuje več napotkov za opravljanje družinskega dela in skrbi za otroke s strani partnerke, kot tistega od staršev, ki ima manj starševskih obveznosti in je predvsem zavezan materialni preskrbi družine.« (Rener et al., 2008: 39) Medijsko so torej moški redkeje prikazani skupaj z otroki kot ženske, če pa so, pa so poleg njih navadno prisotne tudi matere. Lahko bi rekli, da tudi medijski prikaz delitve dela temelji predvsem in še vedno na tradicionalnem modelu starševstva, kjer je mati glavna v starševanju, oče pa zgolj kot podpornik. Sodobna ženska – mati je še vedno razumljena kot tista, ki primarno skrbi za dom in otroke. (Rener et al., 2008: 39)

Na splošno gledano je enakopravnost in enakomerna delitev dela med spoloma v družini še vedno zelo nizka. Očetovska dejanska vpletenost v družinsko življenje, kot je opisano v knjigi Novo očetovstvo v Sloveniji, pa je počasen proces, ki še kar traja.

1.4. ZAKONSKA PODLAGA ENAKIH MOŽNOSTI ZA MOŠKE IN ŽENSKÉ

Enakost žensk in moških je ena izmed temeljnih človekovih pravic. Ustava RS na primer določa, da so v državi »vsakomur zagotovljene enake človekove pravice in temeljne svoboščine, ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj ali katero koli drugo osebno okoliščino«. (URS, 14. člen)

Politika enakosti spolov se zavzema za »resnično partnerstvo med ženskami in moškimi ter delitev odgovornosti pri odpravljanju neravnovesij v javnem in zasebnem življenju«.

(MDDSZ, 2012) V osnovi politika enakosti temelji na nacionalnih, evropskih in mednarodnih pravnih ter političnih zavezah za varstvo človekovih pravic žensk ter za ustvarjanje enakih možnosti moških in žensk na vseh področjih družbenega življenja. Področje enakosti spolov je v Sloveniji praktično del vsakdanje politike. Temeljna zakonodaja na tem področju pri nas obsega naslednje pravne in politične zaveze:

- *Ustavo Republike Slovenije (14. člen)*: Enakost spolov je priznana kot temeljno načelo demokracije in spoštovanja človekovih pravic, ter je hkrati pogoj za socialno pravično in pravno državo.
- *Zakon o uresničevanju načela enakega obravnavanja (ZUNEO), 2004*: Zakon je bil (prenehal je veljati meseca maja 2016) nadgradnja pravne podlage za zagotavljanje enakega obravnavanja oseb na vseh področjih družbenega življenja, med drugim ne glede na spol.
- *Zakon o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD), 2016*: Zakon določa varstvo vsakega posameznika in posameznice pred diskriminacijo na različnih področjih družbenega življenja, ne glede na osebne okoliščine, vključno s spolom.
- *Zakon o enakih možnostih žensk in moških (ZEMŽM), 2002*: Je krovni zakon, ki določa skupne smernice oziroma temelje za izboljšanje položaja žensk in ustvarjanje enakih možnosti spolov na posameznih področjih družbenega življenja.
- *Resolucija o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških 2015-2020 (ReNPEMŽM15-2)*: Strateški dokument, ki določa cilje in ukrepe ter ključne nosilce politik za uresničevanje enakosti spolov na različnih področjih življenja vsakega posameznika in posameznice.

V nadaljevanju se osredotočam predvsem na krovni zakon tega področja, tj. *Zakon o enakih možnostih žensk in moških*, na aktualno *Resolucijo o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških*, in pa na, na tem področju, nov zakon, tj. *Zakon o varstvu pred diskriminacijo*, ki je začel veljati z letošnjim letom.

1.4.1. ZAKON O ENAKIH MOŽNOSTIH ŽENSK IN MOŠKIH (ZEMŽM)

Namen zakona je v osnovi določitev skupnih temeljev za izboljšanje položaja ter za ustvarjanje enakih možnosti žensk in moških na vseh področjih družbenega življenja. Ustvarjanje enakih možnosti pa pomeni »odstranjevanje ovir za vzpostavljanje enakosti

spolov, zlasti s preprečevanjem in odpravljanjem neenakega obravnavanja spolov kot oblike diskriminacije v praksi, ki izvira iz tradicionalno in zgodovinsko pogojenih različnih družbenih vlog, ter ustvarjanje pogojev za vzpostavljanje enake zastopanosti obeh spolov na vseh področjih družbenega življenja«. (ZEMŽM, 1. člen)

Sklicujoč na 4. člen ZEMŽM enakost spolov pomeni, da sta oba spola enako udeležena »na vseh področjih javnega in zasebnega življenja«, da imata »enak položaj ter enake možnosti za uživanje vseh pravic in za razvoj osebnih potencialov«, s katerimi prispevata k družbenemu razvoju ter da si nenazadnje enakovredno delita korist od rezultatov, ki so posledica razvoja.

Se pa, kot očitno, zakon sklicuje bolj na družbeno oz. javno sfero, medtem ko zasebno sfero, t.j. v besedni zvezi družinskih razmerij, omeni zgolj v 15. členu, torej v vsebini *Nacionalnega programa za enake možnosti žensk in moških*, poleg temeljne politike enakih možnosti, posebej določi »cilje ter ukrepe za doseg ciljev na posameznih področjih družbenega življenja« in pa »odgovornost za izvajanje ukrepov«, tudi na področju družinskih razmerij.

Glede na to, da je ZEMŽM *krovni* zakon, se premalo sklicuje na zasebno sfero, tj. na družinsko življenje in starševstvo. Kljub temu, da je namenjen uresničevanju in obravnavanju enakosti spolov, kar je sicer zelo pomembno, pa bi bilo prav tudi, da bi več pomembnosti posvetil zasebni sferi in z omenjenimi ukrepi vsaj izpostavil vprašanje (ne)enakosti žensk in moških v zasebnem življenju.

1.4.2. RESOLUCIJA O NACIONALNEM PROGRAMU ZA ENAKE MOŽNOSTI ŽENSK IN MOŠKIH 2015-2020 (ReNPEMŽM15-2)

Resolucija je »strateški dokument vlade, ki določa cilje in ukrepe ter ključne nosilce politik za uresničevanje enakosti spolov na posameznih področjih življenja žensk in moških v Republiki Sloveniji za obdobje od 2015 do 2020«. (ReNPEMŽM15–20) Je že drugi tovrstni dokument in tako kot prejšnji (sprejet leta 2005) tudi novi nacionalni program določa »splošna prednostna področja za izboljšanje položaja žensk in moških« (ReNPEMŽM15–20) v RS, ter opredeljuje ključne izzive in probleme za omenjeno obdobje, ki je pred nami.

Nacionalni program na določenih točkah nadgrajuje prejšnjega, in v njem je poudarka predvsem na področjih, kot so »enaka ekonomska neodvisnost, usklajevanje poklicnega in zasebnega oziroma družinskega življenja, družba znanja brez spolnih stereotipov, socialna

vključenost, zdravje, uravnotežena zastopanost žensk in moških, nasilje nad ženskami ter enakost spolov v zunanji politiki in mednarodnem razvojnem sodelovanju».

(ReNPEMŽM15–20)

Poglavitni namen omenjenega programa je prav tako zmanjšati neenakost med spoloma, torej se zavzema predvsem za »enako prepoznavnost, enako moč in enako udeležbo obeh spolov na vseh področjih javnega in zasebnega življenja«. (ReNPEMŽM15–20)

Nacionalni program opredeljuje ključne cilje, s katerimi naj bi dosegli:

- »odpravo neravnovesij med spoloma ter spolne segregacije na področju zaposlovanja in odpravljanje brezposelnosti,
- izboljšanje položaja žensk in moških na področju socialne vključenosti,
- odpravo ovir za doseganje lažjega usklajevanja poklicnega in družinskega oziroma zasebnega življenja,
- odpravo vrzeli med spoloma in spolne segregacije v izobraževanju,
- odpravo neenakosti v znanosti in visokem šolstvu,
- odpravo stereotipov v družbi, zlasti v medijih, kulturi in športu,
- izboljšanje zdravja žensk in moških,
- odpravo ovir za doseganje uravnotežene zastopanosti žensk in moških na različnih področjih političnega in družbenega življenja,
- ničelno strpnost do nasilja nad ženskami,
- okrepitev vključevanja vidika spola v slovenske razvojne, mirovne in druge zunanjepolitične pobude«.

Ciljev in ukrepov je v novem nacionalnem programu sicer manj, so pa zato bolj konkretizirani. Pravna podlaga za njegovo izvajanje je, prej opisan, Zakon o enakih možnostih žensk in moških (ZEMŽM; Uradni list RS, št. 59/02). Za razliko od Zakona o enakih možnostih žensk in moških pa je v Resoluciji več govora o zasebni sferi, ki pridobi nekaj svoje pomembnosti. Glede na izvedbo prejšnjega nacionalnega programa pa lahko govorimo tudi že o, vsaj na nekaterih področjih, zmanjšani vrzeli med spoloma.

Na področju družinskega življenja in partnerstva podatki za obdobje prejšnjega nacionalnega programa kažejo na povečano število moških pri izrabi očetovskega dopusta, pa tudi na povečano število očetov, ki so izrabili del starševskega dopusta. V številkah to pomeni, da je na primer leta 2005 »plačanih 15 dni izrabilo 11.308 očetov, leta 2013 pa 16.625 očetov«, več kot 15 dni dopusta pa je »leta 2006 izrabilo 1.441 očetov, leta 2013 pa 3.141 očetov (MDDSZ)«. Starševski dopust je leta 2006 izkoristilo zgolj 921 očetov, leta 2013 pa je ta številka preskočila na, sicer še vedno nezadostnih, 1.496 očetov.

Na področju enakovrednejše porazdelitve starševskih obveznosti med partnerjema je poglobitni cilj »povečanje deleža očetov, ki izrabijo starševski dopust, dopust za nego bolnih družinskih članov in članic ter delo s krajšim delovnim časom zaradi starševstva«. Enakovrednejšo porazdelitev gospodinjkega in skrbstvenega dela se bo poskušala v aktualnem programu doseči predvsem z odpravo »stereotipov o vlogah žensk in moških v družbi, družini in partnerstvu«.

Ciljev in ukrepov na različnih področjih je v aktualni Resoluciji še veliko, izpostavila sem zgolj tiste podatke, ki so pomembni za mojo raziskavo.

1.4.3. ZAKON O VARSTVU PRED DISKRIMINACIJO (ZVarD)

Diskriminacija je v 4. členu ZVarD opisana kot »vsako neupravičeno dejansko ali pravno neenako obravnavanje, razlikovanje, izključevanje ali omejevanje ali opustitev ravnanja zaradi osebnih okoliščin, ki ima za cilj ali posledico oviranje, zmanjšanje ali izničenje enakopravnega priznavanja, uživanja ali uresničevanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, drugih pravic, pravnih interesov in ugodnosti«. (ZVarD, 4. člen) Lahko je neposredna, posredna, obstajajo pa tudi še druge oblike diskriminacije: pozivanje k diskriminaciji, nadlegovanje in spolno nadlegovanje, viktimizacija, večkratna in množična diskriminacija, so na primer le nekatere od teh oblik. (ZVarD, 6., 7. člen)

Nediskriminatorno, enako obravnavanje torej pomeni odsotnost kakršne koli diskriminacije ali diskriminaciji podobnega ravnanja.

Zakon o varstvu pred diskriminacijo tako določa varstvo vsakega posameznika in posameznice pred diskriminacijo ne glede na osebne okoliščine (spol, spolno identiteto in spolni izraz, družbeni položaj, itd.) na različnih področjih družbenega življenja, »pri uresničevanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin, pri uveljavljanju pravic in obveznosti ter v drugih pravnih razmerjih na političnem, gospodarskem, socialnem, kulturnem, civilnem ali drugem področju«. Določa pa tudi varstvo pred diskriminacijo za pravne osebe, ob določenih pogojih. (ZVarD, 1. člen)

V novem zakonu zasledimo tudi naziva »Zagovornik načela enakosti« in »Zagovornica načela enakosti«. Naloge omenjenih organov so opisane v 21. členu zakona; ene izmed njih pa so na primer zagotavljanje neodvisne pomoči »diskriminiranim osebam pri uveljavljanju njihovih pravic v zvezi z varstvom pred diskriminacijo v smislu svetovanja in

pravne pomoči strankam v drugih upravnih in sodnih postopkih, povezanih z diskriminacijo«, spremljanje splošnega stanja s področja v državi, osveščanje splošne javnosti, sodelovanje v sodnih postopkih v zvezi z diskriminacijo, opravljanje neodvisnih raziskav o položaju oseb z določeno osebno okoliščino (zlasti spola in še nekaterih) »ter ostalih vprašanj v zvezi z diskriminacijo oseb z določeno osebno okoliščino«. (ZVarD, 21. člen)

1.5. PROSTI ČAS

Prosti čas je, poleg dela, osrednji dejavnik življenja vsakega posameznika in posameznice. Definicij prostega časa je več, njegova opredelitev pa je odvisna »od pomena, ki ga ima za določeno socialno skupino ljudi v določenem obdobju, od pomena, ki ga pripisujemo delu, in ne nazadnje od pojmovanja samega koncepta časa«. (Berdavs, 2008: 13)

Prosti čas je, lahko bi rekli, mešanica več dejavnosti, preko katerih lahko posameznik ali posameznica izrazi svojo lastno svobodno voljo (npr. po počitku, zabavi, interesnih dejavnostih), potem, ko je seveda opravil svoje vsakdanje obveznosti v službi ali doma. Prosti čas je bil sprva namenjen počitku, pozneje pa je dobil vedno nove podobe. »Prosti čas kot družbeni pojem množičnega značaja je vezan na pojav industrijske revolucije«. (Berdavs, 2008: 21) Po obdobju kapitalizma se je pojavila jasna in tudi danes pomembna razmejitev med delom in prostim časom. »Prosti čas v sodobnem pomenu besede je rezultat razvoja proizvodnih sil moderne industrijske družbe«. (Berdavs, 2008: 22) Kljub številnim raziskavam, ki dokazujejo, da imajo ljudje premalo prostega časa (predvsem imam v mislih ženske predstavnice), pa ga, ko ga naenkrat imajo, ne znajo izkoristiti. Nekaj vprašanj v zvezi z omenjenim pojmom sem zastavila tudi v svojem anketnem vprašalniku in v naslednjih poglavjih navajam s tem povezane ugotovitve.

2. PROBLEM

Med vsakdanjimi opravki in prebiranjem razne literature se mi je porodila ideja o raziskavi na temo neenakosti med spoloma, predvsem me je zanimalo področje domačega dela, ki ga, če se izpostavim, sama opravim večino. Z raziskavo (anketni vprašalnik v prilogi) sem poskušala ugotoviti ali so med ljudmi še vedno prisotni spolni stereotipi o tipično moških in tipično ženskih lastnostih, kaj po njihovem mnenju določa spol, kako poteka delitev dela med partnerjema v družini, ki ima enega ali več otrok, ter kako si razlagajo prosti čas in koliko ga v resnici imajo.

Z raziskavo sem poskušala preveriti naslednje hipoteze:

H1: Stereotipi o tipično moških in tipično ženskih lastnostih so še vedno prisotni.

H2: Spol vpliva na delitev dela v družini:

H2.1.: Ženske opravijo več t.i. rutinskega gospodinjanskega dela (kuhanje, pomivanje posode, čiščenje, ipd.) in dela povezanega z nego otrok.

H2.2.: Moški opravijo več t.i. vzdrževalnih in fizično bolj zahtevnih del, z otroci pa se zgolj igrajo.

H3: Vzgoja v spolne vloge še vedno podpira neenakost med spoloma:

H3.1.: Udeleženci, ki so bili deležni stereotipne vzgoje, v večji meri posegajo po podobnih vzgojnih principih.

H4: Ženske ocenjujejo, da opravijo več gospodinjanskega dela kot moški.

H4.1.: Ženske si tudi želijo, da bi njihov partner opravil več gospodinjanskega dela.

H4.2.: Medtem moški ocenjujejo, da je gospodinjansko delo prvenstvena naloga žensk.

H5: Ženske imajo v povprečju manj prostega časa kot moški.

H6: Zaradi preobremenjenosti z domačim delom so ženske pod večjim stresom kot moški.

Domače delo spada med pomembne vidike delitve dela med partnerjema, in na »nesrečo« žensk slednje še vedno pretežno pade nanje. Tako opravijo, glede na različne raziskave, več gospodinjanskega dela, predvsem tistega rutinskega, in pa veliko večjo mero skrbi za otroke kot to počno njihovi moški partnerji. Skupek vsega privede do večje preobremenjenosti žensk in to je ne nazadnje eden glavnih problemov vseh časov, poleg tega podpira tudi še vedno prisotno vrzel med spoloma – podpira neenakost.

3. METODOLOGIJA

3.1. VRSTA RAZISKAVE

Raziskava je kvantitativna, kar pomeni, da je praktično v celoti sestavljena iz številskih podatkov, ki so bili predhodno zbrani na podlagi anketnega vprašalnika. Je deskriptivna ali opisna ter empirična, ker gre za zbiranje novih podatkov s spraševanjem.

3.1.1. SPREMENLJIVKE

Zanimal me je rezultat pri skupno 96 spremenljivkah. Glede na veliko število spremenljivk, sem jih razdelila na štiri sklope, celoten seznam pa je dodan v prilogi.

Prvi sklop so spremenljivke povezane z demografijo: spol, starost, status, izobrazba, število otrok, skrb za starejše člane.

Drugi sklop je povezan z vprašanji na temo spola: osebnostne lastnosti (agresivnost, ambicioznost, čustvenost, dominantnost, empatija, intuitivnost, komunikativnost, itd.), mnenje o določitvi spola, grajenje spolne identitete, opravila glede na spol, vzgoja staršev, obravnava otrok, nalaganje opravil otrokom, enakost med spoloma, itd.

Tretji sklop zajema spremenljivke povezane z domačim delom: gospodinjsko delo, skrbstveno delo, različna opravila povezana z gospodinjstvom in skrbjo za otroke (čiščenje stanovanja, likanje, manjša popravila, odnašanje smeti, igra in druženje z otroki, nega otrok, oblačenje otrok, organizacija varstva itd.), organizacija delitve dela v družini, zadovoljstvo z organizacijo dela v družini, spodbujanje otrok k opravljanju gospodinjskega dela.

V četrtem sklopu pa so spremenljivke povezane s prostim časom, kot so količina prostega časa, kaj je prosti čas, količina ur porabljenih za gospodinjsko delo, količina ur porabljenih za skrbstveno delo in podobno.

3.2. MERSKI INSTRUMENT IN VIRI PODATKOV

Merski instrument, ki sem ga uporabila v raziskavi, je anketni vprašalnik, ki je bil za potrebe spletnega anketiranja spremenjen tudi v spletni vprašalnik s pomočjo odprtokodne aplikacije *EnKlikAnketa*.

Vprašalnik je sestavljen iz 22 vprašanj zaprtega tipa, vsa vprašanja so bila neobvezna, zgolj z opozorilom, tako da je anketirani lahko izbral ali bo nanj odgovoril ali bo prešel na naslednje vprašanje. V trajanju predvidoma 10 min 9s je anketo končalo 130 oseb.

V anketi so štiri sklopi vprašanj: prvi sklop zajema zgolj demografska vprašanja (spol, starostno skupino, status, izobrazbo, število otrok ter vprašanje povezano s skrbjo za ostarele družinske člane); drugi sklop zajema vprašanja vezana na temo spola, osebnostnih lastnosti ipd.; tretji sklop je sestavljen iz vprašanj o delitvi domačega dela (tj. gospodinjskega in skrbstvenega); zadnji, četrti sklop pa zajema vprašanja, ki se nanašajo na prosti čas.

Pri raziskavi in izdelavi naloge sem se opirala tudi na že obstoječe raziskovalne rezultate in prebirala literaturo s področja neenakosti različnih avtorjev. Poleg tega sem pregledovala tudi zakonodajo z omenjenega področja.

3.3. POPULACIJA IN VZORČENJE

Populacijo sestavljajo družine, ki imajo vsaj enega ali več otrok, ter prebivajo v občinah Ivančna Gorica in Trebnje. Vzorec obsega 130 oseb. Sestavljajo ga tako ženske kot moški, čeprav so ti iz različnih razlogov zastopani v manjšem deležu. Upoštevana je tudi starost anketirancev, ki je v rangi od 21 do 45 let. Odločila sem se za priročni vzorec in raziskavo izvedla s pomočjo socialnega omrežja Facebook, nekaj anket pa je bilo oddanih tudi osebno – v roke anketirancem.

3.4. ZBIRANJE PODATKOV

Zbiranje podatkov je potekalo v časovnem obdobju od 1. aprila do 15. maja 2016. Anketni vprašalnik je bil objavljen na socialnem omrežju Facebook ter izročen anketirancem osebno. Med zbiranjem podatkov je prišlo do osipa, namreč anketni vprašalnik sem razdelila med večje število moških (na socialnem omrežju, osebno celo petnajstim moškim), a ga je v celoti rešilo le 17 moških. Po mojem je bila kriva tudi dolžina anketnega vprašalnika/spletne ankete, saj se jih je precej opredelilo zgolj pri prvih vprašanjih, proti koncu pa vedno manj. Slednje tako vpliva tudi na posplošljivost in interpretacijo rezultatov: raziskave ne morem posplošiti, vendar kljub temu z njo dodajam nek dodaten vpogled v področje neenake delitve dela med partnerjema, ki je pomembno tudi za socialno delo.

3.5. OBDELAVA IN ANALIZA PODATKOV

Podatke sem obdelala kvantitativno. Rezultate spletne ankete sem sprva uredila v programu Excel, nato pa jih obdelala s pomočjo programa SPSS. Glede na to, da število moških in ženskih udeležencev ni enakomerno, sem frekvence pretvorila v deleže, kar je omogočilo primerjavo odgovorov glede na spol.

Za preverjanje normalnosti porazdelitve pri trditvah z ocenjevalno lestvico, sem uporabila Kolmogorov-Smirnov test. Vse distribucije posameznih postavk so statistično pomembno odstopale od normalne porazdelitve, zato sem za nadaljnjo statistično obdelavo uporabila neparametrične teste. Za preverjanje statistične pomembnosti razlik v odgovorih moških in žensk na ocenjevalnih lestvicah sem uporabila Mann Whitneyev test. Povezanost med ocenami udeležencev za posamezne trditve, starostjo in višino izobrazbe sem ugotavljala s Spearmanovim koeficientom korelacije.

4. REZULTATI IN INTERPRETACIJA

4.1. SOCIODEMOGRAFSKI PODATKI

Tabela 4.2.: *Prikaz števila udeležencev glede na spol*

Moški	Ženske	Skupaj
36 (27,7%)	94 (72,3%)	130 (100%)

Kot rečeno je bilo anketiranih skupaj 130 oseb, od tega 94 žensk in 36 moških. Ženske so že sicer zastopane v večjem deležu (tj. kar 72,3%) kot moški (27,7%), poleg tega se je izkazalo, da moški oziroma vsaj velika večina njih ankete ni izpolnila do konca in zato proti koncu marsikje podatki manjkajo.

Graf 4.1.: *Prikaz števila udeležencev glede na spol v deležih*

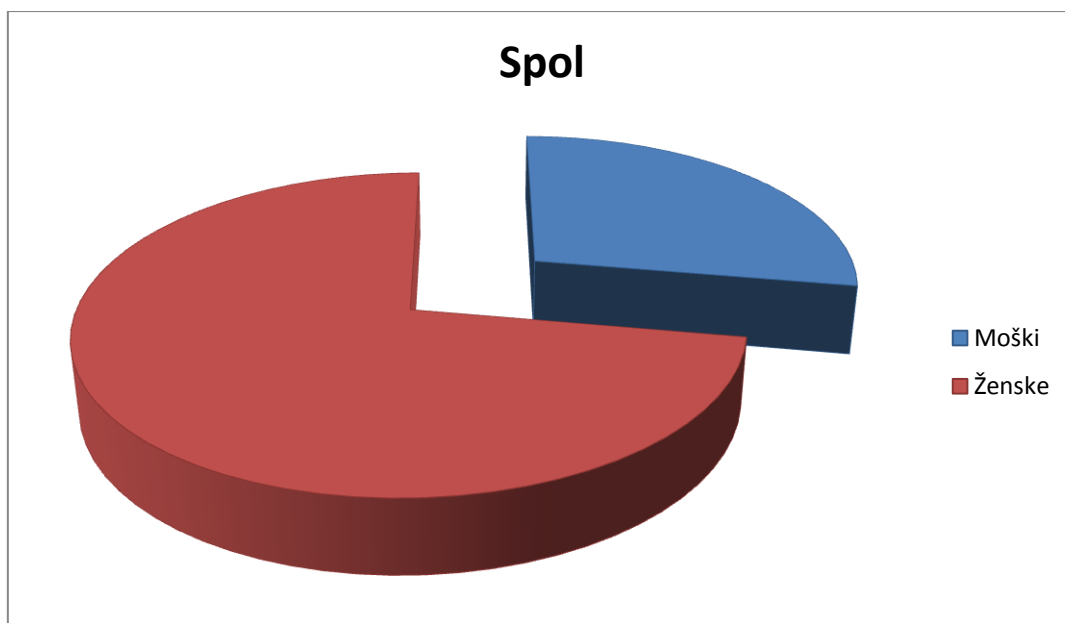

Tabela 4.3.: *Prikaz zastopanosti posameznih starostnih skupin*

Starostna skupina	f	fM	fŽ
21-25	10 (9,7%)	0	10
26-30	39 (37,9%)	1	38
31-35	31 (30,1%)	3	28
36-40	16 (15,5%)	2	14
41-45	7 (6,8%)	3	4

Glede na starost je bilo največ udeležencev iz druge starostne skupine, in sicer od 26 do 30 let. Teh je 37,9%, kar pa niti ni presenetljivo, saj so bili večinoma moji znanci, torej osebe

mojih let. Sledi jim tretja starostna skupina, tj. od 31 do 35 let, ostale skupine pa so potem zastopane v manjših deležih, kjer pa najbolj izstopa zadnja, peta starostna skupina (41-45 let), ki je bila zastopana zgolj s 6,8% udeležbo.

Glede na spol je razvidno, da je največ žensk v starosti od 26 do 35, pri moških pa od 31 do 45. 27 moških se glede starosti ni opredelilo.

Graf 4.2.: Prikaz zastopanosti posameznih starostnih skupin po deležih

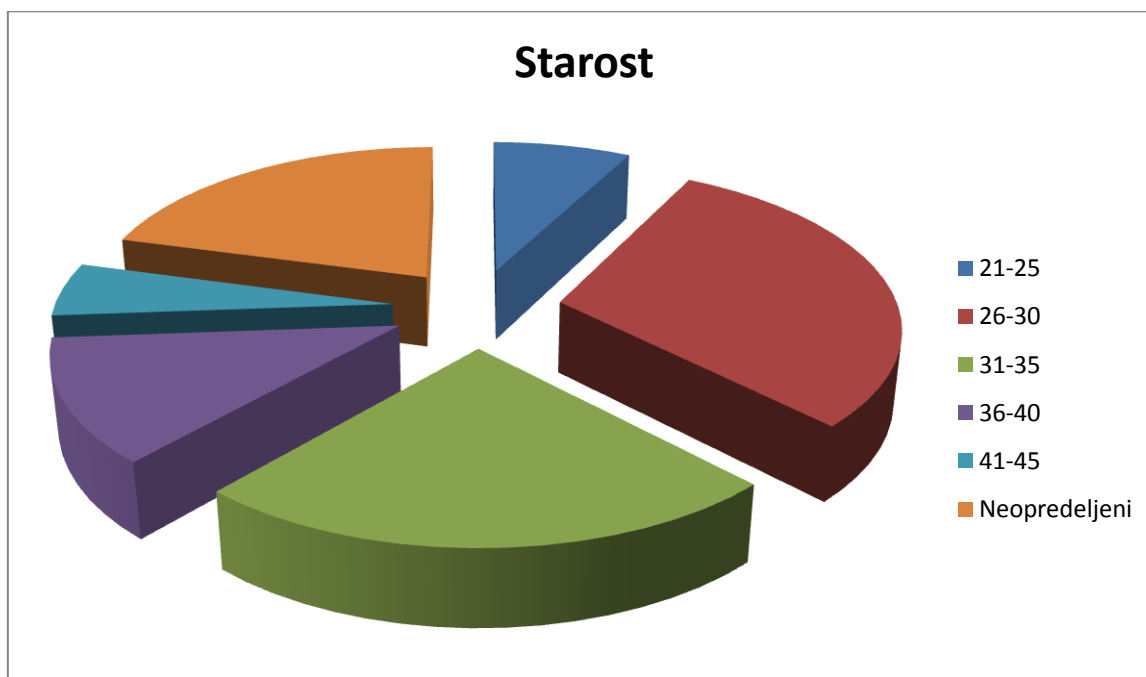

Tabela 4.4.: Prikaz trenutnega statusa udeležencev

Status	f
Študent	5 (4,9%)
Zaposlen	65 (63,7%)
Samozaposlen	7 (6,9%)
Brezposeln	20 (19,6%)
Drugo: <u>na porodniškem dopustu</u>	5 (4,9%)

Tabela kaže, da je največ udeležencev ankete zaposlenih, teh je 63,7%, sledijo tisti, ki so se opredelili za brezposelne (19,6%). Ostali udeleženci, ki so zastopani v manjših deležih, so študentje, teh je bilo vsega skupaj 5 oseb oz. 4,9%, in samozaposleni, teh je 7 oseb oz. 6,9%. Pod drugo se je opredelilo 5 oseb oz. 4,9%, opisno sta se samo dve osebi opredelili, namreč da sta na porodniškem dopustu, za ostale 3 točen status ni znan. 28 udeležencev se ni opredelilo glede statusa.

Graf 4.3.: Prikaz trenutnega statusa udeležencev v deležih

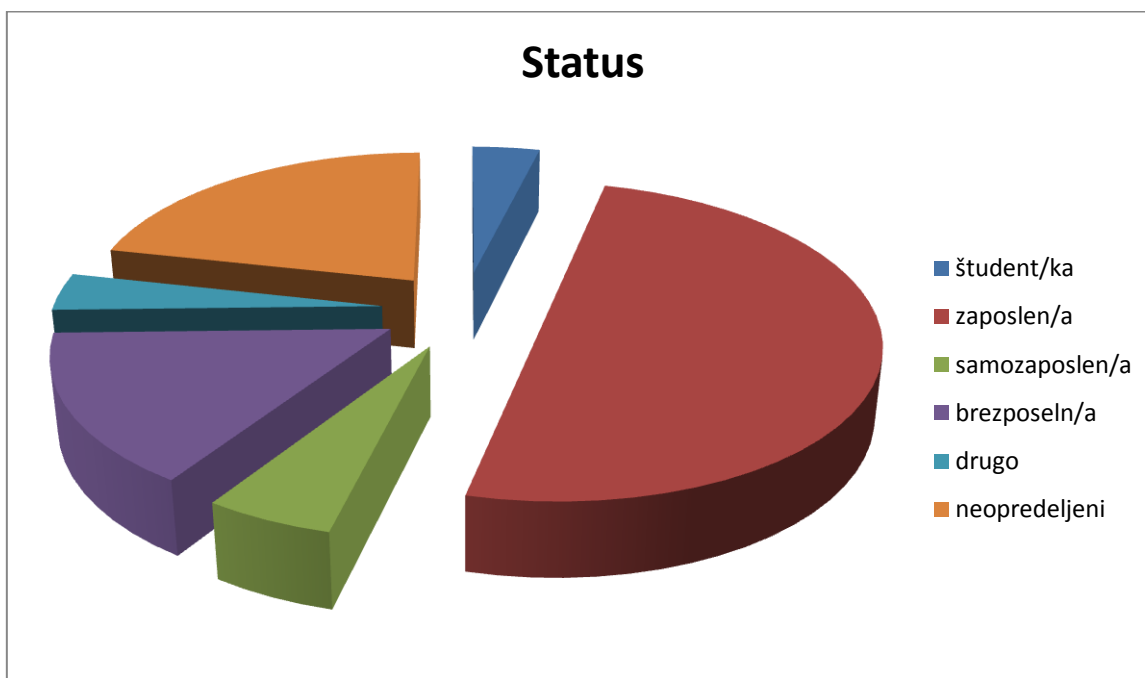

Tabela 4.5.: Prikaz najvišje dosežene izobrazbe udeležencev

Izobrazba	f
OŠ	1 (1%)
SŠ	47 (46,1%)
Višja/visoka šola/fakulteta	49 (48%)
Specializacija/magisterij/doktorat	5 (3,8%)

Največ je oseb z višjo šolo oziroma fakulteto, teh je 49 oseb ali 48%, sledijo jim tisti, ki imajo srednješolsko izobrazbo, teh je 47 oseb ali 46,1%, ena oseba ima zgolj osnovnošolsko izobrazbo, 5 oseb pa je visoko izobraženih, imajo namreč ali magisterij ali doktorat. 28 udeležencev se zopet ni opredelilo tudi glede izobrazbe.

Graf 4.4.: Prikaz najvišje dosežene izobrazbe udeležencev v deležih

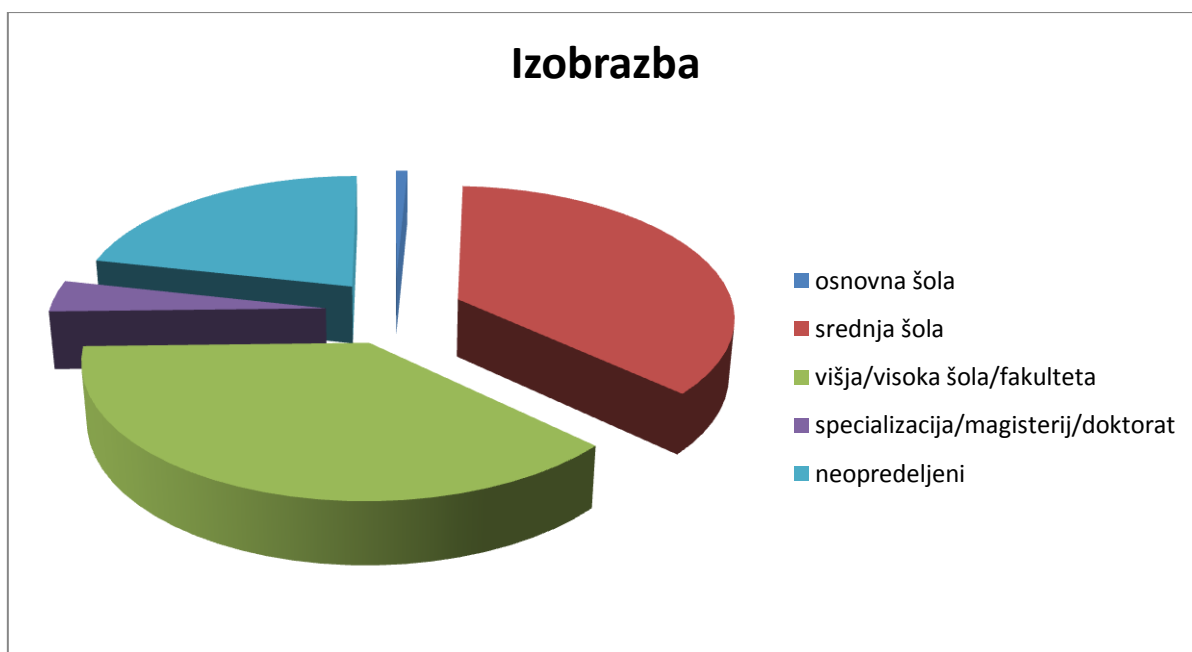

Tabela 4.6.: Prikaz števila otrok pri udeležencih

Število otrok	f
1	46 (45,5%)
2	40 (39,6%)
3 ali več	15 (14,9%)

Glede na podatke v zgornji tabeli je največ udeležencev z enim otrokom, teh je 45,5%, dva otroka ima 39,6% vprašanih, kar visok delež (14,9%) pa je tistih, ki imajo po tri otroke ali celo več – intervjuvane osebe so imele po štiri in pet otrok, za ostale ni točnega podatka. 29 udeležencev se ni opredelilo, ker, kot rečeno, ankete niso rešili do konca.

Graf 4.5.: *Prikaz števila otrok pri udeležencih v deležih*

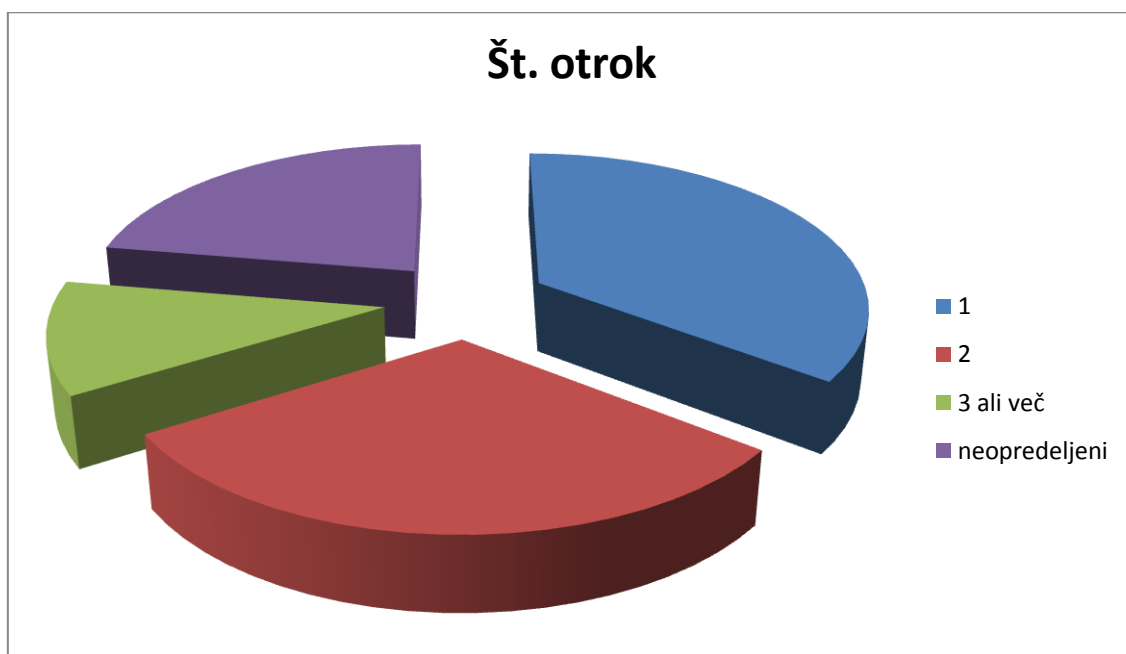

Tabela 4.7.: *Prikaz skrbi za ostarele družinske člane*

Da	21 (20,8%)
Ne	80 (79,2%)

Za ostarele družinske člane skrbi skupaj 21 oseb oz. 20,8% vprašanih, največ jih skrbi za mamo ali babico, redki so, ki skrbijo za ostarele družinske člane moškega spola. Ostali 79,2% jih ne skrbi za ostarele, 29 vprašanih pa se ni opredelilo.

4.2. SPOL IN RAZLIKE MED SPOLOMA

Tabela 4.8.: *Prikaz pripisovanja lastnosti posameznemu spolu v deležih*

Lastnost	Značilna za moške %	Značilna za ženske %	Značilna za oba spola %
Agresivnost	39,2	8,5	52,3
Ambicioznost	11,2	17,6	71,2
Čustvenost	0,0	77,2	22,8
Dominantnost	37,9	11,3	50,8
Empatija	10,4	56,0	33,6
Intuitivnost	6,5	61,3	32,3
Komunikativnost	4,0	37,6	58,4
Ljubeznivost	0,80	45,6	53,6
Logično razmišljanje	30,2	17,5	52,4
Neodvisnost, samostojnost	19,0	20,6	60,3
Nežnost	0,0	69,0	31,0
Občutek večvrednosti	51,6	3,3	45,1
Odločnost	38,5	11,5	50,0
Potrpežljivost	13,9	55,7	30,3
Pripravljenost pomagati	4,9	54,9	40,2
Skrbnost	0,80	55,7	43,4
Sposobnost vodenja	28,7	8,2	63,1
Strogost	34,4	17,2	48,4
Tekmovalnost	38,5	6,6	54,9
Umirjenost	15,6	49,2	35,2
Zaupljivost	7,4	50,8	41,8
Želja po tveganju	62,3	4,9	32,8

Na vprašanje »Za katere od naštetih lastnosti bi lahko rekli, da so značilne za povprečnega moškega, povprečno žensko, ali so značilne za oba spola?« je odgovarjalo vseh 130 vprašanih. Glede na dobljene rezultate lahko rečemo, da sta izrazito moški lastnosti na primer želja po tveganju (62,3%) in občutek večvrednosti (51,6%), izrazito ženske pa na primer čustvenost (77,2%), nežnost (69%), intuitivnost (61,3%), empatija (56%), potrpežljivost (55,7%), skrbnost (55,7%), pripravljenost pomagati (54,9%), zaupljivost (50,8%) in umirjenost (49,2%). Tako moškim kot ženskam pa vprašani pripisujejo lastnosti, kot so ambicioznost (71,2%), sposobnost vodenja (63,1%), neodvisnost/samostojnost (60,3%), komunikativnost (58,4%), tekmovalnost (54,9%), ljubeznivost (53,6%), logično razmišljanje (52,4%), agresivnost (52,3%), dominantnost (50,8%), odločnost (50%) in strogost (48,4%).

Tabela 4.9.: Prikaz odgovorov na temo določanje spola v deležih

	Vsi udeleženci %	M (24) %	Ž (94) %
Biologija	30,3	33,3	29,8
Družba	13,4	20,8	11,7
Biologija in družba	56,3	45,8	58,5
Skupaj	100	100	100

Na vprašanje »Kaj po vašem mnenju določa spol?« so vprašani pretežno odgovorili, da sta to biologija in družba, ki spol določata enakovredno; teh je 56,3% ali 58,5% ženskih udeleženk. Na drugem mestu je biologija s 30,3%. Moško stališče je, presenetljivo, da spol določata tako biologija kot družba (45,8%). 33,3% moških meni, da spol določa biologija, pri ženskah je ta delež manjši (29,9%).

Tabela 4.10.: Prikaz povprečnih ocen za posamezno trditev pri ženskah in moških udeležencih na ocenjevalni lestvici od 1 (sploh se ne strinjam) do 5 (zelo se strinjam), normalnosti porazdelitve in statistične pomembnosti

	M (aritmetična sredina) 17	Ž (aritmetična sredina) 94	Normalnost porazdelitve (Kolmogorov- Smirnov Z in p)		Statistična pomembnost razlik (Mann Whitneyev U)	
			Z	p	U	p
Kot otrok sem svojo spolno identiteto gradil/a s tem, da sem posnema/a svoje starše.	2,82	2,94	,227	,000	-,281	,779
Kot otroku so mi starši nalagali tipično moška oz. tipično ženska opravila.	2,88	2,57	,283	,000	-1,107	,268
Starši so me vzgajali drugače kot mojega sorojenca nasprotnega spola.	2,69	2,46	,240	,000	-,925	,355
Svoje otroke obravnavam enako, ne glede na spol.	3,65	4,01	,304	,000	-1,614	,107
Svojim otrokom nalagam opravila, ki po mojem mnenju ustrezajo določenemu spolu.	2,76	2,05	,349	,000	-2,492	,013
Enakost med spoloma je zame pomembna. Ženske in moški moramo biti obravnavani enako.	4,00	4,50	,325	,000	-1,913	,056
Menim, da se razlikujemo po spolu: ženske smo boljše v ženskih stvareh, ker smo se rodile kot ženske; moški smo boljši v moških stvareh, ker smo se rodili kot moški.	3,06	2,50	,206	,000	-1,593	,111

Tabela 4.10. kaže, da vse distribucije posameznih postavk statistično pomembno odstopajo od normalne porazdelitve. Za nadaljnjo statistično obdelavo sem zato uporabila tudi neparametrične teste (Mann Whitneyev U). Za posamezne trditve se je opredelilo 94 žensk in zgolj 17 moških.

Iz tabele je torej razvidno, da obstajajo statistično pomembne razlike med ocenami moških in žensk ($p < .05$) na trditvi »Svojim otrokom nalagam opravila, ki po mojem mnenju ustrezajo določenemu spolu«. Moški so se v večji meri opredelili kot tisti, ki svoje otroke učijo v smeri stereotipne naravnosti, namreč nalagajo jim tipično moška oz. tipično ženska opravila. Ženske so glede na odgovore manj stereotipne in otroke, ne glede na spol, bolj enako obravnavajo kot moški.

Precej razlike v odgovorih moških in žensk je tudi pri trditvi »Enakost med spoloma je zame pomembna. Ženske in moški moramo biti obravnavani enako, tako v družini, kot tudi v družbi«, vendar pa se pri izračunih vseeno ni izkazala za statistično pomembno. Kljub relevantni nepomembnosti kaže, da je ženskam enakost med spoloma vseeno bolj pomembna kot moškim.

Tabela 4.11: *Višina korelacije med ocenami udeležencev na posamezne trditve (Spearman)*

	1	2	3	4	5	6
1. Kot otrok sem svojo spolno identiteto gradil s tem, da sem posnemal svoje starše						
2. Kot otroku so mi starši nalagali tipično moška oz. tipično ženska opravila	.313**					
3. Starši so me vzgajali drugače kot mojega sorojenca nasprotnega spola.	.287**	.282**				
4. Svoje otroke obravnavam enako, ne glede na spol.	.092	-.106	-.265**			
5. Svojim otrokom nalagam opravila, ki po mojem mnenju ustrezajo določenemu spolu.	.288**	.379**	.236**	-.402**		
6. Enakost med spoloma je zame pomembna.	-.053	-.153*	-.268**	.278**	-,274**	
7. Menim, da se razlikujemo po spolu	.076	.258**	.185**	-.324**	,395**	-,521**

** korelacija je statistično pomembna na stopnji tveganja $p < 0,01$

* korelacija je statistično pomembna na stopnji tveganja $p < 0,05$

Tabela 4.11. kaže, da med ocenami na posamezne trditve večinoma obstajajo statistično pomembne povezave. Prva trditev se statistično pomembno pozitivno povezuje z odgovori na 2. ($p = .313$), 3. ($p = .287$) in 5. ($p = .288$) trditve. Udeleženci, ki so se torej strinjali, da so svojo identiteto gradili preko posnemanja staršev istega spola, so se strinjali tudi s tem, da svojim otrokom nalagajo opravila, ki po njihovem mnenju ustrezajo določenemu spolu in se strinjajo, da so jih starši vzgajali glede na tipične značilnosti in naloge ženskega oziroma moškega spola. Isti udeleženci prav tako ocenjujejo, da so jih starši vzgajali drugače kot sorojenca nasprotnega spola.

Druga trditev se statistično pomembno pozitivno povezuje s 3. ($p = .282$), 5. ($p = .379$) in 7. ($p = .258$) trditvijo, negativno pa s 6. ($p = -.153$). Slednje nakazuje, da so se udeleženci, ki so se strinjali, da so jim starši nalagali tipična moška oziroma ženska opravila, strinjali tudi s trditvijo, da svojim otrokom nalagajo opravila, ki ustrezajo določenemu spolu. Isti

udeleženci so se hkrati manj strinjali s tem, da je enakost med spoloma zanje pomembna in poročali o tem, da se bolj strinjajo s trditvijo, da med spoloma obstajajo tipične razlike. Tretja trditev »Starši so me vzgajali drugače kot mojega sorojenca nasprotnega spola« se statistično pomembno pozitivno povezuje s trditvama 5 in 7, negativno pa s trditvama 4 in 6. Torej tisti udeleženci, ki so izrazili strinjanje s tretjo trditvijo, so se strinjali tudi s tem, da se ljudje razlikujemo po spolu in zaradi omenjenih razlik prevzemamo tipična ženska oziroma moška opravila. Hkrati so se isti udeleženci v manjši meri strinjali s tem, da otroke vzgajajo enako ne glede na spol in se odločali, da je enakost med spoloma zanje manj pomembna.

Ocene, ki so jih udeleženci podajali na 6. in 7. trditvi, so negativno povezane ($p = -,521$). Udeleženci, ki so se strinjali s tem, da je enakost med spoloma pomembna, so se manjši meri strinjali s trditvijo, da se med seboj razlikujemo glede na spol. Torej ti udeleženci ocenjujejo, da ženske pravzaprav niso boljše v ženskih stvareh, ker so se rodile kot ženske in da potemtakem moški tudi niso boljši v moških stvareh, samo zato ker so se rodili kot moški.

Tabela 4.12.: *Višina korelacije med ocenami pri posameznih trditvah, starostjo in višino izobrazbe (Spearman)*

	Starost	Višina izobrazbe
1. Kot otrok sem svojo spolno identiteto gradil/a s tem, da sem posnemal/a svoje starše.	-,047	-,011
2. Kot otroku so mi starši nalagali tipično moška oz. tipično ženska opravila.	.085	-,124*
3. Starši so me vzgajali drugače kot mojega sorojenca nasprotnega spola.	.035	-,170**
4. Svoje otroke obravnavam enako, ne glede na spol.	-,155**	.178**
5. Svojim otrokom nalagam opravila, ki po mojem mnenju ustrezajo določenemu spolu.	.073	-,088
6 Enakost med spoloma je zame pomembna.	-,167**	.107
7. Menim, da se razlikujemo po spolu.	.152*	-,125*

** korelacija je statistično pomembna na stopnji tveganja $p < 0,01$

* korelacija je statistično pomembna na stopnji tveganja $p < 0,05$

Tabela 4.12. prikazuje, da se trditve 4 in 6 statistično pomembno negativno povezujejo s starostjo udeležencev. Starejši udeleženci so tako na omenjeni trditvi odgovarjali z manjšim strinjanjem. Starejši udeleženci v primerjavi z mlajšimi ocenjujejo, da svojih otrok ne obravnavajo enako, kar se spola tiče. Prav tako je enakost med spoloma zanje v primerjavi z mlajšimi udeleženci manj pomembna. 7. trditev se s starostjo povezuje pozitivno ($p = .152$), kar nakazuje, da starejši kot so udeleženci bolj poudarjajo, da se ljudje razlikujemo po spolu.

Prav tako je iz tabele 11 razvidno, da se trditve 2, 3 in 7 statistično pomembno negativno povezujejo z višino izobrazbe. Se pravi, da bolj ko so udeleženci izobraženi, manj se strinjajo s tem, da so jim starši nalagali tipična opravila glede na spol in manj se strinjajo, da se ljudje razlikujemo po spolu. Trditev »Svoje otroke obravnavam enako, ne glede na spol« se z višino izobrazbe statistično pomembno pozitivno povezuje ($p = .178$).

Udeleženci z višjo izobrazbo so se z omenjeno trditvijo bolj strinjali kot manj izobraženi udeleženci.

4.3. DOMAČE DELO

Tabela 4.13.: *Prikaz odgovorov na vprašanje Gospodinjsko delo je po mojem mnenju:*

	Vsi udeleženci %	M (16) %	Ž (94) %
Naloga ženske	17,1	37,5	13,8
Naloga moškega	0,0	0,0	0,0
Delo je potrebno enakovredno deliti med oba spola	82,9	62,5	86,2

Moški so se pri vprašanju »Gospodinjsko delo je po mojem mnenju:« v 62,5% odločili za odgovor, da je tovrstno delo potrebno enakovredno deliti med oba spola, kar 37,5% pa jih meni, da je gospodinjsko delo prvenstvena naloga in skrb ženske. Ženske so mnenja, da je delo potrebno deliti med oba spola, in sicer se jih je tako odločilo 86,2% vprašanih, 13,8% pa jih vseeno meni, da je tovrstno delo njihova naloga in skrb. Nihče od udeležencev pa ni mnenja, da je gospodinjsko delo domena moških.

Tabela 4.14.: *Prikaz odgovorov na vprašanje »Gospodinjsko delo je po mojem mnenju« glede na starost udeležencev*

F		Starostna skupina					Skupaj
		21-25	26-30	31-35	36-40	41-45	
Gospodinjsko delo je po mojem mnenju:	Naloga ženske	3	5	4	3	2	17
	Naloga obeh	7	34	27	13	5	86
Skupaj		10	39	31	16	7	103

Tabela 4.15: *Prikaz odgovorov na vprašanje Skrbstveno delo je po mojem mnenju:*

	Vsi udeleženci %	M (16) %	Ž (94) %
Naloga ženske	13,3	18,8	12,8
Naloga moškega	2,7	0,0	3,2
Delo je potrebno enakovredno deliti med oba spola	83,8	81,3	84,0

Velika večina (83,8%) vprašanih, ne glede na spol, meni, da je skrbstveno delo potrebno enakovredno deliti med oba spola. Drugače se jih je opredelilo res malo, od tega 18,8% moških in 12,8% žensk, kar pomeni, da skrbstveno delo obravnavajo drugače kot gospodinjskega. Namreč, gledano tudi na nekatere druge raziskave (Anketa o porabi časa, 2002), se vse več očetov se ukvarja z otroci, vse več jih aktivno sodeluje pri vzgoji in tudi negi. Medtem za gospodinjsko delo tega še vedno ne moremo reči, ker je, predvsem z moške perspektive, slednje še vedno prvenstveno žensko delo.

Tabela 4.16.: *Delež opravljanja posameznih opravil s strani moških in žensk (gospodinjska dela)*

%	Jaz		Partner/ka		Oba enako		Drugi člani		Najeta pomoč		Nihče	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
M: 16 Ž: 93	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Čiščenje stanovanja	25,0	60,2	37,5	1,1	37,5	38,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Košnja trave, kidanje snega	37,5	2,1	6,3	56,4	43,8	30,9	12,5	4,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Likanje	25,0	74,5	56,3	0,0	12,5	5,3	0,0	1,1	0,0	0,0	6,3	19,1
Manjša popravila v in izven stanovanja	50,0	3,2	37,5	55,3	12,5	39,4	0,0	1,1	0,0	0,0	0,0	1,1
Odnášanje smeti	18,8	18,1	6,3	13,8	43,8	61,7	31,3	6,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Pomivanje posode	25,0	44,7	37,5	1,1	31,3	51,5	6,3	2,1	0,0	0,0	0,0	1,1
Pranje	21,4	80,9	42,9	1,1	35,7	16,0	0,0	2,1				
Priprava hrane, kuhanje	43,8	56,4	25,0	4,3	25,0	39,4	6,3					
Skrb za finance	50,0	18,1	12,5	31,3	37,5	31,3						
Vsakodnevni nakupi	37,5	37,2	31,3	4,3	31,3	58,5						

Tabela kaže, da je porazdelitev dela med oba spola visoka edino pri opravi, kot je odnášanje smeti; tako se je opredelilo 43,8% moških in 61,7% žensk.

Opravi, kot so na primer manjša popravila v/izven stanovanja, skrb za finance in košnja trave ter kidanje snega, so v veliki večini zadolžitve moških. Da so manjša popravila v in izven stanovanja bolj moška prioriteta se je opredelilo 50% moških in 55,3% žensk; za skrb za finance to velja za 50% moških in 31,3% žensk; za košnjo trave in kidanje snega pa 37,5% moških in 56,4% žensk.

Čiščenje stanovanja, likanje, pomivanje posode in pranje so opravi, ki jih večinsko opravljajo ženske. Visok delež je pri pranju: 80,9% žensk je odgovorilo, da same poskrbijo za tovrstno delo, moški so to delo pripisali ženskam v 42,9%. Sledijo mu likanje (da delo

opravljajo ženske pravi 74,5% žensk in 56,3% moških), čiščenje stanovanja (60,2% žensk in 37,5% moških), pomivanje posode, kuhanje/priprava hrane, vsakodnevni nakupi itd. Drugi člani (najverjetneje so to otroci) glede na prikaz podatkov ne sodelujejo toliko pri gospodinjskih opravilih, če pa že, potem največ pri odnašanju smeti ter košnji trave in kidanju snega. Gospodinjskih pomočnic v zvezi s tem delom ne najema nihče od vprašanih. Vzroki za to, da se vprašani ne poslužujejo gospodinjskih pomočnic so lahko finančna stiska družine, možno je tudi, da se jim zdi takšno početje nenavadno za naša – slovenska gospodinjstva, ipd.

Tabela 4.17.: *Delež opravljanja posameznih opravil s strani moških in žensk (skrbstveno delo)*

%	Jaz		Partner/ka		Oba enako		Drugi člani		Najeta pomoč		Nihče	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
M: 16 Ž: 93	M	Ž										
Igra in druženje z otroki	30,8	22,3	0,0	2,1	69,2	75,5						
Nega otrok (kopanje, previjanje)	23,1	47,9	30,8	2,1	46,2	50,0						
Obiski zdravnika	15,4	47,9	23,1	16,7	61,5	58,3						8,3
Obiskovanje roditeljskih sestankov	16,7	48,9	16,7	1,1	58,3	42,6					8,3	7,4
Oblačenje otrok	23,1	43,0	30,8	0,0	46,2	54,8		2,2				
Organizacija prevoza na prostočasne aktivnosti	16,7	29,6	0,0	3,2	75,0	58,1					8,3	11,8
Organizacija varstva	23,1	44,7	30,8	1,1	46,2	50,0		1,1				3,2
Pomoč pri šolskem delu	0,0	39,4	25,0	1,1	58,3	40,4					16,7	19,1
Vzgoja otrok	15,4	11,7	23,1	0,0	61,5	88,3						

Za razliko od gospodinjskega dela pri skrbstvenem ne prihaja do velikih razlik, kajti večino tovrstnega dela si partnerja delita dokaj enakovredno. Kljub temu se kažejo razlike, kot na

primer pri negi otrok (47,9% žensk je namreč odgovorilo, da to počno same, 30,8% moških se je s tem strinjalo), obiskih zdravnika (spet to počne 47,9% vprašanih žensk, 23,1% moških pa se s tem strinja), obiskovanju roditeljskih sestankov v vrtcu ali šoli (to počne 48,9% vprašanih žensk), oblačenju otrok, organizaciji varstva in pomoči pri šolskem delu. Zelo visoka pa je delitev dela med oba spola pri sami vzgoji otrok; da si ta del skrbi za otroke delita oba je odgovorilo 61,5% moških ter kar 88,3% žensk. Zanimivo je, da je nekaj udeležencev pri določenih opravilih odgovorilo, da slednjih nalog ne opravlja nihče v družini.

Tabela 4.18.: *Delež opravljanja posameznih opravil s strani moških in žensk (ostala dela)*

%	Jaz		Partner/a		Oba enako		Drugi člani		Najeta pomoč		Nihče	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
M: 16 Ž: 93	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Odločanje v zvezi z večjimi odločitvami	28,6	3,2	14,3	9,6	57,1	87,2						
Skrb za hišne ljubljence	0,0	22,3	14,3	6,4	21,4	31,9	42,9	4,3			21,4	35,1
Skrb za starejše člane	0,0	15,1	7,1	3,2	50,0	50,5		2,2			42,9	29,0
Urejanje okolice	28,6	6,5	14,3	26,9	50,0	49,5		7,5		1,1	7,1	8,6
Večja popravila, gradnja	57,1	0,0	7,1	61,7	21,4	16,0	0,0	3,2	7,1	7,4	7,1	11,7
vrtnarjenje	0,0	26,9	42,9	26,9	28,6	26,9	0,0	8,6	0,0	0,0	28,6	26,9
Vzdrževanje stikov s sorodniki	0,0	21,7	28,6	3,3	71,4	73,9						1,1
Vzdrževanje vozil	50,0	6,4	28,6	70,2	14,3	22,3	7,1	0,0	0,0	0,0	0,0	1,1
Zagotavljanje dobrega počutja družinskih članov	0,0	22,3	21,4	0,0	78,6	75,5						2,1

Tabela 4.18. kaže, da je delitev dela med oba spola precej visoka pri opravilih, kot so odločanje v zvezi z večjimi odločitvami (tako se je opredelilo 57,1% vprašanih moških in 87,2% žensk), zagotavljanje dobrega počutja družinskih članov (78,6% vprašanih moških in 75,5% žensk), vzdrževanje stikov s sorodniki (71,4% vprašanih moških in 73,9% žensk), ter skrb za starejše družinske člane (50% moških in 50,5% žensk) in urejanje okolice (50% moških in 49,5% žensk).

Moški v primerjavi z ženskami opravijo več del povezanih z večjimi popravili, gradnjo in vzdrževanjem vozil. Gledano procentualno: 57,1% moških pravi, da večja popravila opravijo sami, s tem pa se strinja 61,7% vprašanih žensk; 50% moških samih vzdržuje vozila, 70,2% žensk pa jih pravi, da to počno njihovi partnerji, torej moški.

Ženske v primerjavi z moškimi največ vrtnarijo: 26,9% žensk je odgovorilo, da to delo opravijo same, 42,9% moških pa, da tovrstno delo opravi partnerka.

Delitev dela med spoloma pri domačem delu torej v osnovi kaže, da ženske po večini opravljajo monotona gospodinjska opravila (kuhanje, pospravljanje, ipd.), lažja fizična opravila (vrtnarjenje) in večji del skrbi za otroke (nega, obiskovanje zdravnika/roditeljskih sestankov, oblačenje, ipd.). Medtem pa moški opravljajo predvsem vzdrževalna dela, manjša/večja popravila, težja fizična dela, sodelujejo pa tudi pri vzgoji otrok.

Tabela 4.19.: *Prikaz odgovorov na vprašanje Delitev domačega dela je posledica:*

	Vsi udeleženci %	M (14) %	Ž (94) %
Dogovora	45,4	28,6	47,9
Navade	48,1	57,1	46,8
Drugo	6,5	14,3 1) Razlika v delovnem času. Štirikrat na teden je partnerka doma pred mano in že opravi večino gospodinjskega dela. Ko sem jaz prej doma, ga opravi jaz. 2) Dogovor in navada	5,3 1) Kar komu bolj leži, to opravlja. 2) Oboje 3) urnika zaposlitve 4) Nesodelovanje partnerja 5) Časa ki ga imava in dogovora

Pri odgovorih na vprašanje o tem, na podlagi česa nastane delitev dela v družini, so se moški v največjem deležu (tj. 57,1%) opredelili za delitev dela, ki nastane iz navade, precej manj (28,6%) pa jih meni, da je delitev dela stvar dogovora. Pri ženskih odgovorih sta

navada in dogovor skoraj povsem usklajena. Partnerji se torej pogosto dogovorijo, kdo bo opravil katero od del v gospodinjstvu in kdo v skrbi za otroke. Kar se tiče gospodinjskega dela je v veliko družinah že navada, da delo opravi ženska ali moški; prepričani so namreč, da je tako kot je pravilno in potem takem ni potrebe po dogovoru.

Pod rubriko *drugo* se je opredelilo 14,3% moških in samo 5,3% žensk. Moški so pod razloge navedli razliko v delovnem času – torej kdor je doma prej tudi opravi večina gospodinjskega dela, in pa dogovor in navado v »sožitju«. Ženske pravijo, da posameznik opravlja tisto, kar mu najbolj »leži«, da gre včasih za kombinacijo obojega, ter da je nekaj odvisno tudi od časa, ki je komu od partnerjev na razpolago.

Tabela 4.20.: *Prikaz povprečnih ocen za posamezno trditev pri moških in ženskih udeležencih na ocenjevalni lestvici od 1 (sploh se ne strinjam) do 5 (zelo se strinjam), normalnosti porazdelitve in statistične pomembnosti*

	M (aritmetična sredina) 17	Ž (aritmetična sredina) 94	Normalnost porazdelitve (Kolmogorov-Smirnov Z in p)		Statistična pomembnost razlik (Mann Whitneyev U)	
			Z	P	U	p
V naši družini jaz opravi največ gospodinjskih del.	2.45	3.70	,315	,000	-3,412	,001
Želel/a bi, da bi partner/partnerica opravil/a več gospodinjskega dela.	2.55	3.22	,204	,000	-1,792	,073
Večino gospodinjskega dela opravi sam/a, ker drugače nič ni tako, kot bi moralo biti.	2.45	2.78	,272	,000	-,708	,479
Večinoma sem zadovoljen/zadovoljna s trenutno organizacijo dela.	3.18	3.47	,292	,000	-1,087	,277
Domače delo je pri nas bolj organizirano kot v družini v kateri sem odrasčal/a.	3.00	3.01	,262	,000	-,071	,943
Svoje otroke vključujem in spodbujam k opravljanju gospodinjskih del.	3.64	4.32	,315	,000	-1,898	,058
Organizacija dela v naši družini pogosto sproži konflikte in nesoglasja.	2.91	2.54	,270	,000	-1,154	,249

Tabela 4.20. kaže, da vse distribucije posameznih vedenjskih področij statistično pomembno odstopajo od normalne porazdelitve. Razvidno je, da obstajajo statistično pomembne razlike med ocenami moških in žensk ($p < .05$) na trditvi »V naši družini jaz opravi največ gospodinjskih del.« Ženske so se v povprečju vse opredelile kot tiste, ki doma opravijo največ gospodinjskega dela; zanimivo je, da so se tako opredelili tudi nekateri moški udeleženci.

Večja razlika se kaže tudi v odgovorih moških in žensk pri trditvah »Svoje otroke vključujem in spodbujam k opravljanju gospodinjskih del« ter »Želel/a bi, da bi partner/partnerica opravil/a več gospodinjskega dela.« Ženske seveda bolj vključujejo svoje otroke k opravljanju gospodinjskih del, saj tudi večino skrbijo zanje. »Matere so nemara zaposlene z gospodinjskim delom prav tedaj, kadar otroci potrebujejo pogovor, spodbudno igro ali telesno navzočnost.« (Oakley, 2000; 227) Če hočejo »zamotiti« otroke, je najboljša izbira, da jih vključijo v pospravljanje, pomivanje posode, ipd. Tako so hkrati z otroki in naredijo vse delo, ki mora biti opravljeno.

Ženske so tudi tiste, ki bi si večinsko želele, da bi partner opravil več gospodinjskega dela; zanimivo je, da so si to želeli tudi nekateri moški udeleženci.

Tabela 4.21.: *Višina korelacije med ocenami udeležencev na posamezne trditve (Spearman)*

	1	2	3	4	5	6	7
1. V naši družini jaz opravim največ gospodinjskih del.							
2. Želel/a bi, da bi partner/partnerica opravil/a več gospodinjskega dela	.711* *						
3. Večinoma sem zadovoljen/zadovoljna s trenutno organizacijo dela.	- .428**	-.546**					
4. Želel/a bi si več prostega časa.	.090	.260**	-.277**				
5. Zaradi preveč gospodinjskega dela in drugih obveznosti ne morem početi stvari, v katerih uživam	.200* *	.259**	-.375**	.538* *			
6. Zaradi preveč gospodinjskega dela mi primanjkuje časa za partnerja in otroke.	.159* *	.255**	-.321**	.529* *	.583* *		
7. Zaradi preobremenjenosti z domačim delom se ne morem posvetiti aktivnostim, ki bi lahko pomagale moji karieri	.196* *	.252**	-.357**	.412* *	.658* *	.604* *	
8. Zaradi preobremenjenosti z domačim delom sem pogosto pod stresom.	.306* *	.345**	-.416**	.462* *	.605* *	.502* *	.593* *

** korelacija je statistično pomembna na stopnji tveganja $p < 0,01$

* korelacija je statistično pomembna na stopnji tveganja $p < 0,05$

Tabela kaže, da med ocenami na posamezne trditve večinoma obstajajo statistično pomembne povezave. Prva trditev se statistično pomembno pozitivno povezuje z odgovori na 2., 5., 6., 7. In 8. trditvijo, negativno pa s 3. Povedano drugače: udeleženci, ki so se strinjali s trditvijo »V naši družini jaz opravim največ gospodinjskih del«, so se strinjali tudi s tem, da so zaradi preobremenjenosti pogosto pod stresom, da se ne morejo posvetiti aktivnostim, ki bi jim pomagale graditi na karieri, da jim primanjkuje časa za družinske člane (otroke in partnerja) ter zase (»Zaradi preveč gospodinjskega dela in drugih

obveznosti ne morem početi stvari, v katerih uživam«), ter hkrati izrazili željo, da bi partner opravil več gospodinjskega dela. Isti udeleženci so se hkrati manj strinjali s trditvijo »Večinoma sem zadovoljen/zadovoljna s trenutno organizacijo dela.«

Druga trditev se statistično pomembno pozitivno povezuje s trditvami 4, 5, 6, 7 in 8, negativno pa s 3. trditvijo. Udeleženci, ki so se opredelili z željo, da bi partner opravil več gospodinjskega dela, se se po večini opredelili tudi za druge trditve, nekoliko manj pa za trditev »Večinoma sem zadovoljen/zadovoljna s trenutno organizacijo dela.«

Udeleženci, ki so se strinjali s 3. trditvijo, so se hkrati manj strinjali skoraj z vsemi ostalimi trditvami. Tisti, ki so se opredelili za trditev, da bi si želeli več prostega časa, so se strinjali s 5, 6, 7 in 8 trditvijo. Podobni rezultati so tudi pri trditvi »Zaradi preveč gospodinjskega dela in drugih obveznosti ne morem početi stvari, v katerih uživam.«

4.4. PROSTI ČAS

Tabela 4.22.: *Prikaz odgovorov na vprašanje Kaj je za vas prosti čas*

	Vsi udeleženci %	M %	Ž %
Čas, ko nimam nobenih obveznosti	47,6	45,5	47,9
Čas, ki ga posvetim sebi	55,2	36,4	57,4
Čas, ko se posvetim partnerju/partnerki	35,2	45,5	34,0
Čas, ko se posvečam otrokom	29,5	27,3	29,8
Čas za počitek in sproščanje	53,3	27,3	56,4
Čas za druženje s prijatelji	35,2	36,4	35,1
Drugo	1,0	0,0	1,1 Čas, ko uživam, četudi delam

Iz tabele 4.22. je razvidno, da je za udeležence, ne glede na spol, prosti čas: čas, ki ga posvetijo sebi (za ta odgovor se je opredelilo največ vprašanih, tj. 55,2%), čas za počitek in sproščanje (53,3% vprašanih) ter čas, ko nimajo nobenih obveznosti (skupno 47,6% vprašanih).

Za moške prosti čas glede na odgovore pomeni v glavnem čas, ko nimajo nobenih obveznosti in čas, ki ga posvetijo partnerki. Za oba odgovora, sicer vsakega posebej, se je opredelilo 45,5% udeležencev.

Za ženske prosti čas pomeni v največji meri čas, ki ga posvetijo same sebi (57,4%), čas za počitek in sproščanje (56,4%) in pa čas, ko nimajo nobenih obveznosti (47,9%). Pod drugo sta se prav tako opredelili dve ženski, odgovorili sta namreč, da jima prosti čas pomeni tudi, citiram »čas, ko uživam, četudi delam«.

Tabela 4.23.: *Prikaz odgovorov na vprašanje Koliko prostega časa imate:*

	Vsi udeleženci %	M %	Ž %
Manj kot eno uro	32,4	45,5	30,9
Od 1 do 2 ure	41,9	9,1	45,7
Od 2 do 3 ure	16,2	36,4	13,8
3 ure in več	5,7	9,1	5,3
Nimam prostega časa	3,8	0,0	4,3

Za moške je značilno, da imajo odgovore dokaj enakomerno porazdeljene. V deležih to pomeni, da jih ima največ prostega časa nekje do ene ure dnevno (tako se je opredelilo 45,5% moških), sledijo pa jim tisti, ki imajo prostega časa od dve do tri ure dnevno (takih je 36,4% moških).

Ženske imajo največ prostega časa nekje med eno in dve uri dnevno (tako se je opredelilo 45,7% žensk), sledijo jim ženske, ki imajo dnevno manj kot eno uro časa (teh je 30,9%).

Za razliko od moških so se deleži žensk ob povečanju števila prostih ur zmanjševali.

Nekaj, natančno 4,3% žensk, pa je odgovorilo »nimam prostega časa«.

Podatki kažejo, da imajo ženske v povprečju manj prostega časa kot njihovi partnerji.

Tabela 4.24.: *Prikaz odgovorov na vprašanje Za gospodinjsko delo porabim:*

	Vsi udeleženci %	M %	Ž %
Manj kot eno uro	10,6	27,3	8,6
Od 1 do 2 ure	44,2	45,5	44,1
Od 2 do 3 ure	21,2	0,0	23,7
3 ure in več	21,2	0,0	23,7
Gospodinjskih del običajno ne opravljam	2,9	27,3	0,0

Na vprašanje »Koliko ur na dan porabite za gospodinjska opravila« je največ udeležencev ne glede na spol odgovorilo, da gospodinjijo od ene do dve uri na dan (skupaj 44,2%).

V primerjavi z moškimi ženske ocenjujejo, da za gospodinjska opravila porabijo več časa.

Največ žensk za gospodinjska opravila porabi od ene do dve uri dnevno (tako se jih je opredelilo 44,1%), ostale gospodinjenju namenijo še več časa – 23,7% je takih, ki se jim gospodinjska dela zavlečejo celo nad tri ure dnevno.

Moški po drugi strani gospodinjskemu delu namenijo tja do dve uri na dan, in sicer se jih je tako opredelilo kar 45,5%, kar je precej presenetljivo. Pričakovala sem namreč, da bo največ odgovorov v razponu do ene ure dnevno ali celo da se bodo opredelili, da teh del ne opravljajo. Kljub temu se jih je za omenjeni postavki opredelilo 27,3%.

Tabela 4.25.: *Prikaz odgovorov na vprašanje Za skrb, igro in druženje z otroki porabim:*

	Vsi udeleženci %	M %	Ž %
Manj kot eno uro	1,9	9,1	1,1
Od 1 do 2 ure	17,1	45,5	13,3
Od 2 do 3 ure	14,3	18,2	13,3
3 ure in več	31,4	18,2	33,0
Za otroke skrbim ves čas	33,3	9,1	36,2
Ponavadi ne skrbim za otroke	0,0	0,0	0,0
Drugo	1,9	0,0	2,1 1)med tednom manj, med vikendom več 2)med vikendi cel dan, med tednom pa po službi (cca 2-3 ure)

Na vprašanje »Koliko ur na dan porabite za skrb, igro in druženje z otroki« je največ udeležencev odgovorilo *za otroke skrbim ves čas*, teh je skupno 33,3%, malo manjši delež pa je tistih, ki za otroke skrbijo več kot tri ure na dan. Glede na to, da je več anket v celoti izpolnila ženska populacija, podatki niti niso presenetljivi.

Tabela 4.26: *Prikaz povprečnih ocen za posamezno trditev pri moških in ženskih udeležencih na ocenjevalni lestvici od 1 (sploh se ne strinjam) do 5 (zelo se strinjam), normalnosti porazdelitve in statistične pomembnosti*

	M (aritmetična sredina) 17	Ž (aritmetična sredina) 94	Normalnost porazdelitve (Kolmogorov-Smirnov Z in p)		Statistična pomembnost razlik (Mann Whitneyev U)	
			Z	p	U	p
Želel/a bi si več prostega časa.	3.80	3.71	,355	,000	-,031	,976
Zaradi preveč gospodinjanskega dela in drugih obveznosti ne morem početi stvari, v katerih uživam.	2.80	3.14	,255	,000	-1,012	,311
Zaradi preveč gospodinjanskega dela mi primanjkuje časa za partnerja in otroke.	2.60	2.61	,306	,000	-,107	,915
Zaradi preobremenjenosti z domačim delom se ne morem posvetiti aktivnostim, ki bi lahko pomagale moji karieri.	2.50	2.87	,260	,000	-,896	,370
Partner/partnerka in/ali otroci me ovirajo pri izbiri prostočasnih dejavnosti.	2.80	2.29	,289	,000	-1,816	,069
Zaradi preobremenjenosti z domačim delom sem pogosto pod stresom.	2.50	2.66	,304	,000	-,138	,891

Tabela kaže, da vse distribucije posameznih vedenjskih področij statistično pomembno odstopajo od normalne porazdelitve. Iz nje je razvidno, da ni statistično pomembnih razlik med ocenami moških in žensk ($p < .05$). Večja razlika se sicer kaže v odgovorih moških in

žensk pri trditvi »Partner/partnerka in/ali otroci me ovirajo pri izbiri prostočasnih dejavnosti«, vendar pa razlika ni statistično pomembna.

5. RAZPRAVA

Stereotipi o tipično moških in tipično ženskih lastnostih so še vedno prisotni. Hipotezo pod zaporedno številko ena sem na podlagi raziskave potrdila. Za izrazito moške lastnosti so se tako izkazale na primer želja po tveganju in občutek večvrednosti, za izrazito ženske pa na primer čustvenost (hkrati najvišji delež: 77,2%), nežnost, intuitivnost, empatija, potrpežljivost, skrbnost, pripravljenost pomagati, zaupljivost in umirjenost. Rezultati so se skladali s pričakovanji, izstopale so nekatere osebnostne lastnosti, ki sem jih sprva pripisovala moškim, udeleženci pa so jih v večji meri pripisali obema spoloma. Te lastnosti so na primer agresivnost, samostojnost, ambicioznost, logično razmišljanje, odločnost, sposobnost vodenja in tekmovalnost. Isto velja za osebnostno lastnost, ki naj bi bila v osnovi ženska lastnost, vendar se je v raziskavi izkazala za lastnost tako žensk kot tudi moških. Govorim namreč o ljubeznivosti.

Lastnosti, ki so jih udeleženci v večji meri pripisali obema spoloma, sem sama pripisovala ali moškim ali ženskam, nikakor pa ne obema spoloma. Namreč opirajoč se na evolucijo, so bile agresivnost, samostojnost, ambicioznost, logično razmišljanje, odločnost, sposobnost vodenja in tekmovalnost, pojmovane kot moške lastnosti. Ti naj bi skrbeli za materialno preskrbljenost družine, za fizično varnost ipd. Zaradi slednjega sem pričakovala, da se bodo v odgovorih opredelili temu ustrezno. Podobno je z lastnostjo kot je ljubeznivost. Ženske so bile v osnovi običajno tiste, ki so skrbele za potomce, jih negovale, ipd., zato je bilo logično sklepati, da jo bodo vprašani označili kot lastnost ženske, ne pa lastnost, ki naj bi pripadala tako ženskam kot moškim.

Navkljub nekaterim odstopanjem prisotnost tradicionalnega pojmovanja razlik med spoloma v naši kulturi ostaja.

Spol vpliva na delitev dela v družini: Ženske opravijo več t.i. rutinskega gospodinjskega dela (kuhanje, pomivanje posode, čiščenje...) in dela povezanega z nego otrok; moški opravijo več t.i. vzdrževalnih in fizično bolj zahtevnih del, z otroci pa se zgolj igrajo.

Tudi slednja hipoteza je potrjena, namreč iz podatkov je razvidno da so razna popravila, skrb za finance, košenje trave in kidanje snega ter vzdrževanje vozil res po večini v domeni moških, medtem ko so čiščenje stanovanja, likanje, pomivanje posode, pranje (rutinska gospodinjska dela) in vrtnarjenje opravila, ki jih večinsko opravljajo ženske. Za razliko od gospodinjskega dela pri skrbstvenem ne prihaja do velikih razlik, kajti večino tovrstnega

dela si partnerja delita dokaj enakovredno, vendar je delež žensk še vedno visok pri negi otrok, obiskih zdravnika in roditeljskih sestankih, ipd., delež moških pa se, kar se tiče vzgoje precej izenači z ženskim deležem.

Delitev dela med spoloma pri domačem delu torej v osnovi kaže, da ženske po večini opravljajo monotona gospodinjska opravila (kuhanje, pospravljanje, ipd.), lažja fizična opravila (vrtnarjenje) in večji del skrbi za otroke (nega, obiskovanje zdravnika/roditeljskih sestankov, oblačenje, ipd.). Medtem pa moški opravljajo predvsem vzdrževalna dela, manjša/večja popravila, težja fizična dela, sodelujejo pa tudi pri vzgoji otrok. V tradicionalnih družinah, kjer moški opravljajo tipično moška dela in ženske tipično ženska, je povsem »normalno«, da ženska opravi vso gospodinjsko in skrbstveno delo, medtem ko je za moške »normalno«, da nosijo hlače in gospodinjstvo preskrbujejo z materialnimi dobrinami ter varnostjo.

Vzgoja v spolne vloge še vedno podpira neenakost med spoloma: Udeleženci, ki so bili deležni stereotipne vzgoje, v večji meri posegajo po podobnih vzgojnih principih. Iz tabele 4.12. (str. 47), ki prikazuje korelacijo med ocenami udeležencev na posamezne trditve, je razbrati, da se udeleženci, ki so se strinjali s trditvijo *Kot otroku so mi starši nalagali tipično moška oz. tipično ženska opravila*, strinjali tudi s trditvijo *Svojim otrokom nalagam opravila, ki po mojem mnenju ustrezajo določenemu spolu*. Starejši udeleženci so se v primerjavi z mlajšimi bolj strinjali s trditvijo, da svojih otrok ne obravnavajo enako, kar se spola tiče.

Prav tako je enakost med spoloma zanje v primerjavi z mlajšimi udeleženci manj pomembna. 7. trditev se s starostjo povezuje pozitivno ($p = .152$), kar nakazuje, da starejši kot so udeleženci bolj poudarjajo, da se ljudje razlikujemo po spolu.

Glede na izobrazbo lahko iz podatkov razberemo, da višjo kot imajo udeleženci izobrazbo, manj se strinjajo s tem, da so jim starši nalagali tipično moška oziroma tipično ženska opravila, ter s tem, da se ljudje razlikujemo po spolu. Trditev *Svoje otroke obravnavam enako, ne glede na spol* se z višino izobrazbe statistično pomembno pozitivno povezuje ($p = .178$), kar nakazuje na to, da višje kot so udeleženci izobraženi, bolj jim je pomembna enakost med spoloma, zato tudi svoje otroke obravnavajo enako, tj. ne glede na spol.

Povedano drugače, višje izobraženi starši se manj strogo držijo tradicionalnih spolnih vlog, zato imajo manj spolno tipizirane otroke kot starši z nižjo doseženo izobrazbo.

Ženske ocenjujejo, da opravijo več gospodinjskega dela kot moški: Ženske si tudi želijo, da bi njihov partner opravil več gospodinjskega dela, moški pa ocenjujejo, da je gospodinjsko delo prvenstvena naloga žensk. Ženske so se v povprečju vse opredelile kot tiste, ki doma opravijo največ gospodinjskega dela, in so hkrati v večji meri z odgovori izrazile željo o partnerjevem večjem doprinosu v gospodinjstvu. Kot rečeno, glede na tradicionalno delitev dela, ki je pri nas očitno še vedno stalnica, se rezultati skladajo s pričakovanji. Ženske namreč opravijo večino gospodinjskega dela, poleg njega pa še večino skrbi za otroke; moški zgolj pomagajo, kadar jih za to prosijo partnerice ali pa takrat, ko partnerice gospodinjijo, prevzamejo skrb za otroke. Vendar večino le za ta kratek čas, drugače pa se očetje z otroki še vedno bolj družijo, igrajo, ostalo skrb in nego pa prepuščajo partnerki.

Ženske imajo v povprečju manj prostega časa kot moški. Kar se je prav tako potrdilo, saj ženske (tabela 4.23., str. 62) s kar skupno 76,6% ocenjujejo, da imajo prostega časa zgolj do ene ure ali od ene do dve uri dnevno, moški pa so se opredelili tudi za odgovore, ki prosti čas ocenjujejo na več kot dve ali celo več kot tri ure dnevno.

Zaradi preobremenjenosti z domačim delom so ženske pod večjim stresom kot moški. Hipoteza s predstavljenimi trditvijo se z rezultati ni potrdila, kajti večjih razlik med odgovori žensk in moških pri trditvi ni bilo oziroma niso statistično pomembne ($p = .891$). S pomočjo raziskave je bilo ugotovljeno, da se vzorci delitve dela med spoloma prenašajo z generacije na generacijo, kar pa pomeni tudi, da utrjujejo še obstoječo tradicionalno družino in posamezne vloge v njej. Tako ženske še vedno prevzemajo večino gospodinjskega in skrbstvenega dela, saj so glede na telesno konstitucijo bližje »naravi«, so opremljene bolj za fizično nezahtevna dela in dela, ki ne zahtevajo večjega napora, vsaj v smislu moči. Kljub temu se je večina skrbi za otroke izkazala za naporno, tako so se namreč opredelile matere, s katerimi sem vprašalnik izpolnjevala osebno. Moški se istovetijo s fizično bolj zahtevnimi deli in raznim vzdrževanjem, popravilom in podobno.

Vendar pa, ker je bil vzorec razmeroma majhen (tj. zajemal je 130 oseb), je težko govoriti o neenakomerni delitvi dela na splošno. Rezultatov ne gre posploševati, saj bi bilo za takšno opredelitev potrebno vzeti veliko večji vzorec in populacijo razširiti na celotno Slovenijo, ne zgolj na občini Ivančna Gorica in Trebnje, kot sem to storila sama. Poleg tega ostaja vprašanje o korektnosti odgovorov udeležencev, namreč ne morem z gotovostjo trditi, da so se opredelili točno in v skladu z absolutno resnico.

6. SKLEPI

Spolni stereotipi še vedno izpostavljajo tipično ženske in tipično moške lastnosti, gradijo na neenakosti med spoloma. Prav takšna tradicionalna je tudi delitev dela med spoloma, ki še vedno poteka na način – ženski najbolj leži gospodinjstvo in skrb za otroke, zato naj to tudi počne, moški pa naj po drugi strani opravlja zgolj pomožno vlogo in se udeležuje dejavnosti, ki spodbujajo napredovanje v njegovi karieri. Glede na trenutno situacijo bi sicer lahko že govorili o zametkih novega (aktivnega) očetovstva, vendar ta proces še traja in potrebuje še kar nekaj sprememb, tudi v mišljenju posameznega spola. Ženske bi po mojem dosegle veliko več, če bi v gospodinjstvo bolj aktivno vključevale tudi svoje partnerje: velika večina žensk namreč raje opravi delo sama, kot pa da prosi za pomoč partnerja. Vendar pa, kot omenjeno, se vidijo zametki njihovega vse bolj aktivnega vključevanja v družinsko življenje, predvsem kar se tiče vzgoje otrok. Velika večina anketiranih se je namreč strinjala, da je skrb za otroke dolžnost tako žensk kot moških, torej ne zgolj žensk, kot je bilo dognati iz pripovedi starejših generacij. Kar se tiče vzgoje je torej opaziti t.i. odmik od tradicionalnih družinskih vzorcev. Pri vzgoji mlajših generacij je opaziti premike v smislu večje enakosti med spoloma, saj svoje otroke veliko staršev vzgaja enako, ne glede na spol. Čedalje manj je tudi takih, ki bi otrokom nalagali tipično ženska oziroma tipično moška opravila, kar je tudi velik napredek k izboljšanju statusa žensk in doseganju vse večje enakosti žensk in moških.

Kot omenjeno gre na izpostavljenih področjih v zasebni sferi še vedno za neenako obravnavo spolov, neenakost med spoloma in s tem povezane razlike v družbenem položaju pa predstavljajo velik problem tudi socialnemu delu in družbi na splošno. Iz tega sledi, da neenakosti med partnerjema v zasebni sferi še vedno namenimo premalo pozornosti.

7. PREDLOGI

Cilj naloge je, kot rečeno osvetliti problem neenakosti med ženskami in moškimi v zasebni sferi, preko delitve družinskega dela. Vemo, da je neenako obravnavanje pomembna tema tudi za socialne delavke in delavce, saj se ti z njo srečujejo na dnevni bazi, čeprav kot problem in prošnja za pomoč dostikrat ne pride do izraza. Moj namen je bil tako znova opozoriti na vztrajno prisotnost spolnih stereotipov ter, tudi s tem povezane, asimetrične delitve dela med partnerjema. Pri tem gre poudariti tudi problem preobremenjenosti žensk z domačim delom in pa problem podrejenosti žensk. Ker le te še vedno opravijo večino neplačanega gospodinjskega (in skrbstvenega) dela, bi potrebovale večjo pomoč s strani svojih partnerjev ali sploh najete pomoči, ki se je zaradi različnih razlogov ne poslužujejo. Na splošno pa bi problem neenakosti med spoloma v zasebni sferi moral pridobiti na večji veljavi, kar je bil nekako tudi poglobitveni namen naloge, ki je pred vami. V pomoč pri morebitnem nadaljnjem raziskovanju in konec koncev pri delu z uporabniki pa, na podlagi raziskave, navajam naslednje predloge:

- Opirajoč se na slovensko zakonodajo bi si večjo pozornost, predvsem v krovnem zakonu (Zakonu o enakih možnostih žensk in moških), zaslužilo neenako obravnavanje spolov v zasebni sferi. V javni je namreč kar nekaj sprememb, in glede na rezultate nacionalnega programa bi lahko govorili tudi že o precejšnji uspešnosti (Rezolucija o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških 2005-2013).
- Težavo pri vključevanju očetov v nego otrok, predvsem pa v gospodinjsko delo, po vsej verjetnosti predstavlja tudi trenutna miselnost ženskih predstavnic. Namreč same bi morale svoje partnerje bolj aktivno vključevati, četudi potem delo ne bi bilo opravljeno po njihovih standardih. Veliko jih namreč raje opravi delo samih, saj drugače »nič ni kot bi morale biti«. Poleg tega se jih veliko sploh ne upa prositi za pomoč, ker bi izpadle kot slabe gospodinje oziroma slabe matere.
- K večji enakosti lahko veliko doprinese tudi sama vzgoja otrok, kajti če jih vzgajamo v miselnosti enakopravnosti in enakosti med spoloma, potem bodo tudi oni najverjetneje nadaljevali tradicijo s podobnim manevrom. Naj torej tudi otroci

vidijo, da je tudi ženska več kakor samo mama in gospodinja in da je potemtakem enaka moškemu/očetu.

- Ker gre tudi za problem pri usklajevanju poklicnega in družinskega življenja bi bilo prav, da bi več pozornosti posvetili tudi temu, da bi moške v večji meri kot do sedaj spodbujali k opravljanju domačega dela in k večjemu prispevku k delitvi dela v zasebni sferi.
- Ženske, predvsem v gospodinjstvih z majhnimi otroki, potrebujejo predvsem razbremenitev pri gospodinjskem delu, kar lahko dosežemo tudi s približevanjem ponudbe oziroma jim na sploh približamo 'najeto pomoč' (se pravi gospodinjske pomočnice). Uporabniki (ki so praviloma uporabnice) po navadi pred drugimi skrivajo, da uporabljajo tovrstne storitve, če jih uporabljajo seveda. Skrivajo se ali pa se jih preprosto ne poslužujejo tudi zaradi tega, ker se bojijo, da bi jih drugi obravnavali kot nesposobne. Morali bi torej poskrbeti tudi za to, da se uporabnice storitev »neformalnega plačanega domačega dela« (Hrženjak, 2007: 21) tega ne bi sramovale.
- Ne nazadnje bi želela opozoriti na problem podrejenosti in preobremenjenosti žensk, ki ali nočejo ali pa celo ne znajo poiskati strokovne pomoči. V skladu z omenjenim bi opozorila predvsem na večjo dosegljivost strokovnih služb, ki bi takim ženskam nudila ustrezno pomoč ali zgolj moralno podporo, ali pa jih znala usmeriti k drugim strokovnjakom.
- Na temo težkega usklajevanja poklicnega in družinskega življenja, predvsem pa na problem premajhne zastopanosti žensk v sferi odločanja, bi strokovnim delavkam in delavcem predlagala, da morebiti izpeljejo srečanje ali delavnico na omenjeno temo, ki naj vključuje enakovredno zastopanost spolov, da bi tudi moški dobili vpogled in morda navodilo za ustrezno ravnanje v prihodnosti.

8. UPORABLJENA LITERATURA

- ANKETA O PORABI ČASA (2002): Statistični urad Republike Slovenije. Ljubljana.
- ARENES J. (2003): Je oče še del družine?. Ljubljana: Oka, otroška knjiga.
- AVSEC, A. (2002): Stereotipi o moških in ženskih osebnostnih lastnostih, Psihološka obzorja, letnik 11, št. 2, Društvo psihologov Slovenije, Ljubljana.
- BEAUVOIR, S. (2013): Drugi spol. Ljubljana: Krtina.
- BERDAVS, A. (2008): Delo in prosti čas v ZDA in Sloveniji, Diplomsko delo; Ljubljana.
- BEZJAK, A. (2004): Delitev dela po spolu. Časopis za kritiko znanosti, letnik 32, številka 215/216, str. 314-326, *Študentska založba*.
- BIZJAK KRALJ, K. (2015): Emancipacija očeta v slovenski družini. Diplomaska naloga. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- BOURDIEU P. (2010): Moška dominacija. Ljubljana: Sophia (Zbirka Teorija/Sophia).
- BRAJŠA, P. (1987): Očetje, kje ste? : mit in resnica o materinstvu. Ljubljana: Delavska enotnost.
- CANKAR, F., SLIVAR, B., MILEKŠIĆ, V. (2004): Vloga in pomen spolnih stereotipov v samopodobi učencev in učenk. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- CLEMENTE, N., PROSEN, M. (2013): Priprava moških na rojstvo otroka in očetovstvo. Obzornik zdravstvene nege, 47 (2).
- FAUSTO-STERLING, A. (2014): Biološki/družbeni spol: biologija v družbi. Ljubljana: Krtina.
- HRŽENJAK, M. (2007): Nevidno delo. Ljubljana: Mirovni inštitut, Zbirka Politike.
- HUMER, Ž. (2007): Novi očetje med skrbstvenim in domačim delom. Teorija in praksa, 44 (1/2)
- HUMER, Ž., KUCHAR, M. (2010): Domače in skrbstveno delo ter odnosi med spoloma: stare zgodbe v novih preoblekah? Družboslovne razprave, XXVI (2010), 64: 81-110.
- HUMER, Ž., RENER, T., ŠVAB, A., ŽAKELJ, T. (2008): Novo očetovstvo v Sloveniji. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- JOGAN, M. (2006): Enakost med spoloma in moškosrediščna tradicija v slovenski družbi. Socialno delo, (3/5).
- JOGAN, M. (2014): Sociologija in seksizem. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, Založba FDV.

- KRISTAN, Z. (1998): "Misliti spolno razliko: Lacan in Irigaray", Delta, št. 3-4, Ljubljana.
- LAWSON, T., JONES, M., MOORES, R. (2004): Sociologija: Shematski pregledi. Ljubljana; Založba ZRC.
- LESKOŠEK, V. (2002): Zavrnjena tradicija: ženske in ženskost v slovenski zgodovini od 1890 do 1940. Ljubljana: Založba / *cf.
- LIČEN, A. (2009): Družbena konstrukcija ženske. Diplomsko delo. Koper: Fakulteta za humanistične študije.
- MAHNIČ, A. (1998): "Žensko poglavje: Zakaj je prav in naravno, da je žena podrejena možu?", Delta, št. 3-4, Ljubljana.
- MESEC, B. (2008): Metodologija raziskovanja v socialnem delu s statistiko I.
- NASTRAN ULE, M. (1999): Predsodki in diskriminacije: izbrane socialno-psihološke študije. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- OAKLEY, A. (2000): Gospodinja, Založba/*cf., Ljubljana.
- PODGORNIK PULEC N. (2012): Kriva je Eva: androcentrična konstrukcija stvarnosti in manifestacije psihičnih kriz žensk. Ljubljana: Založba Vega.
- PRIJON, L. (2012): Podrejenost žensk v zahodni družbi: Mit, realnost ali kliše?. Ljubljana: Založba Vega.
- ULE, M. (2005): Mi in oni: Predsodki kot mikroideologije vsakdanjega sveta (str. 21-40). Ljubljana: Mirovni inštitut.

Internetni viri:

- Anja Koprivnikar (2007): Spol in socializacija. Dostopno na:
http://www.dijaski.net/gradivo/soc_ref_spol_in_socializacija_01?r=1
- Doc. dr. Andreja Avsec: Spol in razlike med spoloma: Psihologija osebnosti. Prosojnice. Dostopno na: www.psiha.net/aavsec/PPT/Spol_razlike.pdf
- Dr. Gregor Majdič (2015): Smo moški in ženske res enaki? Dostopno na:
<http://znanost.metinalista.si/smo-moski-in-zenske-res-enaki/>
- Neža Žigon (2008), Razlike med spoloma. Dostopno na:
http://www.pozitivke.net/article.php/Moski_Zenska_Razlika_Spol_Clovestvo
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti: Več o enakosti spolov. Dostopno na: <http://www.enakostspolov.si/vec-o-enakosti-spolov>

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti: Zakonodaja in dokumenti – Slovenija. Dostopno na:

http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/enake_moznosti/zakonodaja_in_dokumenti/slovenija/

PIS, Pravno-informacijski sistem: Zakon o enakih možnostih žensk in moških (ZEMŽM).

Dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3418>

PIS, Pravno-informacijski sistem: Zakon o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD). Dostopno na:

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7273>

Polona Fister (2013): Vzemimo si čas tudi za utrjevanje družinskih odnosov. Časnik Finance. Dostopno na: <http://www.pfs.si/vsebina/23645/Starsi-in-otroci-ter-njihov-prostic-cas-casnik-Finance>

Projekt EQPOWEREC: Enakost spolov pri razdelitvi ekonomske moči: razumevanje in preseganje ovir enakosti spolov pri odločanju v gospodarstvu. Dostopno na:

<http://www.eqpowerrec.si/problematika>

SiolNET. Kdo previje otroka in kdo zamenja žarnico? (2016). Dostopno na:

<http://siol.net/novice/slovenija/kdo-previje-otroka-in-kdo-zamenja-zarnico-402326>

Stereotipi v družinski vzgoji – spodbujanje spolne diferenciacije (2013). Dostopno na:

<https://prezi.com/olb2eorhwpf/stereotipi-v-druzinski-vzgoji-spodbujanje-spolne-diferenciacije/>

Uradni list Republike Slovenije: Resolucija o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških 2015–2020 (ReNPEMŽM15–20). Dostopno na: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?sop=2015-01-3307>

9. POVZETEK

Razporeditev domačega dela se je skozi zgodovino praktično ves čas spreminjala, kljub temu pa je opaziti podobnosti med opravljanjem tovrstnega dela pri ženskah nekoč in danes. Gospodinjsko delo in velika večina skrbstvenega dela je namreč, spremembam navkljub, še vedno domena žensk. Moški so v tem sistemu zgolj pomočniki, nekateri pa se, zgledujoč se po trendu novega očetovstva, vedno bolj vključujejo v družinsko življenje, predvsem v vzgojo otrok. Nekaterim je to celo večja prioriteta kot partnerkam. Vendar, če izhajamo iz ugotovitev raziskav na področju delitve dela, lahko v osnovi še vedno govorimo o neenakomerni delitvi dela in potemtakem o neenakosti med spoloma v zasebni sferi.

V nalogi sem poskušala osvetliti predvsem problem spolnega tipiziranja ter neenakomerne delitve domačega dela med partnerjema. V teoretičnem delu naloge sem, z namenom osvetlitve problema, izpostavila dejstva o posameznem spolu, najprej na splošno, potem pa sem se osredotočila predvsem na razlike med spoloma ter na spolne stereotipe. Na kratko sem omenila socializacijo v spolne vloge. Večji poudarek je na domačem delu – na gospodinjskem in skrbstvenem, ter na zakonski podlagi za enake možnosti moških in žensk.

V praktičnem, raziskovalnem delu pa sem se osredotočila predvsem na osebne lastnosti posameznega spola, raziskovala sem kako poteka delitev gospodinjskega in skrbstvenega dela med partnerjema ter na podlagi česa se zgodi delitev domačega dela. Ugotovila sem, da so ženske še vedno razumljene kot tiste, ki imajo manj moči in so zato bolj čustvene, nežne, medtem ko se moški počutijo nekoliko večvredno in imajo izrazito željo po tveganju. Ženske so tudi tiste, ki opravijo večino gospodinjskega in skrbstvenega dela, moški pa so se opredelili predvsem v odgovorih, ki nakazujejo predvsem na pomoč pri vzgoji otrok. Moški se sicer v vedno večji meri zavedajo, da je potrebno delo enakovredno razdeliti med oba spola, vendar pa v praksi še ni zaznati večjega premika na tovrstnem področju.

Na podlagi raziskave sklepam, da je neenakost med spoloma v zasebni sferi, natančneje pri delitvi gospodinjskega in skrbstvenega dela, še vedno prisotna. Premiki v nasprotno smer so počasni, po mojem mnenju bodo večje spremembe na področju enakosti spolov vidne šele čez več generacij. Kljub temu lahko danes naredimo veliko, predvsem se moramo zavestno truditi, da ne delamo razlik v vzgoji svojih otrok, da bodo ti sčasoma doumeli pomembnost enakega obravnavanja tako žensk kot moških.

10. PRILOGE

Priloga A: ANKETNI VPRAŠALNIK – DELITEV DRUŽINSKEGA DELA

IF (1) (Demografija)

XSPOL - Spol:

- ☐ Moški
- ☐ Ženski

IF (1) (Demografija)

XSTAR4ac5b - V katero starostno skupino spadate

- ☐ 21 do 25 let
- ☐ 26 do 30 let
- ☐ 31 do 35 let
- ☐ 36 do 40 let
- ☐ 41 do 45 let
- ☐ 46 let in več
- ☐ Drugo:

IF (1) (Demografija)

XDS2a4 - Kakšen je vaš trenutni status?

- ☐ Študent/ka
- ☐ Zaposlen/a
- ☐ Samozaposlen/a
- ☐ Brezposeln/a
- ☐ Drugo:

IF (1) (Demografija)

XIZ1a2 - Kakšna je vaša najvišja dosežena formalna izobrazba?

- ☐ Osnovna šola
- ☐ Srednja ali poklicna šola
- ☐ Višja/visoka šola/fakulteta
- ☐ Specializacija/magisterij/doktorat
- ☐ Drugo:

IF (1) (Demografija)

Q21 - Koliko predšolskih oziroma šoloobveznih otrok imate?

- ☐ 1
- ☐ 2
- ☐ 3 ali več

IF (1) (Demografija)**Q22 - Ali v družini skrbite za ostarele družinske člane?**

- ☐ Da
☐ Ne

IF (2) (Spol in razlike med spoloma)**Q1 - Za katere od naštetih lastnosti bi lahko rekli, da so značilne za povprečnega moškega, povprečno žensko, ali so značilne za oba spola? Označite.**

	Moški	Ženska	Značilno za oba spola
Agresivnost	☐	☐	☐
Ambicioznost	☐	☐	☐
Čustvenost	☐	☐	☐
Dominantnost	☐	☐	☐
Empatija	☐	☐	☐
Intuitivnost	☐	☐	☐
Komunikativnost	☐	☐	☐
Ljubeznivost	☐	☐	☐
Logično razmišljanje	☐	☐	☐
Neodvisnost, samostojnost	☐	☐	☐
Nežnost	☐	☐	☐
Občutek večvrednosti	☐	☐	☐
Odločnost	☐	☐	☐
Potrpežljivost	☐	☐	☐
Pripravljenost pomagati, občutljivost za potrebe drugih	☐	☐	☐
Skrbnost	☐	☐	☐
Sposobnost vodenja	☐	☐	☐
Strogost	☐	☐	☐
Tekmovalnost	☐	☐	☐
Umirjenost	☐	☐	☐
Zaupljivost	☐	☐	☐
Želja po tveganju	☐	☐	☐

IF (2) (Spol in razlike med spoloma)**Q3 - Kaj po vašem mnenju določa spol?**

- ☐ Biologija (razdelitvena lastnost, ki človeka, na podlagi spolnih organov in sekundarnih spolnih znakov, opredeli kot žensko ali moškega)
☐ Družba (vzgoja in socializacija človeka glede na njegov/njen biološki spol in družbeno določene norme, ki se jih posameznemu biološkemu spolu pripisuje)
☐ Biologija in družba (spol je posledica vzajemnega delovanja obeh področij)

IF (2) (Spol in razlike med spoloma)**Q4 - Ocenite, koliko naslednje trditve veljajo za vas.**

	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Ne morem se odločiti	Strinjam se	Zelo se strinjam
Kot otrok sem svojo spolno identiteto gradil/a s tem, da sem posnemal/a svoje starše (tj. deklice mam, dečki očeta)	☐	☐	☐	☐	☐
Kot otroku so mi starši nalagali tipično moška oz. tipično ženska opravila.	☐	☐	☐	☐	☐
Starši so me vzgajali drugače kot mojega brata oz. sestro (sorojenca nasprotnega spola).	☐	☐	☐	☐	☐
Svoje otroke obravnavam enako, ne glede na spol.	☐	☐	☐	☐	☐
Svojim otrokom nalagam opravila, ki po mojem mnenju ustrezajo določenemu spolu.	☐	☐	☐	☐	☐
Enakost med spoloma je zame pomembna. Ženske in moški moramo biti obravnavani enako, tako v družini, kot tudi v družbi.	☐	☐	☐	☐	☐
Menim, da se razlikujemo po spolu: ženske smo boljše v ženskih stvareh, ker smo se rodile kot ženske; moški smo boljši v moških stvareh, ker smo se rodili kot moški.	☐	☐	☐	☐	☐

IF (3) (Domače delo)**Q5 - Gospodinjsko delo je po mojem mnenju:**

- ☐ Prvenstvena naloga/skrb ženske
☐ Prvenstvena naloga/skrb moškega
☐ Menim, da je tovrstno delo potrebno enakovredno deliti med oba spola

IF (3) (Domače delo)**Q6 - Skrbstveno delo je po mojem mnenju:**

- ☐ Prvenstvena naloga/skrb ženske
☐ Prvenstvena naloga/skrb moškega
☐ Menim, da je tovrstno delo potrebno enakovredno deliti med oba spola

IF (3) (Domače delo)

Q7 - Kdo v vaši družini opravlja spodaj naštetega gospodinjska opravila/dela?

	Jaz	Partner/ka	Oba enako	Drugi člani (otroci, ostali sorodniki, prijatelji)	Najeta pomoč
Čiščenje stanovanja	☐	☐	☐	☐	☐
Košenje trave, kidanje snega	☐	☐	☐	☐	☐
Likanje	☐	☐	☐	☐	☐
Manjša popravila v in izven stanovanja	☐	☐	☐	☐	☐
Odnajanje smeti	☐	☐	☐	☐	☐
Pomivanje posode	☐	☐	☐	☐	☐
Pranje	☐	☐	☐	☐	☐
Priprava hrane, kuhanje	☐	☐	☐	☐	☐
Skrb za finance/denarne zadeve (plačevanje računov, varčevanje...)	☐	☐	☐	☐	☐
Vsakodnevni nakupi	☐	☐	☐	☐	☐

IF (3) (Domače delo)

Q8 - Kdo v vaši družini opravlja spodaj naštetega opravila/dela?

	Jaz	Partner/ka	Oba enako	Drugi člani (otroci, ostali sorodniki, prijatelji)	Najeta pomoč
Igra in druženje z otroki	☐	☐	☐	☐	☐
Nega otrok (previjanje, kopanje...)	☐	☐	☐	☐	☐
Obiski zdravnika	☐	☐	☐	☐	☐
Obiskovanje roditeljskih sestankov v vrtcu in šoli	☐	☐	☐	☐	☐
Oblačenje otrok	☐	☐	☐	☐	☐
Organizacija prevoza na prostochasne aktivnosti	☐	☐	☐	☐	☐
Organizacija varstva	☐	☐	☐	☐	☐
Pomoč pri šolskem delu	☐	☐	☐	☐	☐
Vzgoja otrok	☐	☐	☐	☐	☐

IF (3) (Domače delo)

Q9 - Kdo v vaši družini opravlja spodaj naštetih opravila/dela?

	Jaz	Partner/ka	Oba enako	Drugi člani (otroci, ostali sorodniki, prijatelji)	Najeta pomoč
Odločanje v zvezi z večjimi odločitvami(počitnice, nakup avtomobila, opremljanje stanovanja...)	☐	☐	☐	☐	☐
Skrb za hišne ljubljence	☐	☐	☐	☐	☐
Skrb za starejše člane	☐	☐	☐	☐	☐
Urejanje okolice	☐	☐	☐	☐	☐
Večja popravila, gradnja	☐	☐	☐	☐	☐
Vrtnarjenje	☐	☐	☐	☐	☐
Vzdrževanje stikov s sorodniki	☐	☐	☐	☐	☐
Vzdrževanje vozil	☐	☐	☐	☐	☐
Zagotavljanje dobrega počutja družinskih članov	☐	☐	☐	☐	☐

IF (3) (Domače delo)

Q10 - Je takšna delitev domačega dela pri vas posledica:

- ☐ Dogovora
☐ Navade
☐ Drugo:

IF (3) (Domače delo)

Q11 - Ocenite, koliko naslednje trditve veljajo za vas.

	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Ne morem se odločiti	Strinjam se	Zelo se strinjam
V naši družini jaz opravim največ gospodinjskih del.	☐	☐	☐	☐	☐
Želel/a bi, da bi partner/partnerica opravil/a več gospodinjskega dela.	☐	☐	☐	☐	☐
Večino gospodinjskega dela opravim sam/a, ker drugače nič ni tako, kot bi moralo biti.	☐	☐	☐	☐	☐
Večinoma sem zadovoljen/zadovoljna s trenutno organizacijo dela.	☐	☐	☐	☐	☐
Domače delo je pri nas bolj organizirano kot v družini v kateri sem odrasla/a.	☐	☐	☐	☐	☐
Svoje otroke vključujem in spodbujam k opravljanju gospodinjskih del.	☐	☐	☐	☐	☐
Organizacija dela v naši družini pogosto	☐	☐	☐	☐	☐

Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Ne morem se odločiti	Strinjam se	Zelo se strinjam
----------------------------	-------------------	----------------------------	----------------	---------------------

sproži konflikte in nesoglasja.

IF (4) (Prosti čas)

Q12 - Kaj je za vas prosti čas?

Možnih je več odgovorov

- ☐ Čas, ko nimam nobenih obveznosti
- ☐ Čas, ki ga posvetim sebi
- ☐ Čas, ko se posvetim partnerju/partnerki
- ☐ Čas, ko se posvečam otrokom (se igram, družim...)
- ☐ Čas za počitek in sproščanje
- ☐ Čas za druženje s prijatelji
- ☐ Drugo:

IF (4) (Prosti čas)

Q13 - Kolikour na dan svobodno razpolagate s časom? Ali drugače – koliko imate prostegačasa?

- ☐ Manj kot eno uro
- ☐ Od 1 do 2 ure
- ☐ Od 2 do 3 ure
- ☐ 3 ure in več
- ☐ Nimam prostega časa

IF (4) (Prosti čas)

Q14 - Koliko ur na dan porabite za gospodinjska opravila?

- ☐ Manj kot eno uro
- ☐ Od 1 do 2 ure
- ☐ Od 2 do 3 ure
- ☐ 3 ure in več
- ☐ Gospodinjskih del ponavadi ne opravljam

IF (4) (Prosti čas)

Q15 - Koliko ur na dan porabite za skrb, igro in druženje z otroki?

- ☐ Manj kot eno uro
- ☐ Od 1 do 2 ure
- ☐ Od 2 do 3 ure
- ☐ 3 ure in več
- ☐ Za otroke skrbim ves čas
- ☐ Ponavadi ne skrbim za otroke
- ☐ Drugo:

IF (4) (Prosti čas)

Q16 - Ocenite koliko naslednje trditve veljajo za vas.

	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Ne morem se odločiti	Strinjam se	Zelo se strinjam
Želel/a bi si več prostega časa.	☐	☐	☐	☐	☐
Zaradi preveč gospodinskega dela in drugih obveznosti ne morem početi stvari, v katerih uživam.	☐	☐	☐	☐	☐
Zaradi preveč gospodinskega dela mi primanjkuje časa za partnerja in otroke.	☐	☐	☐	☐	☐
Zaradi preobremenjenosti z domačim delom se ne morem posvetiti aktivnostim, ki bi lahko pomagale moji karieri.	☐	☐	☐	☐	☐
Partner/partnerka in/ali otroci me ovirajo pri izbiri prostočasnih dejavnosti.	☐	☐	☐	☐	☐
Zaradi preobremenjenosti z domačim delom sem pogosto pod stresom.	☐	☐	☐	☐	☐

Priloga B: SPREMENLJIVKE

Q1a	Agresivnost	1.0
Q1b	Ambicioznost	4.9
Q1c	Čustvenost	2.9
Q1d	Dominantnost	4.9
Q1e	Empatija	4.9
Q1f	Intuitivnost	4.9
Q1g	Komunikativnost	4.9
Q1h	Ljubeznivost	4.9
Q1i	Logično razmišljanje	3.9
Q1j	Neodvisnost, samostojnost	3.9
Q1k	Nežnost	3.9
Q2a	Občutek večvrednosti	0.0
Q2b	Odločnost	0.0
Q2c	Potrpežljivost	0.0
Q2d	Pripravljenost pomagati, občutljivost z...	0.0
Q2e	Skrbnost	0.0
Q2f	Sposobnost vodenja	0.0
Q2g	Strogost	0.0
Q2h	Tekmovalnost	0.0
Q2i	Umirjenost	0.0
Q2j	Zaupljivost	0.0
Q2k	Želja po tveganju	0.0
Q3	Kaj po vašem mnenju določa spol?	0.0
Q4a	Kot otrok sem svojo spolno identiteto gr...	0.0
Q4b	Kot otroku so mi starši nalagali tipič...	0.0
Q4c	Starši so me vzgajali drugače kot moje...	2.0
Q4d	Svoje otroke obravnavam enako, ne glede ...	1.0
Q4e	Svojim otrokom nalagam opravila, ki po m...	0.0
Q4f	Enakost med spoloma je zame pomembna. Ž...	0.0
Q4g	Menim, da se razlikujemo po spolu: žens...	0.0
Q5	Gospodinjsko delo je po mojem mnenju:	0.0
Q6	Skrbstveno delo je po mojem mnenju:	0.0
Q7a	Čiščenje stanovanja	1.0
Q7b	Košenje trave, kidanje snega	0.0
Q7c	Likanje	0.0
Q7d	Manjša popravila v in izven stanovanja	0.0
Q7e	Odnašanje smeti	0.0
Q7f	Pomivanje posode	0.0
Q7g	Pranje	0.0

Q7h	Priprava hrane, kuhanje	0.0
Q7i	Skrb za finance/denarne zadeve (plačeva...	0.0
Q7j	Vsakodnevni nakupi	0.0
Q8a	Igra in druženje z otroki	0.0
Q8b	Nega otrok (previjanje, kopanje...)	0.0
Q8c	Obiski zdravnika	0.0
Q8d	Obiskovanje roditeljskih sestankov v vrt...	0.0
Q8e	Oblačenje otrok	1.0
Q8f	Organizacija prevoza na prostočasne akt...	0.0
Q8g	Organizacija varstva	0.0
Q8h	Pomoč pri šolskem delu	0.0
Q8i	Vzgoja otrok	0.0
Q9a	Odločanje v zvezi z večjimi odločitva...	0.0
Q9b	Skrb za hišne ljubljence	0.0
Q9c	Skrb za starejše člane	1.0
Q9d	Urejanje okolice	1.0
Q9e	Večja popravila, gradnja	0.0
Q9f	Vrtnarjenje	1.0
Q9g	Vzdrževanje stikov s sorodniki	1.0
Q9h	Vzdrževanje vozil	0.0
Q9i	Zagotavljanje dobrega počutja družinsk...	0.0
Q10	Je takšna delitev domačega dela pri va...	0.0
Q10_3_text	Drugo:	0.0
Q11a	V naši družini jaz opravim največ gos...	1.0
Q11b	Želel/a bi, da bi partner/partnerica op...	0.0
Q11c	Večino gospodinskega dela opravim sam/...	0.0
Q11d	Večinoma sem zadovoljen/zadovoljna s tr...	0.0
Q11e	Domače delo je pri nas bolj organiziran...	0.0
Q11f	Svoje otroke vključujem in spodbujam k ...	0.0
Q11g	Organizacija dela v naši družini pogos...	0.0
Q12a	Čas, ko nimam nobenih obveznosti	0.0
Q12b	Čas, ki ga posvetim sebi	0.0
Q12c	Čas, ko se posvetim partnerju/partnerki	0.0
Q12d	Čas, ko se posvečam otrokom (se igram,...	0.0
Q12e	Čas za počitek in sproščanje	0.0
Q12f	Čas za druženje s prijatelji	0.0
Q12g	Drugo:	0.0
Q12g_text	Drugo:	0.0
Q13	Koliko ur na dan svobodno razpolagate ...	0.0
Q14	Koliko ur na dan porabite za gospodinjsk...	1.0
Q15	Koliko ur na dan porabite za skrb, igro ...	0.0

Q15_7_text	Drugo:	0.0
Q16a	Želel/a bi si več prostega časa.	0.0
Q16b	Zaradi preveč gospodinjskega dela in dr...	0.0
Q16c	Zaradi preveč gospodinjskega dela mi pr...	0.0
Q16d	Zaradi preobremenjenosti z domačim delo...	0.0
Q16e	Partner/partnerka in/ali otroci me ovira...	0.0
Q16f	Zaradi preobremenjenosti z domačim delo...	1.0
XSPOL	Spol:	0.0
XSTAR4ac5b	V katero starostno skupino spadate	0.0
XSTAR4ac5b_7_text	Drugo:	0.0
XDS2a4	Kakšen je vaš trenutni status?	0.0
XDS2a4_5_text	Drugo:	20.0
XIZ1a2	Kakšna je vaša najvišja dosežena for...	0.0
XIZ1a2_5_text	Drugo:	0.0
Q21	Koliko predšolskih oziroma šoloobvezni...	0.0
Q22	Ali v družini skrbite za ostarele druž...	0.0

Spol	V katero sta	Drugo_D	Kakšen je va	Drugo_E	Kakšna je va	Drugo_F	Agresivnos	Ambiciozn
1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	3	3
1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	1	3
1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	1	2
1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	3	3
1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	1	3
1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	2	2
1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	3	3
1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	3	2
1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	3	2
1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	3	3
1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	3	3
1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	3	3
1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	1	3
1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	3	3
1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	1	3
1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	2	-1
1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	2	2
1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	1	3
1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	3	3
1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	3	3
1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	3	3
1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	3	3
1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	3	3
1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	1	2
1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	3	3
1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	3	3
1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	1	3
1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	1	2
2	1	-2	2	-2	2	-2	3	3
2	1	-2	2	-2	2	-2	3	3
2	1	-2	1	-2	2	-2	3	3
2	1	-2	4	-2	3	-2	2	3
2	1	-2	1	-2	2	-2	3	3
2	1	-2	2	-2	2	-2	1	3
2	1	-2	1	-2	3	-2	3	2
2	1	-2	1	-2	2	-2	3	3
2	1	-2	3	-2	2	-2	3	3
2	1	-2	4	-2	2	-2	3	3
1	2	-2	2	-2	3	-2	1	3
2	2	-2	2	-2	2	-2	1	3
2	2	-2	5	-1	2	-2	3	3
2	2	-2	3	-2	3	-2	3	2
2	2	-2	2	-2	4	-2	2	3
2	2	-2	4	-2	2	-2	1	3
2	2	-2	2	-2	1	-2	3	3
2	2	-2	2	-2	3	-2	3	3
2	2	-2	5	porodniška	3	-2	3	1
2	2	-2	2	-2	3	-2	3	3
2	2	-2	2	-2	2	-2	3	3
2	2	-2	4	-2	4	-2	1	2

2	2	-2	2 -2	3	-2	1	3
2	2	-2	2 -2	2	-2	3	3
2	2	-2	4 -2	3	-2	2	3
2	2	-2	2 -2	3	-2	1	3
2	2	-2	2 -2	2	-2	1	-1
2	2	-2	2 -2	2	-2	3	3
2	2	-2	2 -2	3	-2	3	3
2	2	-2	2 -2	2	-2	2	2
2	2	-2	4 -2	3	-2	3	3
2	2	-2	4 -2	2	-2	1	2
2	2	-2	1 -2	4	-2	1	3
2	2	-2	2 -2	2	-2	3	2
2	2	-2	4 -2	3	-2	1	2
2	2	-2	4 -2	3	-2	3	3
2	2	-2	4 -2	2	-2	3	3
2	2	-2	4 -2	2	-2	1	3
2	2	-2	2 -2	2	-2	3	3
2	2	-2	5 na porodni	3	-2	3	2
2	2	-2	4 -2	3	-2	1	3
2	2	-2	5 Zaposlena,	2	-2	3	3
2	2	-2	2 -2	3	-2	1	2
2	2	-2	2 -2	2	-2	3	3
2	2	-2	4 -2	2	-2	3	3
2	2	-2	2 -2	3	-2	1	1
2	2	-2	2 -2	2	-2	3	3
2	2	-2	2 -2	2	-2	1	3
2	2	-3	-3 -3	-3	-3	1	1
1	3	-2	2 -2	3	-2	2	3
1	3	-2	2 -2	3	-2	1	1
1	3	-2	2 -2	3	-2	1	1
2	3	-2	5 na porodni	2	-2	1	3
2	3	-2	2 -2	4	-2	3	3
2	3	-2	2 -2	3	-2	3	3
2	3	-2	2 -2	2	-2	1	3
2	3	-2	4 -2	3	-2	1	3
2	3	-2	2 -2	2	-2	1	1
2	3	-2	4 -2	2	-2	3	2
2	3	-2	3 -2	3	-2	-1	-1
2	3	-2	2 -2	4	-2	3	3
2	3	-2	4 -2	2	-2	1	2
2	3	-2	2 -2	3	-2	3	3
2	3	-2	3 -2	2	-2	3	3
2	3	-2	2 -2	3	-2	1	3
2	3	-2	4 -2	3	-2	1	3
2	3	-2	2 -2	3	-2	2	3
2	3	-2	4 -2	3	-2	2	2
2	3	-2	2 -2	3	-2	3	3
2	3	-2	3 -2	3	-2	1	3
2	3	-2	2 -2	2	-2	1	3
2	3	-2	2 -2	3	-2	3	1

2	3	-2	2 -2	3	-2	3	3
2	3	-2	2 -2	3	-2	1	2
2	3	-2	4 -2	3	-2	3	1
2	3	-2	2 -2	2	-2	3	3
2	3	-2	3 -2	3	-2	3	3
2	3	-2	2 -2	2	-2	3	3
2	3	-2	4 -2	2	-2	1	-1
2	3	-3	2 -3	3	-3	1	1
1	4	-2	2 -2	3	-2	3	-1
1	4	-2	2 -2	2	-2	1	1
2	4	-2	2 -2	2	-2	3	3
2	4	-2	2 -2	2	-2	3	3
2	4	-2	2 -2	3	-2	3	3
2	4	-2	2 -2	2	-2	3	2
2	4	-2	2 -2	3	-2	1	3
2	4	-2	2 -2	2	-2	3	3
2	4	-2	2 -2	3	-2	1	2
2	4	-2	2 -2	3	-2	1	3
2	4	-2	2 -2	3	-2	3	3
2	4	-2	2 -2	3	-2	3	3
2	4	-2	2 -2	2	-2	1	1
2	4	-2	2 -2	3	-2	2	1
2	4	-2	2 -2	2	-2	3	3
2	4	-2	2 -2	3	-2	1	3
1	5	-2	2 -2	3	-2	3	3
1	5	-2	2 -2	3	-2	3	3
1	5	-2	3 -2	3	-2	1	1
2	5	-2	2 -2	2	-2	1	1
2	5	-2	2 -2	2	-2	1	-1
2	5	-2	2 -2	2	-2	1	3
2	5	-2	2 -2	2	-2	3	3

ustvenost	Dominantn	Empatija	Intuitivnos	Komunikat	Ljubeznivo	Loginorazn	Neodvisno	Nežnost
3	3	3	3	2	3	3	3	3
2	3	2	2	3	2	3	3	2
2	3	2	2	3	3	3	2	2
3	3	3	3	3	3	3	3	3
2	2	2	3	2	2	1	3	2
2	1	1	-1	2	2	3	3	3
3	3	2	2	3	3	3	3	2
2	1	2	3	2	2	2	2	3
2	2	2	2	2	2	2	2	2
2	1	3	3	3	2	2	3	2
2	3	1	3	3	3	3	1	3
3	3	3	3	3	3	3	3	3
2	3	3	2	2	2	3	2	2
3	3	3	3	3	3	3	3	3
2	3	2	3	3	3	3	2	3
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
2	3	3	3	2	2	1	2	2
2	-1	3	3	3	2	3	1	2
3	3	3	3	3	3	3	3	3
2	3	2	2	3	2	3	3	2
3	3	3	3	3	3	3	3	3
2	2	2	2	3	2	3	3	3
2	2	2	2	3	2	1	1	2
3	3	3	3	2	3	3	3	3
3	3	3	3	2	3	3	3	3
2	1	2	1	3	3	1	1	2
2	2	1	2	3	3	1	1	2
3	3	3	3	3	3	3	3	3
2	3	1	3	3	2	1	3	2
3	3	2	2	2	3	3	3	3
2	3	2	3	3	3	3	3	3
2	1	2	2	3	3	3	3	2
3	3	3	2	2	3	2	2	2
2	3	2	1	2	3	3	1	2
2	3	3	2	3	3	3	2	2
3	1	2	2	3	3	3	3	2
2	1	3	2	3	2	3	3	2
3	1	3	3	3	3	3	3	2
2	3	2	2	3	2	1	3	2
3	3	2	3	3	3	3	3	3
2	1	3	3	2	2	1	1	2
2	3	3	2	3	3	1	3	2
2	2	2	2	3	2	1	2	2
3	3	3	3	3	3	3	3	3
2	3	3	3	3	3	3	3	2
2	3	2	2	3	3	3	3	2
2	3	2	2	1	2	3	3	2
2	3	3	1	3	3	1	2	2
2	3	2	2	2	3	3	3	3

2	3	2	2	3	3	3	3	3
2	3	2	2	3	3	1	3	2
2	1	2	2	3	2	1	1	2
2	1	2	2	3	3	1	3	2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
2	2	1	1	2	2	2	2	2
2	1	2	2	3	2	1	3	3
3	3	3	3	2	2	3	3	2
2	1	3	3	3	2	2	2	2
2	1	3	2	3	3	3	3	3
2	3	2	3	3	2	3	1	2
2	3	1	3	3	2	1	2	2
2	3	2	2	3	2	2	3	2
2	2	3	2	3	3	2	2	3
2	2	1	2	2	2	2	3	2
2	2	2	3	3	-1	3	3	2
3	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
2	1	2	2	2	2	1	2	2
2	3	2	2	3	3	3	2	3
3	3	2	2	2	2	2	2	2
2	1	3	2	2	2	2	2	2
2	1	2	2	3	3	1	2	2
2	1	2	2	1	3	3	1	3
2	1	2	2	3	2	1	1	2
3	3	3	3	2	3	2	3	3
2	1	2	1	3	2	3	3	2
2	1	2	2	2	2	1	1	2
2	1	2	2	2	2	1	1	2
2	1	3	3	3	2	1	1	2
2	1	3	3	1	3	1	1	3
2	3	2	2	3	2	3	3	2
2	3	2	2	2	3	3	3	3
2	3	3	2	2	1	2	3	2
2	1	3	3	3	3	3	3	2
2	1	2	2	2	2	3	3	2
2	1	2	2	2	2	3	3	2
2	1	1	1	3	3	2	2	2
3	-1	-1	-1	-1	3	3	3	3
3	3	3	3	3	3	3	3	3
3	3	3	3	3	3	3	3	3
2	1	2	3	3	3	2	2	2
2	3	2	2	2	2	3	3	3
2	3	2	2	3	3	3	3	2
2	1	2	2	2	3	1	1	2
2	1	2	2	3	3	1	1	3
2	2	1	1	2	2	2	3	2
2	2	2	2	2	2	1	3	2
2	3	1	2	3	3	1	3	2
3	1	3	2	2	2	1	1	2
2	1	2	2	3	2	2	3	3

2	3	2	2	3	2	3	3	2
2	1	2	2	2	3	1	3	2
2	3	2	2	2	3	1	1	2
2	3	1	2	3	3	3	2	3
3	1	2	2	3	3	3	3	3
2	1	2	3	3	2	3	3	2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
2	3	3	3	2	3	1	2	2
-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
2	1	2	2	1	2	1	1	2
3	1	2	2	3	3	3	3	2
2	3	2	2	3	3	3	3	3
3	3	3	2	2	3	2	3	2
2	1	3	1	2	2	3	3	2
2	1	2	2	3	3	3	3	2
3	3	3	3	3	3	3	3	3
2	2	2	2	3	3	1	2	3
2	3	2	3	3	2	3	3	2
2	1	2	2	3	2	2	1	2
2	3	2	3	2	3	2	3	2
2	1	1	2	2	3	2	2	2
2	3	3	2	2	2	3	1	2
2	1	2	2	3	3	3	3	2
2	1	3	2	2	2	3	3	2
2	2	3	2	2	3	1	3	2
2	3	2	2	3	2	1	3	2
2	1	2	2	1	2	1	1	2
2	1	2	2	2	2	1	1	2
3	1	2	2	2	2	3	3	2
2	3	1	2	2	2	2	2	2
2	3	2	2	2	2	3	3	2

Obutek	vev	Odlonost	Potrpežljiv	Pripravljen	Skrbnost	Sposobnos	Strogost	Tekmovaln	Umirjenost
3		3	1	2	3	3	1	1	2
3		1	2	2	3	3	3	1	3
2		3	1	2	3	1	3	3	1
-3		-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
1		1	3	2	2	3	3	3	2
1		3	3	2	2	3	3	3	3
1		3	1	3	3	3	3	3	1
-3		-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3		-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3		-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
3		3	3	3	3	3	3	3	3
3		3	3	3	3	3	3	3	3
-3		-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
3		3	3	3	3	3	3	3	3
1		3	2	2	2	3	3	3	2
1		3	1	3	2	1	2	3	1
1		1	2	2	2	1	1	1	1
-3		-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
3		3	3	3	3	2	1	3	2
-3		-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3		-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
3		3	3	2	3	3	3	3	3
1		3	2	2	2	1	1	3	2
3		3	1	2	3	3	1	1	2
-3		-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
1		1	2	3	3	1	1	1	2
1		1	2	3	2	2	2	3	2
3		3	3	3	3	3	3	3	3
3		1	2	3	3	3	1	1	2
1		1	2	3	2	3	3	3	3
3		2	3	2	2	3	2	3	3
3		3	2	3	3	3	3	3	3
1		3	2	2	2	2	2	3	1
3		3	3	3	3	1	3	2	3
1		1	1	1	3	2	1	3	2
1		2	2	2	2	3	3	1	2
1		3	3	2	2	3	3	3	3
3		1	3	3	3	3	3	3	3
3		3	3	3	3	3	1	3	2
3		3	3	3	3	3	3	3	3
1		2	2	3	3	1	1	2	1
3		3	3	3	2	3	3	3	3
3		1	2	3	3	3	3	3	3
3		3	3	3	3	3	3	3	3
1		3	3	3	3	3	3	3	3
3		1	1	2	2	3	3	1	3
3		1	2	1	2	2	3	1	2
1		1	2	2	2	3	1	3	2
1		3	2	2	3	3	3	3	2

3	3	3	2	2	3	2	3	2
1	1	3	3	3	3	1	1	2
2	3	2	2	2	1	1	3	2
1	3	2	2	2	1	3	1	2
1	3	2	2	2	3	3	1	2
1	2	2	2	2	2	1	1	2
3	3	3	3	3	3	1	2	1
1	1	2	2	3	1	1	2	2
1	1	3	2	2	1	1	3	2
1	1	2	3	3	1	1	3	2
1	3	2	2	2	1	3	1	3
1	1	2	3	3	3	2	1	2
1	1	1	3	2	3	3	3	2
1	2	1	2	3	2	2	3	1
3	3	2	2	2	3	1	1	3
3	2	2	2	3	3	1	1	3
3	3	3	3	3	3	3	3	3
1	2	2	2	2	3	2	2	1
1	2	2	2	3	2	3	3	2
1	1	2	2	2	3	1	1	3
1	3	2	2	2	3	1	1	2
3	1	2	1	3	3	2	1	3
3	3	2	3	3	1	3	3	2
1	1	2	2	2	1	1	1	1
1	2	2	3	3	3	3	3	3
1	3	2	2	2	3	1	1	2
2	1	2	2	2	1	1	1	2
1	1	1	2	3	3	1	1	1
3	1	1	2	2	1	1	1	2
3	1	3	3	3	1	1	1	2
1	1	2	2	2	3	3	3	2
1	3	3	3	3	3	3	3	3
1	1	2	3	2	1	2	3	2
1	1	2	2	2	1	1	1	2
3	3	3	2	2	3	3	3	2
1	3	2	2	2	3	3	3	2
1	2	2	3	3	3	2	3	3
1	3	3	3	2	3	2	1	2
3	3	3	3	3	3	3	3	3
3	3	3	3	2	3	3	3	3
1	3	2	2	2	3	2	3	3
3	3	1	2	2	3	3	1	1
3	1	2	2	3	3	2	1	2
1	1	2	2	3	3	3	3	3
1	1	2	2	2	3	3	3	3
3	2	2	3	2	3	2	3	1
1	2	2	2	2	1	1	1	2
3	3	2	2	2	3	1	1	2
3	1	3	2	3	1	3	1	2
1	1	1	3	2	1	1	2	1

1	3	1	3	2	1	3	3	3
1	2	2	2	2	3	3	3	1
1	3	2	2	3	3	1	1	2
3	3	3	2	2	3	3	3	1
3	3	3	2	2	3	3	3	3
3	3	2	3	3	1	2	3	1
1	3	2	2	2	1	1	3	2
1	3	2	3	2	1	1	1	1
2	1	1	1	3	3	1	1	2
3	1	1	2	2	1	1	1	2
1	1	2	3	3	3	3	3	3
3	3	3	2	2	3	3	3	3
3	1	2	2	2	3	1	3	3
3	3	2	1	1	3	3	3	2
1	3	2	2	2	1	3	1	2
3	3	3	3	3	3	3	3	3
1	1	2	2	2	2	2	3	1
3	1	2	3	2	3	3	1	3
3	1	1	3	2	1	2	1	2
3	3	2	2	2	3	2	2	2
1	1	2	2	2	1	1	1	2
1	1	2	2	2	1	1	1	2
3	3	3	3	3	3	3	3	3
3	3	2	3	2	3	3	1	2
3	3	3	1	3	1	2	2	2
1	2	2	2	2	3	3	1	2
3	1	3	2	2	1	1	1	2
1	1	2	2	2	1	1	1	2
1	3	2	2	3	3	3	3	2
1	1	2	2	2	3	3	1	2
3	1	2	3	2	2	2	3	3

Zaupljivost Željapovte Kajpovašer Kototrokse Kototrokus Staršisome Svojeotroki Svojimoto Enakostme

3	2	3	1	2	3	4	1	3
3	1	3	4	4	-1	4	2	5
3	3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
2	3	3	2	2	2	5	2	5
3	3	3	4	4	4	2	4	5
3	3	3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
3	1	1	3	2	2	5	2	4
3	3	3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
3	3	3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
2	1	2	1	1	2	3	2	5
3	1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
2	1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
3	3	1	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
3	3	2	-3	-3	-3	-3	-3	-3
2	1	3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
3	2	3	1	2	3	4	1	3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
1	1	2	-3	-3	-3	-3	-3	-3
2	3	2	5	4	2	5	4	4
3	1	2	2	4	2	5	1	5
3	1	3	4	3	2	4	4	5
3	3	3	4	4	3	4	3	4
2	3	3	4	2	1	5	2	4
2	3	1	4	2	3	5	1	5
2	1	3	2	4	2	5	2	5
3	1	1	2	1	2	2	5	3
3	2	2	3	4	1	2	4	5
2	1	1	4	1	4	4	1	5
3	1	1	2	2	2	4	2	4
3	3	1	4	3	3	2	4	4
2	1	3	4	4	2	3	2	4
3	3	1	2	2	3	5	2	5
2	1	1	3	1	4	5	2	5
1	3	1	2	4	1	4	3	2
1	1	3	4	2	2	5	2	5
3	3	3	2	2	4	4	2	4
3	3	1	3	2	3	4	2	5
2	1	3	3	1	4	3	1	5
2	1	1	4	2	1	4	2	4
2	1	1	3	4	2	5	2	4
2	3	3	3	2	-1	-1	2	5

2	1	1	3	2	4	4	2	4
3	1	3	4	2	4	4	2	5
2	1	1	2	2	2	4	2	5
3	1	3	4	5	4	4	1	5
2	1	2	4	4	2	3	4	5
1	1	2	1	2	2	4	1	5
3	1	2	2	1	3	4	1	5
2	1	3	1	1	2	4	1	4
2	3	3	3	2	2	4	2	4
3	1	3	4	2	2	5	2	5
1	1	3	4	4	4	4	2	4
2	3	3	4	1	1	5	2	5
2	1	3	5	4	1	4	1	5
2	3	3	2	2	2	4	2	5
3	3	2	4	4	3	4	2	5
3	1	1	2	3	1	5	2	4
3	3	3	3	4	3	4	3	5
2	3	2	1	2	5	5	1	5
1	3	3	4	4	3	4	1	5
2	1	3	2	2	2	4	2	5
2	1	3	4	4	3	4	2	4
3	2	1	2	2	3	3	2	5
2	1	3	4	2	2	4	2	3
2	1	1	4	2	3	4	2	3
3	3	3	2	1	1	4	2	5
2	1	3	4	2	3	4	3	4
2	1	3	2	2	1	4	1	4
1	1	1	1	2	2	3	3	5
2	1	2	4	3	4	3	4	4
2	1	1	3	4	3	3	4	3
2	1	3	4	4	-1	4	2	5
3	3	1	4	4	4	4	4	5
2	1	3	2	4	4	5	2	4
3	1	3	3	2	2	4	3	4
2	1	3	2	5	2	3	1	4
2	3	3	2	4	3	3	4	4
3	3	2	3	2	2	4	2	4
2	3	3	3	2	4	4	2	4
3	3	3	1	1	1	5	1	5
2	1	3	2	2	2	2	2	5
3	3	3	4	2	3	4	2	4
2	1	1	2	1	4	3	2	5
2	1	1	4	2	2	5	2	5
3	1	3	4	2	3	4	2	5
2	1	1	5	2	4	2	4	4
2	1	1	3	2	2	5	1	4
2	1	3	2	2	1	4	2	5
1	1	3	2	1	1	5	1	5
3	1	1	1	1	1	4	2	5
3	1	3	3	2	4	4	2	5

2	3	1	3	1	1	4	1	5
2	1	3	4	5	4	5	2	5
2	1	3	2	1	1	5	1	5
2	3	3	3	4	3	4	2	5
3	3	3	1	5	2	5	1	5
3	1	1	4	4	2	4	4	4
2	1	2	2	4	2	2	2	5
3	1	1	3	4	2	4	4	4
3	1	3	4	2	2	5	2	5
2	1	1	4	4	4	3	4	2
3	1	1	4	3	4	4	2	3
2	1	1	3	4	4	4	2	4
3	3	3	4	4	1	5	4	5
2	1	3	2	4	3	3	4	5
2	1	3	5	4	2	5	2	5
3	1	3	3	2	3	5	1	4
2	2	2	4	1	2	4	2	5
2	1	2	3	2	2	4	2	4
2	1	1	2	1	2	3	2	4
3	3	3	3	1	1	4	1	5
1	1	3	4	4	3	4	2	5
2	1	3	1	1	1	4	1	5
3	1	1	2	2	2	4	1	4
2	3	3	1	1	1	4	2	5
3	2	1	2	2	2	4	2	4
2	1	3	2	4	2	4	2	5
2	1	1	3	4	3	3	4	2
2	1	3	1	2	4	2	2	2
2	3	3	4	4	3	3	2	5
2	3	3	4	2	4	4	2	4
3	1	3	3	4	2	4	2	4

Menimdas	Gospodinjs	Skrbstveno i	šenjestanc	Košenetra	Likanje	Manjšapop	Odnašanje	Pomivanje
1	3	3	3	3	1	2	4	3
1	3	3	1	2	1	2	3	1
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
2	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
5	1	3	1	4	1	2	4	1
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
1	3	3	3	3	3	3	3	3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
4	1	3	1	3	6	2	2	3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
1	3	3	3	3	1	2	4	3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
4	3	3	3	1	2	3	4	2
3	3	3	3	6	1	2	2	3
4	3	3	3	3	1	2	1	1
5	1	2	1	2	1	3	3	1
4	3	3	1	3	1	3	3	3
1	3	3	1	2	1	3	3	3
3	3	3	1	2	6	2	1	1
5	1	3	1	3	1	2	3	1
4	1	1	2	2	1	3	3	1
1	3	3	3	4	6	2	3	3
2	3	3	1	2	6	2	3	1
4	1	3	2	1	2	1	3	2
2	3	3	1	3	1	2	3	3
2	3	3	3	3	1	3	2	3
2	3	3	1	2	1	3	3	3
3	3	3	3	2	3	2	3	3
3	1	3	1	3	1	3	3	1
2	3	3	3	3	3	2	2	3
2	3	3	1	2	1	2	3	4
1	3	3	3	2	6	2	3	3
2	3	3	1	2	1	2	3	3
2	3	3	1	2	1	3	1	3
2	3	3	1	3	1	3	1	1

2	3	3	1	2	1	2	2	3
1	3	1	3	2	1	2	3	1
3	3	1	1	2	1	1	3	3
2	3	3	1	2	3	2	3	3
2	3	3	1	2	1	2	1	1
4	1	1	1	2	1	3	1	1
1	3	1	3	3	1	3	3	3
4	3	3	1	2	1	3	1	1
3	3	3	3	4	1	2	3	1
2	3	3	3	3	1	3	3	1
3	3	3	3	3	1	3	3	3
3	3	3	3	3	6	2	3	1
3	3	3	1	6	6	2	1	1
1	3	3	3	3	6	3	3	3
2	3	3	1	2	4	2	3	3
4	3	1	1	2	1	2	2	3
3	3	3	3	3	6	2	3	3
2	1	3	1	2	1	2	3	1
1	3	3	1	6	6	6	3	2
4	3	3	1	2	6	4	3	1
2	3	1	1	2	1	2	3	1
2	3	3	3	3	3	3	3	3
3	1	2	1	2	1	2	1	1
4	3	3	3	2	1	2	2	3
1	3	3	3	3	1	3	3	3
2	3	3	1	4	1	2	1	1
4	3	1	1	3	1	3	3	1
4	3	3	2	4	2	1	1	1
4	3	3	3	3	2	2	3	2
4	1	3	2	1	2	1	3	3
1	3	3	1	2	1	2	1	1
3	3	3	1	2	1	2	1	3
3	3	3	1	3	1	3	3	1
4	1	1	1	1	1	2	3	1
2	3	3	1	4	6	2	1	3
3	1	1	1	2	6	1	3	3
2	3	3	1	6	1	2	3	3
2	3	3	1	3	1	3	3	1
1	3	3	3	3	1	3	3	3
5	3	3	3	3	1	3	3	3
4	3	3	1	2	1	3	1	1
1	3	3	3	6	6	3	4	6
2	3	3	3	2	6	3	3	3
2	3	3	1	1	1	1	2	1
3	3	3	1	2	1	3	3	3
3	3	3	1	2	1	3	3	1
2	3	3	-1	3	6	3	4	4
1	3	1	1	2	1	3	2	1
1	3	3	1	2	1	2	3	1
4	3	3	1	2	1	3	3	3

2	3	3	3	6	1	2	3	3
1	3	1	1	2	1	2	1	1
1	3	3	3	2	1	3	3	3
2	3	3	3	3	1	2	3	3
3	3	3	1	2	6	2	3	1
3	3	3	3	2	6	2	3	3
2	3	3	1	2	1	3	4	1
2	1	3	1	2	1	2	2	1
2	3	3	1	1	3	1	3	1
5	1	1	2	1	2	1	1	2
3	3	3	3	3	1	2	4	3
3	3	3	1	3	1	3	3	3
3	1	3	1	2	1	2	3	1
2	3	3	3	2	1	2	3	3
3	3	3	3	2	1	2	3	3
2	3	3	3	3	1	2	3	3
2	3	3	3	3	1	3	3	3
2	3	3	1	2	1	2	3	3
4	3	3	3	2	6	2	2	3
1	3	3	3	2	1	3	2	3
2	3	3	3	3	1	2	4	3
1	3	3	3	2	1	2	2	1
3	3	3	3	2	3	3	3	3
1	1	3	1	2	1	3	3	1
4	3	3	2	3	2	1	3	2
2	3	1	3	3	2	1	1	2
4	1	1	2	1	2	1	4	4
5	1	2	1	2	1	2	1	1
4	3	3	1	2	1	2	2	1
3	3	3	1	3	1	2	4	1
3	3	3	1	2	1	2	1	1

1	1	2	3	3	3	3	1	3
1	1	3	3	3	1	1	1	1
1	1	3	3	3	1	1	1	1
1	3	2	3	3	3	3	1	3
1	1	1	1	3	1	1	1	1
1	1	2	1	3	1	1	1	1
1	3	1	3	3	1	3	3	1
1	3	3	3	3	3	3	3	3
1	1	2	1	3	1	3	3	1
1	1	2	3	3	3	1	1	3
3	3	3	3	3	3	3	3	3
3	3	3	3	3	3	3	1	3
1	1	1	1	1	1	1	1	1
3	3	1	1	3	3	3	1	3
1	3	2	3	2	3	1	1	3
1	1	1	1	1	1	1	3	1
1	1	2	3	3	3	2	6	3
1	1	2	1	3	3	1	1	1
1	1	2	1	3	3	3	1	3
1	1	3	3	1	2	1	6	3
1	1	1	1	1	1	1	1	1
3	3	1	3	3	3	3	3	3
1	1	2	1	1	1	3	3	3
3	1	1	1	3	1	3	1	3
3	3	3	3	3	3	3	3	3
1	1	1	1	1	1	1	1	1
1	1	2	2	1	1	1	6	1
3	1	1	2	1	3	3	6	1
3	3	3	3	3	3	3	3	3
2	3	1	2	3	2	3	3	2
1	1	3	1	3	1	3	6	1
1	3	3	3	3	3	3	3	3
3	1	1	1	1	1	1	3	3
3	1	3	3	3	1	3	3	1
1	1	3	1	3	1	1	1	3
4	2	2	1	1	1	1	1	1
1	1	3	3	3	3	3	3	1
1	3	3	1	3	1	3	3	-1
3	3	3	3	3	3	1	3	3
2	2	3	3	3	3	3	3	3
1	3	1	1	1	1	1	1	1
1	1	2	3	3	1	2	2	1
1	3	3	3	3	3	1	1	3
1	1	2	1	3	3	1	3	1
1	1	2	1	3	1	3	3	3
3	3	3	3	3	3	3	1	3
1	1	3	1	2	3	1	1	4
1	1	3	1	3	1	1	1	1
1	3	3	1	3	1	3	1	1
1	3	1	1	3	3	1	1	3

1	3	3	3	3	3	1	3	1
1	1	2	1	1	1	1	1	1
1	1	2	1	1	3	1	3	3
1	3	3	3	3	3	3	3	3
1	1	3	3	1	1	3	3	1
1	3	3	3	3	3	1	3	1
1	1	1	3	1	1	3	1	1
1	2	1	2	1	1	1	1	1
3	1	1	3	3	3	3	3	3
2	2	1	2	1	2	2	2	2
1	1	3	3	3	3	3	3	3
1	1	3	3	3	1	3	1	3
1	3	3	1	3	1	3	3	3
1	3	3	3	3	3	3	3	3
3	1	3	3	3	3	3	3	3
3	3	3	3	3	3	3	1	3
1	1	3	3	3	3	3	3	3
1	3	3	3	3	1	1	1	1
3	1	3	3	3	3	3	3	3
1	3	3	3	3	1	1	3	3
1	3	3	3	3	3	3	3	1
3	1	2	3	1	1	1	1	1
1	1	3	3	3	1	1	1	3
1	1	3	1	1	1	1	1	1
3	4	3	3	3	2	2	3	3
2	3	1	1	3	3	3	3	3
2	2	1	2	3	2	2	2	2
1	1	2	2	1	1	1	1	1
1	1	3	3	3	1	3	3	1
1	1	1	1	1	3	1	1	3
1	3	3	3	3	1	1	1	3

Organizacij Organizacij Pomoprišo Vzgojaotro Odloanjevz Skrbzahišn Skrbzastare Urejanjeok Vejapoprav

-1	-1	-1	-1	3	4	3	3	3
-1	1	-1	1	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
3	1	3	3	2	4	6	2	2
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
3	3	3	3	3	3	3	3	5
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
1	1	6	3	1	6	6	6	6
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-1	-1	-1	-1	3	4	3	3	3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
2	3	3	3	2	6	-1	-1	2
3	1	1	3	3	3	3	3	2
3	1	1	3	3	3	6	3	2
3	1	1	3	3	6	6	3	2
3	3	1	3	3	3	3	6	5
1	1	1	1	3	6	6	6	2
6	3	3	3	3	3	3	3	2
3	6	6	3	3	6	3	6	6
6	3	1	3	3	6	6	1	6
1	3	3	3	3	3	3	3	2
3	3	3	3	1	2	3	3	1
3	1	1	3	3	2	3	3	2
3	2	1	3	3	4	2	3	5
3	3	2	3	2	1	3	3	2
6	3	6	3	3	6	3	2	2
6	3	6	3	3	3	6	3	2
3	3	3	3	3	3	3	3	3
3	3	3	3	3	3	3	3	2
3	3	3	3	2	3	3	2	2
3	1	3	3	3	2	3	3	2
1	1	1	3	1	1	3	3	2
1	1	1	1	3	1	1	3	2

3	3	3	3	3	6	6	3	4
3	3	3	3	3	3	3	3	3
1	1	1	3	3	6	6	1	2
3	3	3	3	2	1	2	3	2
1	1	1	1	3	6	6	6	6
1	1	1	1	3	6	1	2	2
3	3	3	3	3	2	3	2	2
3	3	3	3	3	3	1	3	2
1	1	1	3	3	6	6	4	2
3	3	3	3	3	3	3	3	2
3	3	3	3	3	3	3	3	2
6	1	6	3	3	6	3	3	2
1	1	1	1	3	1	4	1	5
3	3	3	3	3	1	1	2	3
2	3	6	3	3	1	6	2	2
3	3	1	3	3	3	3	3	2
3	3	6	3	3	6	4	4	2
3	1	1	3	1	3	2	2	2
6	1	6	1	3	6	6	6	6
6	1	6	3	3	6	3	2	2
1	1	1	3	3	6	1	4	2
3	1	6	3	3	6	6	6	6
1	1	1	1	1	1	1	1	2
3	3	1	3	3	2	3	2	2
3	3	3	3	3	3	3	3	5
6	1	1	1	2	4	6	4	4
-1	1	6	3	3	3	3	3	3
6	2	6	3	3	6	6	2	1
3	3	3	3	2	4	3	3	1
3	2	2	2	3	6	6	1	1
6	1	6	1	3	1	6	2	2
3	3	3	3	3	6	3	3	6
1	1	1	1	3	2	1	3	2
3	3	3	3	3	3	3	3	3
6	6	6	3	3	4	6	4	4
1	3	3	3	2	1	6	5	5
3	1	3	3	3	6	3	6	6
3	3	3	3	3	6	3	3	2
3	3	3	3	3	3	3	3	3
3	3	3	3	3	3	3	3	3
1	1	1	3	3	1	1	2	2
3	3	3	3	3	1	6	3	5
3	1	6	3	3	6	6	4	2
1	1	1	3	2	1	1	1	2
3	1	3	3	3	1	1	2	2
3	3	3	3	3	6	3	3	2
3	1	3	3	3	1	3	3	3
1	6	1	3	3	6	3	3	2
3	3	3	3	3	3	3	3	2
3	3	3	3	3	6	6	3	2

3	3	3	3	3	2	6	6	6
2	3	1	3	3	3	3	2	2
3	1	6	3	3	6	6	2	2
3	3	3	3	3	3	3	2	2
1	1	1	3	3	6	3	2	2
3	1	6	3	3	3	6	2	2
1	1	1	3	3	4	1	1	6
1	1	6	3	3	6	1	2	6
3	3	3	1	3	3	3	3	1
1	2	2	2	1	4	2	1	1
3	3	1	3	3	3	3	3	3
1	1	1	3	3	3	3	3	2
3	3	3	3	3	1	6	3	2
3	3	3	3	3	3	3	3	3
3	3	6	3	3	3	6	2	2
3	3	3	3	3	3	3	3	3
3	3	3	3	3	3	3	3	5
1	1	1	1	3	6	3	3	2
3	4	3	3	3	6	3	3	3
3	3	1	3	3	1	6	2	3
3	3	3	3	3	6	1	3	6
1	1	1	3	2	1	3	2	2
3	1	3	3	3	1	3	2	3
1	1	1	3	3	6	3	3	3
3	3	3	3	3	2	3	3	3
3	3	3	3	3	3	6	1	1
3	2	2	2	1	4	6	1	1
1	1	1	3	2	1	1	2	2
3	3	1	3	3	6	3	2	2
1	1	1	3	3	6	6	4	2
6	3	6	3	3	1	6	2	2

Vrtnarjenje	Vzdrževanj	Vzdrževanj	Zagotavljar	Jetakšnade	Drugo	Vnašidružir	Želelabidak	Veinogospri
6	3	2	3	2 -2		-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3 -3		-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3 -3		-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3 -3		-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3 -3		-3	-3	-3
3	3	2	3	3 Dogovor in		-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3 -3		-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3 -3		-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3 -3		-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3 -3		-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3 -3		-3	-3	-3
3	3	3	3	1 -2		2	1	2
-3	-3	-3	-3	-3 -3		-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3 -3		-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3 -3		-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3 -3		-3	-3	-3
6	3	3	3	2 -2		4	4	2
-3	-3	-3	-3	-3 -3		-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3 -3		-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3 -3		-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3 -3		-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3 -3		-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3 -3		-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3 -3		-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3 -3		-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3 -3		-3	-3	-3
6	3	2	3	2 -2		-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3 -3		-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3 -3		-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3 -3		-3	-3	-3
-1	3	2	3	1 -2		4	4	2
1	3	2	3	1 -2		3	3	3
1	3	2	3	2 -2		5	3	4
6	3	1	3	1 -2		4	5	4
6	3	2	3	2 -2		4	2	4
3	3	2	1	2 -2		5	5	4
1	3	2	3	2 -2		4	1	4
3	1	2	3	1 -2		3	4	3
6	3	2	1	3 casa ki ga il		3	3	2
1	3	2	3	1 -2		4	4	4
2	3	1	3	2 -2		2	2	2
3	3	2	3	1 -2		4	2	2
1	3	2	3	3 kar komu b		4	2	1
1	3	2	3	1 -2		3	2	2
6	3	2	3	1 -2		2	2	1
3	3	2	3	2 -2		5	2	2
3	3	3	3	1 -2		1	2	2
3	3	2	3	1 -2		4	4	2
6	3	2	3	1 -2		2	3	1
3	3	3	3	1 -2		4	2	3
2	3	2	3	1 -2		4	4	4
1	3	2	1	2 -2		5	4	5

6	3	2	3	1 -2	2	3	4
3	3	2	3	1 -2	4	4	2
1	3	2	3	2 -2	4	4	4
6	3	2	3	1 -2	4	4	2
2	1	2	1	2 -2	5	5	5
6	1	2	1	2 -2	4	4	4
3	1	2	3	1 -2	2	2	2
1	1	2	3	1 -2	4	2	4
1	1	2	3	1 -2	4	4	3
1	3	2	3	2 -2	4	3	4
3	3	2	3	1 -2	4	2	2
2	3	2	3	2 -2	2	1	1
1	1	2	3	3 Nesodelov:	5	5	5
3	3	3	3	2 -2	2	2	2
4	3	2	1	1 -2	4	2	2
1	3	2	3	1 -2	5	4	4
6	2	2	3	2 -2	3	2	1
1	1	2	3	1 -2	5	5	4
6	6	2	6	2 -2	5	5	5
4	3	2	3	2 -2	5	5	5
4	1	2	1	2 -2	4	4	3
6	3	3	3	2 -2	2	2	2
1	3	2	3	2 -2	4	2	2
2	3	2	3	1 -2	3	3	2
1	3	3	3	2 -2	1	1	1
4	1	2	1	2 -2	5	5	3
1	-1	2	3	1 -2	4	1	2
3	2	4	2	3 Razlika v de	2	2	2
2	3	2	3	1 -2	2	2	4
2	2	1	3	1 -2	3	3	3
1	1	2	1	2 -2	5	5	4
3	3	3	3	1 -2	5	5	2
1	3	1	1	2 -2	4	4	4
1	3	2	3	2 -2	4	4	4
4	2	2	6	2 -2	5	5	5
4	1	2	1	2 -2	4	3	2
6	3	6	3	2 -2	4	2	4
3	3	3	3	2 -2	4	2	2
3	3	3	3	1 -2	1	1	1
2	3	3	3	1 -2	2	2	2
3	3	3	1	1 -2	4	4	2
6	3	2	3	1 -2	2	3	1
4	3	3	3	1 -2	3	3	1
6	1	1	1	2 -2	5	5	4
3	1	3	3	1 -2	4	4	2
1	3	2	3	2 -2	4	3	4
6	3	2	3	1 -2	-1	2	1
6	3	2	3	3 urnika zapc	4	2	1
3	3	2	3	2 -2	4	4	3
3	3	3	3	1 -2	5	4	4

6	3	3	3	2 -2	4	4	3
1	3	2	3	1 -2	5	5	4
6	1	2	3	2 -2	4	5	2
4	3	3	3	2 -2	1	1	1
6	3	2	1	2 -2	4	4	1
1	3	2	3	1 -2	2	3	2
6	1	2	1	2 -2	5	4	5
6	1	1	3	2 -2	4	3	3
6	3	1	3	2 -2	4	4	4
2	2	1	2	2 -2	2	3	2
3	3	2	3	2 -2	2	3	2
3	-1	3	1	2 -2	4	4	4
3	1	3	3	2 -2	4	4	2
3	3	2	3	1 -2	4	4	4
2	3	2	3	1 -2	2	2	2
3	3	2	3	3 oboje	2	2	2
1	3	1	3	1 -2	4	4	2
6	3	3	3	2 -2	4	4	4
6	3	3	3	1 -2	4	3	2
3	3	3	3	1 -2	4	2	1
6	3	2	1	1 -2	4	4	2
2	1	2	1	1 -2	3	2	2
2	3	2	3	1 -2	2	2	2
3	3	3	3	2 -2	4	2	5
2	3	1	3	2 -2	2	2	2
3	3	1	3	1 -2	2	2	2
2	2	1	2	2 -2	2	3	2
2	2	2	1	1 -2	4	3	3
2	3	2	1	2 -2	4	4	4
1	1	1	1	2 -2	5	4	2
6	3	2	3	2 -2	5	5	3

Veinomase Domaedelc Svojeotrok Organizacij askonimar askigaposv askoseposv askoseposv aszapoteiki

-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
3	2	4	4	0	1	1	0	1
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
2	4	5	1	1	0	0	0	0
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
5	4	4	4	0	1	1	0	1
4	2	4	1	0	1	1	1	0
4	4	4	3	1	0	0	0	0
2	1	5	4	1	1	1	1	1
4	2	5	3	1	1	1	1	1
1	1	4	4	1	0	0	0	1
3	2	4	2	1	1	1	1	1
4	4	4	4	0	1	0	0	0
4	3	4	2	0	0	0	1	1
3	3	4	2	1	1	1	1	1
4	2	4	2	1	0	1	1	0
4	2	5	2	1	0	0	0	0
5	5	5	2	0	1	0	0	1
4	4	5	2	0	1	0	0	0
5	2	4	2	1	1	1	1	1
4	2	4	1	0	1	1	1	0
4	5	4	2	0	0	0	0	1
4	2	4	2	1	1	1	1	1
3	3	5	1	1	1	1	1	1
2	2	4	2	0	0	0	0	1
4	2	4	2	0	1	0	0	0
4	2	5	2	1	0	1	1	1

4	2	4	4	1	1	0	0	1
4	4	5	2	0	1	0	1	1
3	2	4	4	0	0	0	0	1
4	5	5	2	0	1	1	1	0
1	1	4	4	1	0	0	0	0
4	4	4	2	0	1	0	0	0
5	5	4	1	1	1	0	0	0
4	4	4	2	1	0	1	1	0
3	5	5	4	0	1	1	0	1
4	3	5	2	0	0	0	0	1
4	4	4	2	1	1	0	0	0
4	4	4	2	1	1	1	0	0
1	2	4	5	0	1	0	0	1
4	4	4	2	1	0	0	0	1
4	2	4	1	1	0	1	0	1
4	1	5	3	1	1	0	0	1
5	5	4	1	1	0	0	0	0
4	2	5	4	0	1	0	0	0
1	2	4	4	1	1	1	0	0
3	2	4	4	1	1	0	0	1
2	4	4	5	0	1	0	0	1
4	4	4	2	1	0	0	0	0
4	4	5	2	0	0	1	0	0
4	3	4	2	1	1	1	1	1
5	1	5	1	1	0	1	1	0
2	2	4	4	0	0	0	0	1
4	3	4	2	0	0	1	1	1
4	5	3	4	0	1	1	1	1
3	3	2	3	0	0	1	0	0
3	3	4	3	0	0	0	0	0
4	3	4	4	1	1	0	0	1
2	2	4	4	1	0	1	1	1
3	4	4	2	0	1	0	0	0
3	3	5	2	1	0	0	0	0
2	2	4	4	0	1	0	0	1
3	2	4	4	1	1	0	0	1
4	2	4	2	1	0	0	0	0
4	2	4	2	0	1	1	1	1
5	1	5	1	0	0	0	0	1
5	2	5	2	1	0	1	0	1
2	4	4	3	0	0	0	0	1
4	5	4	2	1	1	1	1	1
4	2	5	1	1	1	0	0	1
1	2	4	3	1	0	0	0	0
2	2	5	2	0	0	0	1	0
4	2	4	2	0	0	1	1	1
4	3	4	2	0	1	0	0	1
3	5	5	1	0	1	1	1	0
4	2	5	4	1	1	1	1	1
4	4	4	3	0	1	0	0	1

3	2	4	2	0	0	0	0	1
3	5	5	2	0	0	0	0	1
4	2	4	1	1	1	0	0	1
5	5	5	1	0	1	1	0	0
2	3	5	2	0	1	1	0	1
4	4	4	2	0	0	0	0	1
4	2	5	4	1	1	0	0	1
5	4	4	3	0	1	0	1	1
2	3	4	4	0	1	0	0	0
4	3	2	3	1	0	0	0	0
4	4	5	1	1	0	0	0	0
2	4	4	3	0	1	0	0	0
3	1	4	3	0	1	0	0	0
2	4	2	4	0	0	0	0	1
4	5	5	1	0	1	0	0	0
5	5	5	2	1	0	1	1	0
4	2	5	2	0	1	0	0	1
2	4	4	2	0	0	0	0	1
3	4	4	4	0	1	0	0	0
4	5	5	2	1	0	1	1	0
2	4	4	4	0	1	0	0	0
4	4	4	3	0	1	0	0	0
2	4	5	4	1	0	0	0	0
4	2	4	2	1	0	0	0	0
2	2	5	2	1	0	0	0	0
4	2	5	2	1	1	1	1	1
4	4	2	4	0	0	0	0	0
3	3	4	4	0	1	0	0	0
3	2	4	3	1	0	0	1	0
3	2	4	3	0	1	0	0	0
3	2	4	3	1	0	0	0	1

aszdruženi	Drugo_A	Drugo_B	Kolikourni	Kolikourni	Kolikourni	Drugo_C	Želelabisi	Zaradi	previ
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	
0	0	-2	4	1	5	-2	2	2	
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	
0	0	-2	1	2	2	-2	-3	-3	
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	
-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	
0	0	-2	4	2	5	-2	5	5	
0	0	-2	1	2	3	-2	3	3	
0	1	as ko uživ	3	4	5	-2	3	2	
1	0	-2	2	3	5	-2	4	3	
1	0	-2	4	4	5	-2	3	2	
0	0	-2	2	4	5	-2	4	3	
1	0	-2	3	2	5	-2	4	3	
0	0	-2	1	1	5	-2	3	4	
1	0	-2	1	2	5	-2	4	3	
1	0	-2	2	4	5	-2	4	2	
0	0	-2	1	5	3	-2	3	2	
0	0	-2	2	3	5	-2	2	2	
1	0	-2	2	4	4	-2	2	2	
0	0	-2	1	3	3	-2	4	4	
1	0	-2	2	4	4	-2	4	4	
0	0	-2	2	4	5	-2	2	2	
0	0	-2	2	4	3	-2	4	4	
1	0	-2	3	2	3	-2	4	2	
1	0	-2	1	2	5	-2	4	3	
0	0	-2	2	4	5	-2	4	4	
0	0	-2	1	4	5	-2	5	4	
1	0	-2	3	4	4	-2	2	2	

0	0 -2	2	2	7 Med tedno	4	4
1	0 -2	2	3	5 -2	2	2
0	0 -2	2	3	3 -2	2	3
0	0 -2	2	2	4 -2	2	1
0	0 -2	1	3	2 -2	4	4
0	0 -2	2	1	2 -2	4	1
0	0 -2	2	2	5 -2	4	3
0	0 -2	2	2	3 -2	4	1
0	0 -2	2	4	4 -2	4	4
0	0 -2	1	2	5 -2	5	4
0	0 -2	2	2	4 -2	4	4
0	0 -2	2	3	4 -2	4	3
1	0 -2	2	2	4 -2	4	4
1	0 -2	2	2	4 -2	4	2
0	0 -2	3	4	3 -2	4	3
1	0 -2	2	4	5 -2	4	3
0	0 -2	5	4	5 -2	3	2
0	0 -2	2	2	5 -2	2	2
1	0 -2	3	2	4 -2	5	4
1	0 -2	2	3	5 -2	5	5
1	0 -2	2	3	4 -2	4	3
0	0 -2	2	2	2 -2	5	4
0	0 -2	1	4	5 -2	5	4
1	0 -2	2	2	2 -2	4	3
1	0 -2	1	3	5 -2	5	5
0	0 -2	3	3	4 -2	4	4
0	0 -2	1	3	5 -2	2	2
1	0 -2	3	2	4 -2	4	2
0	0 -2	3	2	4 -2	4	4
1	0 -2	1	1	2 -2	4	3
0	0 -2	5	4	5 -2	5	4
1	0 -2	4	1	4 -2	5	3
0	0 -2	3	-1	2 -2	4	4
0	0 -2	1	4	5 -2	4	4
0	0 -2	2	1	2 -2	2	2
0	0 -2	2	3	3 -2	4	2
0	0 -2	4	2	4 -2	2	4
1	0 -2	1	3	4 -2	3	2
0	0 -2	3	1	5 -2	1	1
1	0 -2	3	4	5 -2	3	2
0	0 -2	5	2	5 -2	4	2
1	0 -2	4	2	4 -2	2	1
1	0 -2	1	2	7 med vikenc	4	4
0	0 -2	2	4	4 -2	4	5
0	0 -2	1	1	2 -2	5	5
1	0 -2	2	2	2 -2	3	4
1	0 -2	2	2	3 -2	2	1
1	0 -2	3	2	4 -2	4	4
1	0 -2	1	3	4 -2	4	4
0	0 -2	2	2	3 -2	4	3

0	0 -2	1	2	4 -2	4	3
0	0 -2	1	3	4 -2	5	5
1	0 -2	2	4	4 -2	5	2
1	0 -2	2	2	4 -2	1	1
1	0 -2	1	3	4 -2	5	4
0	0 -2	2	3	4 -2	4	4
0	0 -2	3	2	5 -2	4	4
0	0 -2	2	2	2 -2	4	4
0	0 -2	1	2	2 -2	5	4
0	0 -2	3	5	2 -2	4	2
0	0 -2	1	2	1 -2	5	4
0	0 -2	1	3	3 -2	4	4
0	0 -2	1	2	5 -2	4	5
0	0 -2	2	2	2 -2	4	4
0	0 -2	1	3	5 -2	4	4
0	0 -2	3	1	4 -2	4	2
1	0 -2	2	2	4 -2	4	2
0	0 -2	5	2	4 -2	4	4
1	0 -2	1	2	2 -2	4	4
0	0 -2	1	2	2 -2	5	2
0	0 -2	2	2	2 -2	3	2
0	0 -2	2	2	4 -2	1	2
0	0 -2	2	3	3 -2	5	4
0	0 -2	1	3	5 -2	4	4
0	0 -2	1	1	3 -2	4	4
1	0 -2	2	2	2 -2	4	2
1	0 -2	3	5	1 -2	4	3
0	0 -2	1	2	4 -2	4	3
0	0 -2	2	1	3 -2	4	2
0	0 -2	1	4	5 -2	4	4
0	0 -2	1	2	4 -2	4	4

Zaradiprevi Zaradipreo Partnerpar Zaradipreo Kolikopred Alivdružiniskrbitezaostareledružinskelane

-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3
2	2	2	2	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3
-3	-3	-3	-3	-3	-3
1	1	1	2	1	2
4	3	2	2	3	2
2	4	1	2	2	2
2	2	3	3	2	2
2	2	3	2	2	2
2	4	4	4	2	2
2	2	1	2	1	1
1	4	3	4	1	2
2	2	2	2	1	2
2	2	2	2	1	2
2	2	2	2	2	2
2	2	1	2	1	2
2	2	2	2	1	2
4	5	2	3	1	1
5	5	2	4	1	2
2	2	2	2	1	2
3	3	2	4	1	2
2	2	2	2	1	1
4	3	1	2	1	1
3	4	2	2	1	2
4	4	2	2	3	2
2	4	4	2	2	1

4	3	2	4	1	2
2	2	1	2	2	2
2	5	3	1	1	2
1	1	1	1	1	2
4	4	4	4	1	2
1	1	1	2	1	1
2	4	1	2	1	2
1	1	1	2	2	2
4	4	3	4	1	1
2	3	2	2	3	2
4	3	2	3	1	2
2	2	2	2	3	2
1	2	1	3	2	2
2	2	1	3	2	1
2	2	2	2	3	2
3	4	3	5	2	2
2	2	2	1	1	2
2	2	2	2	2	2
4	4	5	5	2	2
4	2	3	4	2	2
3	4	4	4	3	2
4	4	4	2	1	2
2	4	1	4	2	1
3	2	3	2	2	2
5	5	1	5	1	2
3	2	4	4	1	2
2	2	2	2	-3	-3
2	2	4	1	1	2
4	2	3	4	2	2
3	3	3	3	2	2
4	4	3	4	2	2
3	3	2	4	1	2
4	4	4	3	2	2
4	4	2	3	1	2
2	2	2	2	1	2
2	2	4	2	3	2
2	2	2	2	1	2
2	3	2	2	3	2
1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2
2	2	2	3	1	1
2	2	2	2	2	2
2	3	2	1	1	2
4	5	5	3	2	2
5	5	1	2	2	2
2	2	2	2	2	1
1	1	1	2	1	2
3	4	4	4	1	1
2	4	4	4	2	1
4	4	2	3	2	2

3	2	2	2	1	2
4	4	3	5	1	2
2	2	3	2	2	2
1	1	1	1	1	1
3	5	4	5	1	2
2	2	2	2	2	2
2	4	2	5	3	1
4	3	2	2	-3	-3
4	3	2	3	2	2
2	2	3	2	3	2
3	3	2	2	3	1
4	4	3	3	1	1
3	5	4	4	2	2
4	4	3	4	2	2
2	2	2	2	2	2
2	2	2	-1	2	2
2	2	2	2	1	2
3	2	2	2	1	2
4	4	2	3	2	2
4	1	1	2	2	2
2	2	2	2	2	1
1	1	1	1	2	2
2	4	4	4	2	2
2	3	3	2	3	1
2	4	4	3	1	1
2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	2
3	3	2	2	1	2
2	3	2	1	1	2
2	3	2	4	3	2
2	2	3	3	3	2